

GLASNIK

SPOŠTOVANE OBČANKE, SPOŠTOVANI OBČANI!

V mesecu maju naša občina praznuje spominski dan kot spomin na dogodke 13. marca 1943, ko so pogumni borci Brkinske čete bojevali boj za svobodo in ko so prebivalci Kozjan občutili težo fašističnega terorja. In kot opomin, da naj se zgodovina ne bi ponavljala.

V brkinskih vaseh ima vsaka domačija, vsako drevo in vsak kamen svojo žalostno zgodbo. Pogled v zgodovino se vsako leto v maju obudi s komemorativno svečanostjo. Po dveh letih premora, ko ni bilo proslave, bomo letos dogodek dostojno obeležili.

V začetku meseca julija naša občina ponovno praznuje občinski praznik, posvečen spominu na igralco Ito Rino, rojeno v Divači.

Občinski praznik je priložnost za pregled opravljenega dela v preteklosti in za pogled v prihodnost. Radi se spomnimo predvsem lepih in dobrih stvari, čeprav moramo vzeti v zakup tudi tiste malo manj prijetne. A vse to je del skupnosti, v kateri živimo in ustvarjamo. V vsaki skupnosti moramo deliti tako dobre kot slabe izkušnje, uspehe in neuspehe, zmage in poraze.

Tudi letos bomo ta slavnostni dan obeležili s slavnostno sejo Občinskega sveta Občine Divača in s kar precej dogodki, saj smo si po več kot dveh letih zatišja zaradi epidemije to tudi zaslužili. Občinski praznik je priložnost, da se ozremo nazaj in pregledamo opravljeno delo. Seveda naj ne bodo to samo spomini na dogodke in investicije, misli mi uhajajo tudi k posameznikom, ki so v zadnjih letih v občini pustili prav poseben pečat. Častni občani, občinski nagajenci, izjemni posamezniki in skupine, ki leto za letom v našo lokalno skupnost prinašajo svoje znanje, talente, izkušnje in dobre zgodbe, s tem nesebično prispevajo k razvoju naše skupnosti.

Morda je zdaj priložnost, da začnemo znova. Začnimo počasi in preudarno. Za praznik vseh nas občank in občanov pa si nekaj zaželim. Vprašajmo se, kje smo in kam gremo. Lahko izberemo tudi drugačno pot. To je pot

solidarnosti, človečnosti in družbene blaginje. V naši skupnosti sobivajo različne ranljive skupine ljudi. Razvita skupnost in družba se meri tudi po skrbi za te skupine ljudi. Verjamem, da bomo v naši občini znali tudi v bodoče sprejemati in sobivati z njimi.

Najpomembnejše premoženje vsake občine so njeni ljudje in boljši, kot so ljudje, boljša je občina. Le s skupnimi močmi, enotnostjo, razumevanjem in strpnostjo bomo kos novim nalogam in izzivom prihodnosti.

Iskrene čestitke vsem, ki ste vložili veliko truda za doseganje skupnih ciljev. Iskrene čestitke vsem letošnjim dobitnikom občinskih priznanj.

Želim si, da bi do naslednjega občinskega praznika skupaj stremeli k še višjim ciljem in pomembnim dosežkom za ustvarjanje še prijaznejšega okolja za življenje v naši občini.

Sama verjamem v nove zmage, saj imam ob sebi ekipo občinskih svetnikov, občinsko upravo in vas, prizadevne občanke in občane.

Alenka Štrucl Dovgan,
županja

V uredništvu smo prejeli anonimni dopis občana ali občanke. Anonimnih prispevkov v Glasniku ne objavljamo.

Naslednji Glasnik bo izšel avgusta 2022.

Prispevke zanj zbiramo na e-pošto: glasnik@divaca.net do 15. julija 2022.

Fotografije neustrezne kakovosti ne bodo objavljene. Objave v glasilu Glasnik se ne honorirajo.

Na <http://www.divaca.si> kliknite na **GLASNIK** in si na vrhu oglejte **navodila za objavo člankov**.

Starejše številke Glasnika si lahko ogledate na spletni strani: <https://www.divaca.si/objave/63>.

GLASNIK OBČINE DIVAČA maj 2022, letnik 28, številka 2

Izdajatelj in založnik: Občina Divača; Uredniški odbor: dr. Jana Volk (odgovorna urednica), Nataša Adam, Romana Derencin, Barbara Race Krašovec, Jožica Planinc; Lektoriranje: Maša Rolih, Oblikovanje: Lucija Klanac (Tiskarna Mljač); Tisk: Tiskarna Mljač Divača;

Naklada: 1900 izvodov

Uredništvo ne odgovarja za avtorstvo člankov in fotografij.

Avtor fotografij na naslovnici: Andrej Škapin

CIVILNA INICIATIVA – PROBLEMATIKA IZVAJANJA PROJEKTA DEINSTITUCIONALIZACIJE DOMA NA KRASU – OBČINA DIVAČA

Zakaj se je formirala civilna iniciativa Gibanje za Divačo?

Ker pri izvajanju projekta deinstitutionalizacije Doma na Krasu ni komunikacije z vsemi deležniki (vsaj s sosedi, če že ne z vsemi krajanji), ker se je občina distancirala, češ, da gre za državni projekt, ker ni transparentnosti, ker so informacije vsak dan drugačne, ker ni nobenih zagotovil, kje se bo to ustavilo. V igri pa je veliko evropskega denarja.

In nas skrbi naslednje:

- stroka zagovarja **eno enoto** v Divači (javna predstavitev v telovadnici)
- posamezni svetniki (odbor za negospodarstvo) povedo, da jim je bil v letu 2021 predstavljen projekt **z dvema enotama** v Divači
- DIIP projektna dokumentacija navaja **tri enote** v Divači
- javna predstavitev v telovadnici: v.d. direktorice predstavi **štiri enote** v Divači
- Dom na Krasu za članek v glasilu občine Kozina-Hrpelje **april 2022** navaja **pet enot** v Divači
- kaj bo decembra 2022 objavljeno v **našem Glasniku** – mogoče »**Selitev Doma na Krasu v Divačo**«?

Nas skrbi tudi to, da se **informacije javnega značaja**, vezane na projekt, **skrivajo**. Medtem ko ima Zavod Črna na Koroškem podoben projekt objavljen na svoji spletni strani, Dom na Krasu po naši vlogi čaka zadnji dan zakonskega roka za posredovanje informacij. Za nekatere informacije pa se moramo obračati na informacijsko pooblaščenko, ker jih vlogi navkljub ne dobimo.

Ali vas ne skrbi? Mediji, ki izkrivljeno in senzacionalistično poročajo o naših aktivnostih, se sprašujejo o tem, kdo smo mi, da lahko sodimo o tem, katero število varovancev je primerno za neko naselje. **Mi se samo sklicujemo na stroko, ki pa jo je povožila politika.** Ko se poglobiš v tematiko v nadaljevanju, te lahko samo še bolj skrbi.

Povzemam nekaj informacij o projektih deinstitutionalizacije Doma na Krasu.

V RS vzporedno tečeta dva projekta za deinstitutionalizacijo Doma na Krasu:

STROKOVNI DEL: PILOTNA IZVEDBA PROCESA DEINSTITUCIONALIZACIJE ZAVODA DOMA NA KRASU s ciljem povečati dostojanstvo njegovih uporabnikov – odraslih oseb z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju in odraslih oseb z motnjami v duševnem razvoju. Ob ustrezni podpori se bodo lahko ti vrnili v skupnost in tako kljub oviranosti živeli čim bolj samostojno življenje.

Projekt bo prispeval k zniževanju deinstitutionalizacije in hospitalizacij s sprotim reševanjem nastalih kriznih situacij ter bo omogočal boljše vključevanje uporabnikov v socialnem oziroma lokalnem okolju. Pri tem gre za prilagoditev delovanja in metod dela obstoječih izvajalcev institucionalnih storitev, ki omogočajo uporabnikom podporo za samostojnejše življenje.

V projektu je kot partner sodeloval tudi Inštitut za socialno varstvo.

Ljubljana, 4. marec 2020 – Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, organ upravljanja za evropske strukturne sklade in Kohezijski sklad, je izdala odločitev o podpori za projekt Doma na Krasu. Za izvedbo projekta v vrednosti **dobrega 2,2 milijona evrov** bo Evropski socialni sklad prispeval skoraj 1,8 milijona evrov.

INVESTICIJSKI DEL: DIIP DEINSTITUCIONALIZACIJA DOMA NA KRASU:

Namen projekta je zagotovitev bivanjskih pogojev oziroma ustrezne socialne infrastrukture za vzpostavitev manjših stanovanjskih skupin, ki bodo podprte s storitvami v skupnosti za samostojno življenje uporabnikov. V okviru projekta bosta **zgrajeni dve stanovanjski hiši**, poleg tega bo potekal tudi **odkup in preureditev okvirno 13 stanovanj ali hiš** za

možnost namestitve vključno z opremo. S tem bo zagotovljena infrastruktura za možnost preselitve skupno **70 stanovalcev na lokacijah Kras, Goriška in Obala**. Obenem bosta zagotovljeni dve informacijski točki, ki bosta omogočali izvajanje storitev v skupnosti, in tri mobilne enote.

Ljubljana, 22. oktober 2020 – Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko je izdala odločitev o podpori za projekt »Deinstitutionalizacija zavoda Dom na Krasu«. Za izvedbo projekta v vrednosti **dobrega 6,7 milijona evrov** bo Evropski sklad za regionalni razvoj prispeval skoraj 5,4 milijona evrov.

Vsebinski del predvideva/podpira (glede na ustne izjave strokovne vodje projekta ga. Sorta Kovač na javni predstavitvi projekta v Divači 21. 3. 2022) v **Divači eno stanovanjsko enoto s 4–6 stanovalci**. Stroka podpira deinstitutionalizacijo, ki pa mora biti **strokovno izpeljana** in predvsem **lokacijsko razpršena** (Skupne evropske smernice za prehod iz institucije v skupnostno oskrbo).

Investicijski del, ki so ga pripravljali **strokovnjaki s področja gradbene in ekonomske stroke** izvajalca PROPLUS, d. o. o., se sklicuje oziroma je usklajen s temeljnimi strateškimi dokumenti (operativni programi, resolucije, konvencije, strategije), **nikjer pa ni navedene usklajenosti s Skupnimi evropskimi smernicami za prehod iz institucije v skupnostno oskrbo.**

Podlaga za načrtovanje je Programsko projektna naloga PN št. 28/2019 – Proplus, d. o. o. (isti avtor), pri čemer so določena izhodišča glede na naknadna usklajevanja z MDDSZ še dodatno racionalizirana (ne poznamo,

ker na dan oddaje članka dokumenta še nismo prejeli). **Sklica na Pilotni projekt, ki je predmet vzporedne operacije** in poteka v istem obdobju (povzeto iz pogodbe o sofinanciranju operacije), **pa ni!**

Tako DIIP za območje Kras predvideva **pet enot v dveh občinah** – dve enoti v občini Hrpelje - Kozina in **tri enote (ena novogradnja in dve stanovanji) s 14 prebivalci v občini Divača** – to je lahko bolj racionalno z vidika stroškov izgradnje in upravljanja, ni pa lokacijsko razpršeno, torej ni strokovno podprto in posledično škodljivo tudi za varovance, ker je integracija v bivalno okolje potem slabša.

DIIP sicer na str. 27 omenja, **da skupnostne skupine, po vzoru tujih uspešnih praks pomenijo prenos v običajno okolje (stanovanja, hiše) po razpršenem principu**, vendar DIIP pri pripravi projekta ter še bolj pri dejanski izvedbi tega principa ni upošteval.

Že sam DIIP dopušča možnost, da se glede na tržne razmere lokacije lahko spremenijo in da se enota iz Divače lahko zgradi tudi v Komnu. Dejansko pa je pri izvedbi prišlo do koncentracije vseh enot, predvidenih za območje Kras, v Divači. In ob tem, da ima CI podatek, da sta bili dve parceli v občini Hrpelje-Kozina predmet dogovaranja o prodaji, vendar je Dom na Krasu odstopil od nakupa.

Trenutno stanje je, da izvajalec v občini Divača **poseduje 5 enot**, pri čemer sta dve enoti ena zraven druge, dve enoti sta v isti vrsti vrstnih hiš (začetek in konec), ena hiša pa je samostojna. Pet enot je umeščenih v kraj, ki ima ca. 1700 prebivalcev in ima že vsaj naslednje institucije:

- stanovanjsko enoto društva VEZI, **Enota Divača**
- Center za usposabljanje Elvira Vatovec Strunjan, **Enota Divača**
- VDC Koper, socialno-varstveni zavod, **Varstveno-delovni center Divača**
- Vezi VIZIJA – pomoč na domu

Že priprava, še bolj pa izvedba DIIP ne sledita strokovnim smernicam, kar pomeni, **da deinstitucionalizacija ne bo imela zelenega učinka** predvsem za varovance ustanove.

Kdo smo mi, krajani Divače, da bi

omejevali število preseljenih varovancev v naš kraj, če bi projekt tekel tako, kot je strokovno utemeljeno? Mi samo ugotavljamo, da so odstopanja prevelika. Gre za strokovni problem. In prav zaradi tega upravičeno pričakujemo, da se bodo zganili naši izvoljeni predstavniki in se uprli takemu načinu izvedbe.

Ali je v vsej tej zgodbi občina res brez možnosti vplivanja?

Iz gradbene zakonodaje sledi, da OPN regulira umeščanje domov za upokojece, varovana stanovanja, različne storitvene dejavnosti.

Pri deinstitucionalizaciji **posebnih socialno varstvenih zavodov**, kjer so bivanjske enote v lasti institucije, saj se izvajajo dejavnosti (najmanj) kot v varovanih stanovanjih, kjer živijo bolniki in kjer se posledično izvaja 24-urni nadzor nad njimi, pa OPN dejavnosti ne regulira, ker Gradbeni zakon in njegovi podzakonski akti Uredba o razvrščanju objektov (ki ne velja več, a se še uporablja) pod šifro 1130 med stanovanjskimi stavbami za posebne družbene skupine, kot so stanovanjske stavbe z oskrbovanimi stanovanji, domovi za starejše osebe, študentski in dijaški domovi, domovi za odvajanje odvisnosti, sirotišnice, samostani, begunski centri, prehodni domovi za tujce, materinski domovi, zavetišča ..., ne navaja stavb za oskrbo oseb z motnjami v duševnem zdravju.

Če to drži, pridemo v situacijo, ko se nestrokovno izvaja projekt deinstitucionalizacije, občina pa nima orodja, s katerim bi regulirala gostoto in umeščanje tovrstnih bivanjskih enot.

Zato si bo CI Gibanje za Divačo (če tega ne bo izpeljala županja) prizadevala priti do ustreznih razlag in če bo potrebno, tudi zahtevala, da se ustrezno dopolni gradbena zakonodaja in njeni podzakonski akti.

Civilna iniciativa Gibanje za Divačo na osnovi omejenih podatkov in informacij, ki jih je do sedaj uspela pridobiti (informacije javnega značaja in roki, na nekatere pomembne dokumente še čakamo), ugotavlja, da investicijski in procesni projekt deinstitucionalizacije **nista usklajena** (razpršenost enot, št. enot po krajih), ob tem, da investicijski del **pri izved-**

bi še dodatno odstopa od planiranega v svojem projektu (s še večjo agregacijo enot v enem kraju), strokovni del pa močno zamuja vsaj v delu komuniciranja z deležniki v Divači.

Iz pomanjkanja informacij se rodi strah. In iz tega se ponekod rodijo civilne iniciative. Poročanje medijev pa se skoncentrira predvsem na iskanje senzacij.

Deinstitucionalizacija mora biti strokovno načrtovana in strokovno izpeljana. Čemu služi strokovni projekt **PILOTNA IZVEDBA PROCESA DEINSTITUCIONALIZACIJE ZAVODA DOM NA KRASU**, če ga investicijski del DIIP **DEINSTITUCIONALIZACIJA DOMA NA KRASU** (pripravljali strokovnjaki gradbene in ekonomske stroke) ne upošteva in se nanj ne sklicuje in se izvaja na način, ki ga socialna stroka ne podpira, oziroma mu celo nasprotuje.

Sprašujemo se, kako je možno, da je MDDSZ v istem letu odobrilo oba projekta, ni pa poskrbelo, da sta **vsebinsko skladna** in se pri izvajanju investicijskega dela strinja še z dodatnimi spremembami izvedbe glede na plan (odobreni zahtevki za nakup petih enot v Divači). Te pa pomenijo še večje odstopanje od Pilotnega projekta in od Skupnih evropskih smernic za prehod iz institucionalne v skupnostno oskrbo v smislu razpršenosti enot. Ali pa gre res zgolj za reševanje prostorske stiske in za selitev Doma na Krasu v Domove v Divači pod krinko deinstitucionalizacije?

Zato si bo CI Gibanje za Divačo prizadevala za:

- **takojšnjo ustavitev izvajanja investicij po DIIP Deinstitucionalizacija zavoda Dom na Krasu**
- **ustavitev selitve varovancev iz Doma na Krasu v enote v Divači. Dopuščamo selitev, kot je načrtovana po projektu PILOTNA IZVEDBA PROCESA DEINSTITUCIONALIZACIJE ZAVODA DOM NA KRASU**
- **spremembo DIIP Deinstitucionalizacija zavoda Dom na Krasu v skladu s projektom PILOTNA IZVEDBA PROCESA DEINSTITUCIONALIZACIJE ZAVODA DOM NA KRASU ter z evropskimi strokovnimi smernicami**

- podaljšanje roka za izvedbo obeh projektov
- skupno iskanje rešitev za nastalo situacijo

Z županjo smo poskušali realizirati predlog, ki ga je podal občinski svetnik na javni predstavitvi o **skupnem delovnem telesu**, ki bi poskušal reševati nastalo situacijo. Po dveh mesecih od začetka aktivnosti CI županji do danes (15. 4. 2022) ni uspelo najti niti enega svetnika, ki bi bili

pripravljeni sodelovati v skupnem delovnem telesu s predstavniki civilne iniciative, krajevne skupnosti in s strokovnjakinjo s socialno varstvene-ga področja.

Nam je nastale situacije žal, ker smo v preteklih dveh mesecih zbrali obsežne informacije, ki bi lahko koristile pri aktivnostih. **Skupaj bi lahko bili močnejši, predvsem hitrejši in učinkovitejši.**

Upamo pa, **da bo županja s svetniki ustanovila svoje delovno telo in se**

angažirala pri reševanju te problematike.

Vsekakor je naša usoda (tudi) v njihovih rokah, teh, ki smo jih MI izvolili.

Nad tem ostane samo še državljanska nepokorščina oziroma – populistično rečeno – protest.

Za CI Gibanje za Divačo
Lilijana Kocjan Žorž

OD ZGLEDA DO KSENOFOBA

Dobrega pol leta nazaj se o Divači in Divačanih v Primorskih novicah piše v samih presežnikih. Da bomo z novimi sokrajani (varovanci Doma na Krasu) stkali tesne vezi, da jim bomo prisluhnili, da bomo z njimi sodelovali in da bo njihova prisotnost obogatila naš mali kraj.

In najpomembneje, da smo ostalim Slovincem lahko v zgled, ker smo humani, strpni in vedno pripravljeni pomagati.

Avtorica članka pri tem izhaja iz dejstva, da so v Divači, v tem majhnem mestnem naselju s slabimi 1800 prebivalci, uspešno integrirane že štiri ranljive skupine različnih zavodov in institucij.

Center za usposabljanje Elvira Vatovec Strunjan (v Divači je dislocirana enota centra), ki vzgaja in izobražuje učence s posebnimi potrebami. Teh je 6.

Vezi Vizija, dislocirana enota v lasti Društva za duševno zdravje in kreativno preživljanje prostega časa »Vezi« s sedežem v Sežani. Njihovi uporabniki v Divači so trije.

VDC Koper oziroma varstveno delovni center Divača z 19 varovanci. VDC svojim varovancem nudi osnovno, socialno in zdravstveno oskrbo ter jim poskuša vključiti v širše socialno področje, kar pa jim tudi uspeva, saj že leta uspešno sobivajo z ostalimi krajanji Divače.

In zakaj pri tako lepem »rezimeju« ne bi bilo mestno naselje Di-

vača sposobno sprejeti tudi varovance Doma na Krasu?

Najverjetneje zato, ker se njihova integracija ne izvaja po predpisanih strokovnih smernicah in število stanovanjskih enot in posledično tudi število njihovih uporabnikov iz meseca v mesec narašča.

V letošnjem letu se je v mesecu januarju najprej govorilo o 1 enoti in 6 do 8 uporabnikih.

V mesecu februarju na novinarski konferenci izvemo, da sta mišljeni dve stanovanjski enoti (novogradnji nasproti RTP postaje v Divači) z 12 uporabniki. Tretja in četrta enota sta takrat še pod vprašanjem. Potem pa sta obe v mesecu marcu potrjeni in na predstavitvi (v šolski telovadnici dne 21. 3.) že govorimo o 26 uporabnikih.

In v mesecu aprilu nam sama v. d. zavoda Dom na Krasu pove, da je potrjeno število stanovanjskih enot v Divači 5.

Torej 5 enot na treh lokacijah (nasproti RTP postaje, v Gabrovem naselju in na Partizanski ulici) s skupno 30 uporabniki oziroma varovanci zavoda. Zaenkrat 30.

Problem pa nikakor ni ravno v številu varovancev, ampak v netransparentnosti in slabi komunikaciji obeh vodstev (zavoda Doma na Krasu in občine Divača) ter izvajanju evropskega projekta »mimo« vseh strokovnih podlag/smernic/priporočil.

To predstavnik civilne iniciative tudi povemo javno v izjavi za medije na predstavitvi Doma na Krasu 21. 3. Mediji pa se osredotočijo le na nezadovoljno množico ljudi s »sovražnimi« pogledi in naše izjave priredijo po svojih željah. In tako smo Divačani oklicani za ksenofobe. »Sovražnike« invalidov. Nehumane »privilegirance«, ki svojega kraja ne želijo deliti s pripadniki ranljivih skupin. Pa smo zgolj izrazili svoje nestrinjanje in nezadovoljstvo s projektom, za katerega povečini (do oblikovanja civilne iniciative) sploh nismo vedeli.

Želimo si le, da se projekt ustavi in se nato do konca izpelje v obliki oziroma na način, ki ga podpira stroka, saj je le tako uspešna integracija varovancev Dom na Krasu v Divači mogoča.

Kot pove že sama strokovna vodja zavoda Ga. Sorta Kovač: »SE STROKE PRI REALIZACIJI PROJEKTA NI POSLUŠALO. KOT VODJA PROJEKTA SE S 4 HIŠAMI V DIVAČI NISEM STRINJALA, KER JE MOJE STROKOVNO MNENJE, DA JE PRAV, DA SE VAROVANCI/OBJEKTI ČIM BOLJ RAZPRŠIJO ZARADI VSEH – STANOVALCEV IN VAROVANCEV«.

Kaj je torej namen deinstitucionalizacije? Uspešna integracija ali zgolj selitev varovancev iz velikih hiš v malo manjše, ne glede na lokacijo?

Civilna iniciativa
GIBANJE ZA DIVAČO

DIMNE ZAVESE ALI PREUSMERJANJE POZORNOSTI

1 metoda po N.Chomsky

Pri vsem razmišljanju o nestrpnosti, do drugačnih v Divači in senzacionalističnih naslovih medijev se dogaja, da se je začel zgubljati uvid v bistvo problema oziroma v to, zakaj je vse skupaj izbruhnilo.

Bistvena točka je po mojem prepričanju »šlamparija« oziroma velika nestrokovna odločitev glede zgoščene lokacije nakupa/izgradnje hiš. To je bilo storjeno pod okriljem nekdanjega direktorja Doma na Krasu ob podpori Ministrstva za delo, družno, socialne zadeve in enake možnosti, kljub drugačnemu strokovnemu mnenju zaposlenih Doma na Krasu.

To se je tudi zgodilo »na hitro« »pre-malo premišljeno in mimo stroke«, je navedla v. d. direktorica Doma na Krasu.

Ponovno se je zgodilo »tlačenje« uporabnikov iz ene velike vojašnice kot simbola totalne institucije v malo manjše vojašnice. Deinstitutionaliza-

cija v prvi vrsti pomeni individualizacijo in zagotovo ne getoizacijo in stigmatizacijo. Več skupin uporabnikov na enem mestu je dober recept, da do getoizacije dejansko pride.

Poleg tega zgraditi hiše blizu najmočnejše transformatorske (v nadaljevanju »trafo«) postaje v Sloveniji, ki se je pred časom še razširila in do katere vodijo mogočni električni daljnovodi v vse smeri, kaže na eno veliko zaničevanje uporabnikov. Prebivalci tega območja poleti ne morejo imeti odprtih oken, ker se je visokofrekvenčni hrup oziroma brnenje trafo postaje zelo povečalo.

Za zdrave ljudi je konstanten hrup neprijeten, kaj šele za ljudi s težavami v duševnem zdravju, ki so še bolj senzibilni.

Nasmešek predstavnika Ministrstva na Kanalu A v pozi pomiritve in izjave, da se bo vse sčasoma uredilo, mi kažejo na skrivanje odgovornosti in pre-

usmerjanje pozornosti. Odgovora, ki mu ga je postavil novinar glede števila uporabnikov na enem mestu, je speljal "vse bo sčasoma vrede, boste videli". Novinar žal ni vztrajal, saj je imel čustveno zgodbo "nestrpneži vs. nemočni uporabniki", kdo je to zakuhal, pa ni več pomembno.

Uporabniki s težavami v duševnem zdravju so ena najranljivejših skupin v družbi.

Od srede 80. let so se stvari pri nas začele premikati na bolje na področju obravnave s skupnostno skrbjo predvsem zaradi aktivnosti civilne družbe. Civilna družba pa bo morala tudi danes biti varovalka za njihovo zaščito, saj jih niti stroka, kaj šele država, ne more zaščititi pred zlorabami ali nestrokovno porabo sredstev, ki so namenjena njim.

Mystica Misteriozo

PONOVNA PREDSTAVITEV DOMA NA KRASU V DIVAČI, 21. 3. 2022

»Vsak si zasluži še eno priložnost«.

In tudi Divača si je zaslužila še eno (uradno) predstavitev, saj se je izkazalo, da o projektu integracije varovancev zavoda Dom na Krasu v Divači, večina krajanov ne ve ničesar. Do oblikovanja civilne iniciative GIBANJE ZA DIVAČO, seveda.

Potem se podatki in dokumentacija naberejo zelo hitro in se projekt krajanom tudi predstavi (z BROŠURO 1). Gospa županja in (takratna) predsednica sveta zavoda Doma na Krasu držita svojo besedo, dano na novinarski konferenci (22. 2. 2022), in organizirata (sicer na pobude civilne iniciative) predstavitev projekta in zavoda. Predstavitev naj bi se udeležili tudi predstavniki pristojnega ministrstva, vendar se ne odzovejo na vabilo oziroma se opravičijo za izostanek. V času med novinarsko konferenco in predstavitev pride do menjave vodilnih v zavodu. Razrešijo bivšega direktorja in postavijo novo vršilko dolžnosti

(nekdanjo predsednico sveta zavoda). V dneh pred predstavitev nas ravno ona preko elektronskih sporočil miri in obljublja, da bomo tudi mi pomirjeni, ko slišimo njene strokovnjake. Da se ne bomo več bali priseljevanja in da bo vse v najlepšem redu.

In potem pride ta obljubljeni dan ... **dan predstavitve**. Šolska telovadnica je lepo napolnjena in čeprav nas gospa županja dva dni kasneje označi za »ljudi s ceste«, je vseh cca. 300 udeležencev predstavitve 300 naših sokrajanov oziroma prebivalcev (povečini) mestnega naselja Divača.

V občinstvu sedijo tudi štirje občinski svetniki, ki številčno v primeru uradnega srečanja niso niti sklepčni. Peti občinski svetnik se jim pridruži veliko kasneje.

Poleg gospe županje sedijo tudi nekateri predstavniki civilne iniciative. Sama predstavitev je predvajana tudi v živo.

Za začetek v. d. zavoda pove, da na vprašanja o bivšem direktorju, ki je bil nedolgo nazaj razrešen s svojega položaja, ne bo odgovarjala. Kot kasneje izpostavi naš krajan: »Tako na začetku perete umazano perilo v javnosti, kar ni v redu.«

Sama dinamika predstavitve je nenavadna.

Kultura govora oziroma pogovora na trenutke neobstoječa.

Tu in tam je publiko treba umiriti, saj ne slišimo nastopajočih. In nastopajo tudi naši sokrajanje. Pogumni posamezniki stopijo na (provizorični) oder in na mikrofona izrazijo svoje mnenje, za kar smo jim hvaležni.

Ko »nastopi« strokovna vodja projekta deinstitutionalizacije (ga. Sorta Kovač), pa smo predstavniki civilne iniciative in ljudje v publiku zgroženi. Ta namreč brez dlake na jeziku prizna, da se nje kot stroke zavoda pri izvajanju projekta ni upoštevalo. Še več ... pravi,

da »se je stroko povozilo«. Izrazi svoje nestrinjanje s 4 bivalnimi enotami v Divači, saj so te v nasprotju z njenim strokovnim mnenjem, ki je, »da morajo biti varovanci in stanovanjske enote čim bolj lokacijsko razpršene«.

Pride torej do trenutka, ko bi nas morala strokovnjakinja zavoda s svojimi izjavami pomiriti, pa je dosežen ravno nasproti učinek – še bolj nas je strah, saj se očitno projekt izvaja popolnoma nestrokovno.

Ob naših vprašanjih o 24-urnem nadzoru varovancev nas skušajo prepričati, da nadzor vsekakor bo, vendar v isti sapi priznajo, da lahko njihovi varovanci hodijo »na sprehode« po naselju, v spremstvu ali brez. Če so brez spremstva, še lahko govorimo o 24-urnem nadzoru?

Celotno predstavitev spremljajo tudi mediji, ki prosijo za izjave posame-

znikov.

Predstavniki civilne iniciative jih nekaj tudi podamo, pa se v naslednjih dneh izkaže, da so te zrežirane in celotno Divačo predstavijo kot »kraj sovražen invalidom«. Gre le za čisto manipulacijo medijev, saj Divačani zelo dobro vemo, da nismo sovražni, ampak primer dobre simbioze med krajanji in predstavniki ranljivih skupin.

Predstavitev se zaključi po treh urah. V navzočih pusti »grenak priokus«, saj se nam zdi, da se vsi nekako strinjamo, da je pri takih projektih ključno upoštevati stroko oziroma zastavljene strokovne smernice. In spet se nam nekako zazdi, da se nismo premaknili s »točke«. Da je v zraku še obilica neodgovorjenih vprašanj in da konsenz ni bil dosežen.

In, kar je najhuje, ne vemo, če bo projekt deinstitucionalizacije v Divači iz-

peljan strokovno v obliki dveh stavb in z maksimalnim številom 12 uporabnikov ali nestrokovno? Torej s štirimi in več stavbami ter neomejenim številom uporabnikov/varovancev zavoda? Če povzamem: predstavitev je vseeno bila uspešna.

Divačani so se udeležili, izrazili svoje mnenje, izkazali svoja stališča. Samo število udeležencev pa priča o tem, da Divačanom ni vseeno in da se udeležujemo dogodkov, na katere smo povabljeni.

Le čas pa bo pokazal, kako se bo omejen projekt zaključil.

Še vedno namreč ne vemo, kdo konkretno bo pravno in moralno odgovoren za posledice nestrokovno izpeljanega projekta.

**Civilna iniciativa
GIBANJE ZA DIVAČO**

BROŠURA 1: DEINSTITUCIONALIZACIJA ZAVODA DOMA NA KRASU V DIVAČI, MAREC 2022

Spoštovani Divačani, prosimo, da si vzamete 5 minut in preberete nekaj naslednjih vrstic, ki niso nič drugega kot nabor javno dostopnih informacij objavljenih na spletu, ki pa lahko zelo vplivajo na vaše lastno stališče do deinstitucionalizacije varovancev Zavoda Doma na Krasu v Divači.

V želji po čim kakovostnejši predstavitvi projekta in problematike se je oblikovala tudi **istoimenska FB skupina (CIVILNA INICIATIVA GIBANJE ZA DIVAČO)**, kjer lahko tudi sami pregledate/preberete omejeno dokumentacijo.

Za boljše preglednost in lažje razumevanje, bodo podatki/dokumenti na FB strani oštevilčeni in tudi ustrezno opremljeni s povezavami do spletnih mest.

V letošnjem letu naj bi se v Divačo, natančneje mestno naselje občine Divača z okoli 1700 prebivalcev, priselilo 26 varovancev Zavoda Doma na Krasu. Gre za evropski projekt (1), ki se je začel že leta 2018. Leta 2020 se projektu pridruži tudi Zavod Doma na Krasu (2).

Na njihovi spletni strani si lahko tudi preberete, da že delujejo **3 DISLOCIRANE ENOTE** (za lažjo predstaviteljnost smo potrebne statistične po-

datke uredili v preglednico):

Lokacija dislocirane enote	Število bivalnih enot	Število stanovalcev	Število vseh prebivalcev kraja
SEŽANA	5 (4 v stanovanjskem bloku, 1 v hiši)	28	6.037 (2020)
POSTOJNA	2	11	9.605 (2020)
DUTOVLJE	1 (Sončna hiša)	13	713 (2020)
DIVAČA	4	26	1.734 (2020)

Zadnja informacija (sedaj že uradno odstavljene) direktorja Zavoda G.Prelca je, da se v **Divačo v 4 stanovanjske enote seli 26 varovancev. Dve stavbi sta trenutno še v fazi izgradnje (nasproti RTP postaje), ena stavba se nahaja na Partizanski cesti in še ena v Gabrovem naselju.**

Zelo zanimivo je tudi to, da se o tematični priseljivanju **duševno prizadetih, duševno obolelih in zasvojenih oseb** (3) govori že od lanskega leta, vendar občani občine Divača o tem nismo bili primerno obveščeni. V medijih (4) si lahko preberete naslednje:

- **najprej dve stanovanjski enoti in 12 ljudi v Divači** (junij 2021),
- **nato 18 ljudi v 3 enotah** (oktober 2021) **in**
- **sedaj že 26 ljudi v 4 enotah** (februar 2022)

Na kratko torej, **vsakega pol leta 1 stanovanjska enota in 10 varovancev več.**

Na uradni spletni strani Zavoda Doma na Krasu si lahko preberete vse o javnem razpisu za pilotni projekt deinstitucionalizacije (5).

Medtem ko se je o samem projektu govorilo v skorajda vseh sosednjih občinah (**občina Hrpelje Kozina – 6, občina Nova Gorica – 7, občina Ajdovščina – 8, občina Sežana – 9**), se **v občini Divača, kljub temu da se ravno sem seli 26 varovancev, to ni nikjer uradno zabeležilo.**

Bila je sicer **uradna predstavitev, kjer je občane občine Divača Zavod Doma na Krasu povabil na predstavitev v prostorih šolske avle (10).** Na samem vabilu ni **nikjer eksplicitno napisano, da gre za projekt deinstitucionalizacije oziroma za priseljivanje oseb z motnjami v duševnem zdravju v Divačo.** Takrat pa so bile hiše že v fazi izgradnje.

V letošnjem letu naj bi Zavod Doma

na Krasu pod vodstvom direktorja G. Prelca v Divači kupil še dve stanovanjski enoti za imenovani projekt, ki pa po njegovih besedah verjetno **ne bodo edine**, saj se je izkazalo, da so nepremičnine v obalni regiji predrage, zato se bo večino varovancev (okoli 70) selilo na Kras in goriško regijo (11). Do velike večine teh informacij se je »dokopala« peščica krajanov mestnega naselja Divača in v ta namen ustanovila civilno iniciativo, kjer **z Vami delimo vse te informacije**.

Zadnjih nekaj tednov se nas sicer opisuje kot nestrpnne, nesramne in sovražne ljudi, kar pa seveda nismo.

Že leta sobivamo z različnimi ranljivimi skupinami – **varstveno delovnim centrom Elvira Vatovec Strunjan, podjetjem Vezi Vizija, zavodom Pelikan – Karitas, zavodom za celostni razvoj človeka Zacera** ipd.

Nikoli ni bilo nobenih odstopanj, zadržkov ali grdih pogledov in vse smo prav lepo sprejeli.

Med socialno varstvene zavode pa se

uvršča tudi **Dom starejših občanov**. Izgradnja slednjega je sicer bila omenjen v zapisnikih sej občinskega sveta občine Divača (12, točki AD1 in AD2). Pojavili naj bi se tudi **investitorji**, vendar projekt, prav tako kot projekt **Medgeneracijska centra**, ni bil **nikoli izpeljan**.

Civilna iniciativa je s peticijo želela doseči naslednje:

- **DA OBČINA DIVAČA IN ZAVOD DOMA NA KRASU NA USTREZEN NAČIN OBVESTI VSE KRAJANE O STROKOVNI ANALIZI OZIROMA STROKOVNIH SMERNICAH O INTEGRACIJI VAROVANCEV (koliko varovancev socialno varstvenih zavodov je sploh lahko v določeni občini glede na njeno število prebivalcev),**
- **DA NAS S PISNIM DOKUMENTOM SEZNANIJO Z LOKACIJO STAVB ZA PROJEKT DEINSTITUCIONALIZACIJE, S ŠTEVILOM NJIHOVIH VAROVANCEV IN NJIHOVIM**

STATUSOM TER Z REŽIMOM GIBANJA,

- **DA OBČINA DIVAČA SVOJE OBČANE OBVESTI, KDO IN PO KAKŠNIH POOBLASTILIH BO DAL SOGLASJE ZA IZVEDBO PROJEKTA,**
- **POJASNILA, ZAKAJ SE V SOSEDNJIH OBČINAH PROJEKT NI IZVEDEL.**

**Mi nismo proti vam,
mi smo za vas.**

Znova ponavljamo, da so vse informacije prosto dostopne na FB strani **Civilne iniciative GIBANJE ZA DIVAČO**.

Profil je odprt, komentiranje (iz očitnih razlogov) izklopljeno.

Smo pa dosegljivi na naši spletni strani: cdivaca@gmail.com.

Lep pozdrav,

**Civilna iniciativa
GIBANJE ZA DIVAČO**

PREBIVALCI DIVAČE, IZKAŽITE SE!

Te dni se je v Divači prebudila t. i. civilna iniciativa, ki nasprotuje, po njihovem, preštevilni naselitvi oseb, ki imajo oznako intelektualne in/ali fizične oviranosti. Skupnost je sicer pripravljena sprejeti nekje od osem do deset posameznikov, a 26 oseb je na zgolj 1700 krajanov odločno preveč ogrožajoče. Divačani naj bi v »anonimni anketi« povedali, da jih je strah, saj se bojijo za varnost svojih otrok ... Pa še policijske postaje nimajo v Divači! Dvomim sicer, da je to pravi obraz večine prebivalcev Divače, ampak bolj egoistična zabloda nekaterih posameznikov. Prav anonimnost, na katero se sklicujejo nekateri posamezniki, in izjave »vidnejših« predstavnikov pred kamerami, potrjujejo vtis, da je nekdo vse skupaj zlorabil. Takšne »ne-civilne pobude« je treba zatreti takoj v kali, saj želimo

kot družba ohranjati ter spodbujati odprtost, strpnost in enakopravnost.

Tudi nekaj drugih občanov je očitno v podobni zadregi, strahu in stiski, saj ne vedo, kako naj se odzovejo, kam naj se skrijejo in kaj naj odgovorijo, če jih novi krajanji slučajno nagovorijo. Med njimi bojda obstaja bojazen, da bodo tudi sami deležni nenadnih psihičnih težav ob takšnih nepredvidenih travmatičnih srečanjih pred trgovino, kinom, v gostilni ali pa kar sredi pločnika.

Velika škoda bi bila, da krajanji Divače te enkratne priložnosti ne izkoristijo produktivneje, smiselno, sebi v korist in nenazadnje tudi za zabavo. Organizirajo naj družabni dogodek s kulturno-zabavnim programom in nekaj prizgizki ter se sprostijo. Novi prebi-

valci se jim lahko predstavijo, povedo svoje življenjske zgodbe, ambicije in predloge, kako bi lahko tvorno sodelovali v lokalni skupnosti. Morda pri kulturnih ali družbenih dejavnostih, pri pripravi dogodkov ali vzdrževanju in urejanju okolja.

Dragi krajanji in krajanke Divače, dokažite, da niste ozkogledni, temveč gostoljubni in dobronamerni. V primeru, da ne veste, kako postati bolj vključujoči, se znebiti odvečnih strahov, pomislekov in predsodkov, vam na YHD – Društvu za teorijo in kulturo hendikepa ponujamo izvedbo brezplačne delavnice na temo sprejemanja drugačnosti.

Elena Pečarič,
predsednica in strokovna vodja YHD

O ŽIVLJENJU V VASI POTOČE NEKDAJ IN DANES

Potoče so gručasto naselje (561,7 m nad morjem in 390 ha površine), umeščeno na severnem delu v nedrja zelenega borovega gozda, ki se dviga izza vasi in med prostrane travnike in pašnike z ostalih strani, v podnožju hriba Straščice in Bandere.

Foto: Orešnik Bojan

V ozadju se v pogledu nad vasjo močno bohota pogorje Nanosa. Idilična, s sončno lego, moja rojstna vas in vas mojega otroštva. Vasica, ki je ena izmed sedmih vasi, ki so vključene v Krajevno skupnost Senožeče, kjer je tudi sedež krajevne skupnosti. Vas je dostopna iz dveh smeri. V Senožečah, ob glavni cesti, pred starim kamnitim obokanim mostom čez potok, nas v vas usmerja kažipot in znak, ki prepoveduje vožnjo težjim vozilom. Zmerno položna cesta, umeščena med travnike in polje, se z blažjim vzponom do vrha na klanecu Kopače ponovno uravnovesi in nas po malem spustu in dobrem kilometru dolžine vodi do bližnjih hiš, ki so postavljene tik ob cesti na desni strani. Tudi vse ostale hiše v vasi so umeščene na tej strani. Ko se pripeljemo v sredino vasi, pred sabo uzremo kamnita korita, na katerih je izklesana letnica 1883 in stavba nekdanjega perilnika, pred katero je sedaj urejen vaški prostor, kje je bil včasih kal. Od tod vodijo poti do domačij, ki so umeščene v centru vasi in v zadnjem času na novo dodana pot, ki nas popelje tudi v spodnji del vasi, mimo novo zgrajenih hiš, krožno do križišča ob vhodu v vas. Lokalna cesta iz smeri Senožeč se nadaljuje v zmernem levem ovinku in se

oddalji od vasi. Po njej se pripeljemo do sosednje Dolenje vasi in dalje v več smeri (priključek na avtocesto ali regionalno cesto proti Sežani, Kopr, Postojni, na Vrhe).

Konec leta 1994 je bila na novo ustanovljena občina Divača, v katero teritorialno sodimo tudi mi. Prej smo bili del večje Sežanske občine.

Vaščani Potoč predvidevamo, da je vas dobila ime po potoku Potočniku, ki teče mimo vasi in na meji med sivim in belim kamnom ponika. Nivo vode v strugi potoka je odvisen predvsem od količine padavin in v najbolj sušnih obdobjih tudi v večini presahne. Na posameznih delih potoka pa še vedno živijo potočni raki, kar nas navdaja z upanjem, da je voda še ved-

Na vrhu Bandere, ostaline na nekdanjem območju gradišča. april 2022.

no čista. Vode pa se s hudournikov in njenih pritokov stekajo v reko Sočo in nato v Jadransko morje.

V okolici vasi so še vidna gradišča z ostanki kamnitih obzidij na hribu Bandera in pri cerkvi sv. Jurija. Prav na hribu Bandera (660 m) je bilo po ugotovitvah arheologov prvo odkrito gradišče med ostalimi ostanki utrjenih naselbin, kot so še Hrib, Griško polje in v Dolenji vasi v središču vasi. Časovno so jih uvrstili v čas bronaste in železne dobe okrog leta 1500 p. n. š. do prihoda Rimljanov ali še dlje.

Prvi prebivalci vasi so bili Čiči, ki so se po pričanjih priselili v 15. stoletju in so tod okoli oglarili.

Iz povzetka stare kronike, pisane okoli leta 1890 za Senožeški sodni okraj, je bilo takrat v Potočah zabeleženih 108 prebivalcev.

Prav tako je v arhivski dokumentaciji zavedeno, da je bilo iz vasi Potoče med prvo svetovno vojno vpoklicanih 13 mož. Ti so bili iz osmih različnih hiš. Iz dveh hiš so bili vpoklicani po trije možje/fantje, iz ene hiše dva, iz petih hiš po eden. Kdaj točno so bili vpoklicani, ni navedeno (niti letnica). V letih pred drugo svetovno vojno je imela vas 21 hišnih števil. Na najstarejših hišah so ponekod še vidne

številčne oznake (naša stara hiša s takratno hišno številko 17). Ljudje so se v tistih težkih časih odseljevali v »Jugoslavijo«, starejši so pomrli, hiše so ostale prazne in se tudi podrle. Posledično se je nato število prebivalcev zmanjševalo.

Potočani so takoj po koncu druge svetovne vojne sekali bore za vasjo ter jih zvozili v Divačo na vagone in jih prodali. Z denarjem, ki so ga s tem zaslužili, so vas priključili leta 1946 na električno napeljavo. Sami so tudi kopali luknje za lesene drogove in jih tudi postavljali. Takemu udarniškem delu se v teh krajih po domače reče »rabuta«.

Po drugi svetovni vojni je bila leta 1948 v vasi zgrajena t. i. »ekonomijska štala«, v kateri je najprej imela svoje prostore kmetijsko obdelovalna zadruga Gabrk-Dolenja vas, nato pa je prešla v upravljanje Kmetijski zadrugi Kras iz Sežane. Sprva so v njej gojili prašiče, kasneje pa govedo. V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja je v tem hlevu bližnji sosed Jože Može – Kusov,

Ekonomijska štala l. 1994

gojil okrog 4.000 piščancev. Kasneje so v stavbi skladiščili tudi seno. Ob koncu sedemdesetih let prejšnjega stoletja pa je ovčar iz Goriškega v zimskih mesecih prignal večjo čredo

Rolhova stara domačija krita s slamo

ovac, približno 200, z bližnje Vremščice v našo vas in jih namestil v prazno stavbo-ekonomijske štale. S seboj je imel tudi dva pastirja, domovanje sta imela v počitniški prikolicici na prostoru bivšega kala. Ovce so tudi molzli in izdelovali sir in skuto. Mi vaški otroci smo ob prostih urah zahajali v hlev, opazovali živali, predvsem majhne ovčke, molžo, pomagali naganjati za molžo, jih hranili. Ovce smo pomagali tudi odgnati na pašo v okolici vasi, skupaj z nekaj ovčarskimi psimi in ovčarjema. Po dveh letih pa se je ovčar odločil, da bo ovce prodal in tako je iz vasi odšla velika čreda ovac.

Danes pa te stavbe-ekonomijske štale ni več. Na njenih temeljih je bila kasneje zgrajena nova stanovanjska hiša družine Čič.

V času od leta 1960 do sredine sedemdesetih let je bilo v vasi 11 hišnih številk in približno 43 prebivalcev. Od takrat dalje so se začele obnavljati starejše hiše, nekatere so bile krite še s slamo in kasneje graditi tudi nove ob pomoči kreditov in že nekaterih rednih dohodkov – delavskih plačah in ob veliki vzajemni pomoči. Z obnovo in boljšimi življenjskimi pogoji je vas ponovno oživela. V večini so se v tistem času delovno aktivni zaposlili v tovarnah v Senožečah (Tekstilna tovarna Senožeče in sedanji Cimos Senožeče), nekaj pa si jih je delo poiskalo tudi v bližnjih krajih takratne občine Sežana. Poleg službe pa so na domačih kmetijah redili in gojili govedo, konje, prašiče, zajce. Za krmo in lastno samooskrbo so posejali žito, korenje, peso, repo, zelje in posa-

dili krompir. Do takrat ročno delo so postopoma zamenjali stroji. Travnate površine so bile vse pokošene, polja obdelana. Viške pridelanega mleka so organizirano odkupovali in dnevno odvažali v mlekarne. Kusovi so poleg piščancev imeli privezanih doma še 11 repov živine. Ravno tako so pri Ždrolovih v lastem hlevu poleg goveda, prašičev in konjev vzrejali piščance za pivški obrat. O samem nakladanju perutnine na kamione in kasnejši pogostitvi imam polno lastnih doživetij iz časa svojega otroštva. Večji kmetiji sta bili tudi pri Petakovih in Vovkovih. Nekaj glav živine pa so imeli v hlevih skoraj pri vsaki domačiji.

Do vasi v začetku sedemdesetih let pa še ni bila speljana asfaltirana cesta, ki bi tudi otrokom, ki so takrat obiskovali šolo, nudila organiziran avtobusni prevoz. Takrat se je namreč do avtobusa v Senožečah hodilo peš v vseh vremenskih razmerah, tudi tam ni bila še postavljena avtobusna čakalnica.

Prispevek: Želimo si avtobusno postajo (Ida Čehovin, Voukova, 8. razred)

Že dolga leta se učenci višjih razredov iz Senožeč in okolice vozimo v šolo v Divačo. Zjutraj moramo že zgodaj iz postelje. Učenci iz Dolenje vasi gredo od doma že ob pol sedmih. V Potočah se jim pridružimo in tako odhitimo skupaj proti Senožečam. Pozimi pride mo na postajo vsi mokri in premraženi. Nato pa moramo čakati avtobus pod milim nebom. Naj bo sonce ali dež, čakati moramo brez strehe nad glavo. Vsako jesen, ko zaorjemo v novo šolsko

Obnovljena vaška korita za napajanje živine na sredini vasi v letu 2009.

Kal na vrhu Bandere, april 2022

Potok Potočnik - pri Bču ob večjem nalivu prestopi strugo in odnaša rodovitno prst, spomladi 2018.

leto, si mislimo: »Mogoče se nas bodo le usmilili in nam pripravili prostor, kjer bi avtobus lahko počakali na toplem in suhem?« Vendar se naše upanje počasi utaplja, ker ni ne duha ne sluha o tem, da bi začeli graditi postajo.

Seveda se nam učencem iz okoliških vasi to pozna. V šolo pridemo utrujeni in marsikateri učenec ne doseže takšnega uspeha, kot bi ga lahko. Če bi se odločili, da bi avtobusno postajo postavili, bi vsi po svoji moči pomagali pri delu.

Sedaj, ko nekateri obiskujemo zadnji razred osnovne šole, želimo vsem učencem, ki pridejo za nami, da bi avtobus počakali v lepih, svetlih in toplih prostorih, kjer bi se lahko odpočili od dolge poti. Sedaj ne živimo več v tistih časih, ko so otroci hodili v šolo razcapani in v zelo slabih pogojih, zato si avtobusno postajo res iz srca želimo. (*Glasiilo Kulturnega društva PČ- Tattjana Senožeče, letnik 1, številka 2-3, Senožeče, sept. 1974, str. 125*)

V začetku sedemdesetih let je Krajevna skupnost Senožeče pričela z deli razširitve ceste Senožeče-Dolenja vas z namenom, da jo asfaltirajo. Seveda pa tudi ta pridobitev ne bi bila izvedena brez finančne podpore prebivalcev Dolenje vasi in Potoč. Vsi zaposleni, upokojenci in kmetovalci ter zasebni obrtniki so se odpovedali enomesečnemu zaslužku in na ta način ob pomoči krajevne skupnosti in delovnih organizacij zbrali nad tri četrtnine vseh predvidenih sredstev. Četudi naj bi večino finančnega bremena takrat prevzel Cestni sklad pri skupščini občine Sežana, kot je bilo to v praksi v drugih krajevnih skupnostih. (*Glasiilo KUD, str. 114, št. 2-3, letnik 1974*) Cestni odsek so nato asfaltirali leta 1974 v mesecu oktobru.

Iz Dolenje vasi proti Velikemu Polju so

prav tako domačini – Dolenjci in Potočani, ob pomoči vojakov iz Postojne gradili novo cesto in s tem povezavo do bolj oddaljenih krajev.

Tudi za napeljavo telefonskega omrežja iz Senožeč do Potoč in dalje do Dolenje vasi v letu 1974 so okrog 1000 delovnih ur prostovoljno opravili Potočani in Dolenjci. Sami so skopali luknje za postavitve drogov, na katere so kasneje pritrdili kabel in opravili vsa zemeljska in gradbena dela. Še prej pa so morali te droge, ki so bili postavljeni od Senožeč proti Postojni izkopati in jih razpeljati po novi telefonski trasi. Prvi telefonski priključek je v vasi bil v Petakovi hiši, nato pri Kusovih in Volkovih.

V vasi je bilo takrat deset družin, vsi pa se nismo mogli naročiti na priključek, ker nismo imeli dovolj denarja in ker v telefonski centrali v Senožečah ni bilo dovolj priključnih kapacitet. Telefonski aparati pa so bili za nas, takratne otroke, zelo mikavna in zanimiva aparatura. Včasih smo si v igri pri sosedovih na skrito zavrteli številko 95 in prisluhnili glasu na slušalki, ki je oznanjal točen čas. Normalno se nam je zdelo, da so k sosedom poklicali iz šole, bolnice, sorodniki in so nas sosedji prišli iskati, da smo tam opravili pogovor. Sama sem za telefonski priključek vplačala leta 1989 znesek treh svojih plač, 1.200 nemških mark (čas visoke inflacije) telefonski aparat pa mi je prvič doma pozvonil leta 1992. Takrat so tudi vsi drugi vaščani dobili svoj telefonski priključek. Znesek vlagan v telekomunikacijsko omrežje pa nismo dobili v vasi nikoli vrnjen. Kdo je za to odgovoren?

V začetku 90. se je nadaljevala gradnja avtoceste Ljubljana-Koper, od Razdrtega proti morju. Na naši lokalni cesti je takrat postal zelo živahen pro-

met, in sicer z zelo težkimi kamioni in delovnimi stroji, ki so dovažali material na nov avtocestni odsek, ki je v neposredni bližini vasi. Treba je bilo pripeljati zelo velike količine materiala, da so lahko naredili daljši nasip, ki je tako naš potoški teritorialni del fizično ločil od dolenjskega. Priporočilo domačinov, da na tem odseku proti Razdrtem postavijo tunel, ni naletelo na odobravanje. Odločili so se za viadukt in nasip. Da sama izvedba ni bila najbolj premišljena, nam dokazuje žal črna statistika nesreč prav na tem odseku.

Potok, ki se je prej vil po strugi v dolini Draga in v blagih okljukih ustvarjal idiličen del te pokrajine, je bil ob gradnji visoke nasipa speljan v betonsko cev skozi nasip. Tega mirnega, spokojnega, naravnega dela pokrajine sedaj ni več. Več pa je onesnaženega zraka in motečega hrupa, ki ga prebivalci naše vasi, ki je od avtoceste oddaljena le slabih 500 metrov, ob vetru, ko ta piha pretežno z južne strani, močno občutimo. Naša in osebna prizadevanja, da bi ob avtocesti namestili protihrupne ograje, pa že dolga desetletja ostajajo neuslišana, še več, podkrepljena kot nepotrebna.

Prav mimo vasi potekata dva visokonapetostna daljnovoda 220 in 400 KV, Divača-Beričevo. Krajanje živimo in obdelujemo kmetijske površine neposredno pod žicami. Ob večji vlagi lahko prisluhnemo cvrčanju napetosti, ki se sprošča v žicah, včasih žice tudi galopirajo. Nekaj stanovalcev vasi nas živi ob daljnovodu in vemo, da ne pripomore k zdravemu načinu življenja. Tik čez vas je bil nedavno nazaj predviden še tretji daljnovod, ta bi se še bolj približal hišam, vendar je bila odločitev, tudi ob prizadevanjih domačinov, da ga ne postavijo, za nas pomirjujoča.

Pozimi leta 2013

Žled, 2014

V zadnjih letih je na več stanovanjskih objektih, predvsem na dimnikih ali ostrejših, strela povzročila udar in jih poškodovala. V starejših zapisih je že bilo zapisano, da je vreme v teh krajih včasih podobno kot na Kredarici. Pozimi močno piha burja in ko sneži, dela visoke zamete ter velike preglavice v prometu. Sicer pa se je vreme tudi pri nas v zadnjem času spremenilo in so zime z manj padavinami, predvsem snežnimi, bolj mile. Za prevoznost ceste pa poskrbijo zimske plužne službe, po vasi pa si pomagamo tudi s traktorji z dodanimi priključki.

Da je v naših krajih burja stalen pojav, daje vedeti, saj je področje opazovano, opravljajo se meritve. Pojavljajo se razni investitorji, ki nameravajo postaviti več vetrnih elektrarn. Ena že stoji in jo Potočani zaenkrat opazujemo pri Dolenji vasi na Griškem polju. Postavili so jo leta 2013 kot prvo slovensko večjo vetrno elektrarno, ki smo jo domačini krstili za »Marjetico«. Krajani smo se na referendumu opredelili proti postavitvi vetrnic.

Od leta 2014 pa smo v vasi oskrbljeni z optično povezavo za telefonski, inter-

netni in televizijski signal, kar je tudi pripomoglo, da imamo manj okvar na aparatih in hitrejšo povezavo.

Tudi v vasi Potoče je bilo včasih bališče na vhodu v vas, kjer zdaj stoji avtobusna čakalnica. Trgovine ali gostilne v vasi niso imeli in tako je tudi sedaj. Po nakupih smo hodili v bližnjo trgovino v Senožeče ali že dolgo nazaj tudi v Dolenjo vas. Sedaj pa redno ali občasno v vas prihajajo posamezni ponudniki različnih izdelkov in pridelkov (suha roba, oblačila, poljski pridelki, sadje, vino) in potujoča ribarnica. V zadnjih dveh letih, ko se soočamo z epidemijo, je v vas prihajalo še več posameznikov, ki so nas zalagali z živili in prehrabnimi izdelki, nam pa ni bilo treba v trgovino.

Potočani smo bili v preteklem času bolj povezani z Dolenjci. Složnost in navezanost se je pokazala že pri skupni gradnji zadružnega doma (leta 1948) v Dolenji vasi in gradnji ceste proti Vrhem. Predvsem možje so si večerne urice radi krajšali s kartanjem, balinanjem ob polnih kozarcih v gostilni Pr' Bežonu – sedanja gostilna Pri mlinu. Ravno tako so pri sosednjih

mlinarjevih vratih odložili žito in počakali, da ga je mlinar Frane predelal v moko. Osnovne prehranske izdelke in tudi nekaj prehranskih dopolnil za živino smo nabavljali v manjši trgovini Pr' Didetu - Lojzu, ki je bila podružnica Senožeške poslovalnice takratne Preskrbe. Delovala je v prostoru zadružnega doma. Če je bilo treba popoblati kakšno desko ali narediti okno pa je za to poskrbel mizar Pepi - mojster Lajštica v sosednjem prostoru mizarске delavnice zraven trgovine. Tudi on je rad sprejel stranke iz naše vasi. Živino smo h kovaču peljali podkovat v Dolenjo vas, k Rudiju pri Blavčevih. Nepozabna so bila tudi skupna druženja ob pustu in priložnostnih prireditvah v tamkajšnjem zadružnem domu.

VODA

Z nekdaj ustrezno pitno vodo je bila vas oskrbljena iz svojega lastnega izvira (Breže), ki priteče neposredno iz hriba in izpod smrekovih korenin, približno en kilometer za vasio v gozdu. Domačini so vodovod napeljali do srede vasi že leta 1883. Pred drugo

Domači praznik pri nas doma, december 2013.

Čiščenje in urejanje travnatih površin, april 2022.

Urejanje prostora v kalu, vidna še stavba mlekarne L 2007.

Popravilo perilnika, 2005.

svetovno vojno so bile nato vodovodne cevi speljane do treh hiš v vasi, in sicer do Petakovih (št. 8), Kusovih (št.7) in Ždrolovih (št.11). Korita so bila namenjena napajanju živine, kamor so jo domačini prignali, da se je odžejala. Vsi ostali v vasi pa so si za gospodinjska in kmečka opravila vodo iz vaše pipe v vedrih znosili na svoje domove. Vodnjakov v vasi ni bilo. Nadaljnje širjenje vodovodne napeljave po vasi so izvedli vaščani z lastnim delom in financiranjem in ob medsebojni vzajemni pomoči v jeseni leta 1963. Voda je pritekla po pocinkanih ceveh.

Vodni tlak je res zaradi majhne višinske razlike znašal šele 1,2 bara in so gospodinjstva v višje ležečem delu vasi in ob povečani porabi ostala poleti večkrat brez vode, ampak večinoma zaradi nevestnosti ljudi iz nižje ležečih hiš, ki so tudi v sušnem obdobju zalivali vrtove. Na skupnih vaških akcijah smo tudi ob pomoči lokalnih gasilcev očistili vodni rezervoar, ogradili prostor z mrežo in postavili vrata. Na novo je bilo treba postaviti dotrajano vodovodno cev od Gmanjka do korit. Težave smo imeli tudi z onesnaženos-

tjo pitne vode. Takratni župan, ki je tudi odgovoren za pitno vodo, nas je redno obveščal in na oglasno desko izobešal obvestila, da voda ni pitna in jo je treba prekuhavati. V njej so namreč redno ob vzorčenju in kontrolah našli koliformne bakterije humanega izvora. S povečanjem potreb po vodi in ponavljajočimi neustreznimi analizami vode je bilo treba razmišljati o ustreznih možnih rešitvah po pitni, neoporečni vodi.

Hiše so se v Potočah na javni vodovod priklopile večinoma šele v letu 2009, čeprav je bil mimo vasi že prej speljan glavni vodovod iz Senožeč v Dolenjo vas. Istočasno je bil po vasi delno obnovljen tudi asfalt. Ob prehodu priključitve na javni vodovod smo prehodili trnovo pot z urejanjem dokumentacije in prepričevanjem uradnikov v pristojnih ustanovah o pomenu zaščite in uporabe slehernega vodnega vira. Uspeli smo ohraniti naš lokalni vodni vir in vodovod. Vodo pa smemo uporabljati za zalivanje. S tem smo si pridobili dovoljenje za vzporedno rabo vode kljub negotovanju Kraškega vodovoda iz Sežane in ob-

činske uprave iz Divače.

Iz svojega otroštva se še dobro spomnim, da so po pitno vodo na sredino vasi, prihajali tudi Senožejci. Predvsem v poletnih mesecih, ko je sami niso imeli dovolj. Iz pipe ob koritih, ki je bila vedno odprta, so jo natakali v različne posode. Tudi za potrebe takratne bolnišnice v Senožečah, ki je delovala v prostorih nekdanje Restavracije Adrie, so po vodo k vaškim koritom hodili več let, in sicer z vozovi, v katere so vpregli par konj, in vodo shranili v lesene sode. Bolnišnica je delovala do leta 1964. Ravno tako se starejši ljudje spominjajo, da je večkrat prihajal v vas lekarnar iz Trsta, ki si je našo izvirsko vodo zelo cenil, jo nosil na analize in si jo privoščil kot zdravilo. Nam, takratnim vaškim otrokom, pa je bila voda v kamnitih koritih predvsem sredstvo za igro in osvežitev. Včasih smo istočasno, kot je iz njih pila vodo živina ob napajanjih, iz njih pili tudi mi, se z njo polivali, četudi je bila polna lišajev in drugih primesi. Ko je voda zmrznila, smo se v njih drsali. Korita smo ponovno obnovili leta 2008.

Urejanje in čiščenje rezervoarja pri vodovodu v Brezjah leta 2011.

Gradnja vodovoda po vasi leta 2009.

Ob koritih na drugi strani ceste pa stoji od leta 2005 obnovljena stavba perilnika in nov podporni zid ob njem. Kot že samo ime nakazuje, je domačim gospodinjam služil za namene spiranja perila. Perilo so najpogosteje doma okuhale v vroči vodi, ki so ji dodale lug, tudi pripravljen iz pepela. Nato pa so perilo ožemale in izprale pod tekočo vodo v perilniku. Voda je bila speljana po cevi iz fontane. Ženske so perilnik uporabljale do nabave pralnih strojev. Prvi pralni stroj so v vasi kupili pri Ždrolovih (št.11) leta 1965 v Italiji. Pri Petakovih pa so perilo še prej prali ob pomoči polavtomatskega pralnega stroja. Prostor okrog perilnika, kjer je bil včasih kal, je bil v času mojega otroštva zaraščen in zasut z odpadnim gradbenim materialom. Delno smo ta prostor očistili prav mi, takrat otroci in sosedova Tatjana. Kasneje pa smo ta prostor tudi ob finančni podpori lokalne skupnosti preuredili v skupni družabni kraj. Voda je ključnega pomena za preživetje ljudi in ostalih živih bitij. Predvsem čista in pitna voda ni samoumevna in v neomejenih količinah. Naloga nas vseh je, da se tega zavedamo in tudi s svojim zgledom in dejanji vplivamo na to, da čisto vodo ohranjamo kot dobrino.

Naš cilj mora biti voda, ki jo bomo lahko pili brez dodatnega čiščenja, in seveda ohranjanje čiste vode za naslednje generacije.

CERKEV

Nad vasjo se v borovem gozdu kot speča lepota bohoti naša vaška podružnična cerkev, ki pa že dolgo ni več v uporabi. Pred samim vhodom vanjo pa raste mogočna lipa, ki že kar dolgo kljubuje času in vsem vremenskim razmeram. Njen zavetnik je sv. Jurij, ki goduje 24. aprila. V času moje mladosti je bila bolj ali manj podvržena propadanju, uničevanju in odtujeva-

Delo pri cerkvi leta 1994.

nju inventarja. Sčasoma je začela puščati tudi s škrlami pokrita streha, šip na oknih ni bilo več. V turnu je visel manjši zvonec, povezan je bil z vrvjo, ki je visela k tlom, in smo jo mi, vaški otroci, pogosto ob igri potegovali in tako ustvarjali nam prijetno zvonjenje. Nema lokrat smo tako predramili speče netopirje in druge ptice, ki so zatočišče poiskali v stavbi ali ob njej. Z vej mogočne lipe pa je nema lokrat zaprhutala sova. Pred cerkvijo je bil skopan tudi jarek, služil je takratni vojski, ki se je pogosto zadrževala na vajah v neposredni bližini cerkve v borovem gozdu nad vasjo. Ob mrazu so si tudi zakurili ogenj in tako je v zubljih zgorelo večino lesenih stvari iz notranjosti cerkve.

V cerkvi so bili po pripovedovanjih starejših vaščanov leta 1932 še trije zvonovi. Med drugo svetovno vojno l. 1942 so najmanj enega od njih okupacijski fašistični vojaki Italije ukradli in odpeljali v Italijo. Zadnjič so v slovo zvonili moji pokojni teti, ki je spomladi tega leta umrla kot otrok. Očetov stric Ludvik (rojen 1911) je večkrat povedal, da je v Veroni v Italiji videl pred tovarno na dvorišču postavljenih veliko zvonov, saj so jih nato pretopili in nadalje uporabili za dele orožja. Tam je pod prisilo služil v njihovi vojski do leta 1937.

Do leta 1960 je bila v vaški cerkvi na dan cerkvenega zavetnika sv. Jurija (24. aprila), vsako leto maša. V tem letu je imel zadnje bogoslužje senožeški župnik g. Šonc. Njegove mašne pripomočke s kelihom vred pa so kljub temu, da maše že dolgo ni bilo več, vse do leta 1970 hranili na hišni številki 5, po domače pri Voukovih. Takrat je pripomočke prevzel senožeški župnik g. Furlan in jih odnesel v Senožeče.

Frenkov fičo in takratna vlečna služba.

Kmalu po nastanku nove države Slovenije smo Potočani s pomočjo takratnega domačega župnika g. Franca Razporja najprej očistili dostopno pot, ki vodi do cerkve in samo okoličico cerkve. Nato je na samem objektu sledila obnova strehe, da smo jo tako zaščitili pred hitrim propadom. Kamnite skrle je zamenjala betonska Bramac kritina, sive barve. Žal takrat ni bilo možnosti, da prvotno kritino uspešno sanirajo in jo ohranijo. Jarek pred cerkvijo so zasuli. Na vhodu so postavili tudi nova lesena vrata. Moj mož je poskrbel, da je na vratih tudi ključavnica. Cerkev je sedaj zaklenjena, ključ pa po dogovoru s sedanjim župnikom hrani prav on. Na željo obiskovalcev, raziskovalcev ali popotnikov pa se cerkev tudi odpre.

V vasi nimamo svojega pokopališča. Svoje zadnje domovanje in počitek najdemo na večjem senožeškem pokopališču ob cerkvi sv. Jerneja. Ravno tako smo vaščani s samoprispevkom, ki je bil izglasovan na referendumu leta 2004, sofinancirali nakup zemljišča in izgradnjo mrliške vežice ob neposredni bližini pokopališča, ki nam je tudi nudena v uporabo. Prispevke v višini 1% od bruto dohodka smo plačevali v letu 2005 in 2006.

CESTA IN PREVOZ

Potoče so ena izmed 31 naselij v naši občini. Otroci iz vasi obiskujejo vrtec in osnovno šolo do petega razreda v Senožečah. Starejši pa se šolajo v Divači na matični šoli. Za vse je urejen avtobusni prevoz tudi večkrat dnevno. Ravno tako je že nekaj časa, tudi ob moji spodbudi omogočena avtobusna povezava iz Postojne in Sežane skozi vas. To uporabljajo predvsem dijaki, ki se tam šolajo. Te povezave pa so ak-

tivne le v času šolskega leta. Predvsem pa smo vaščani odvisni od lastnega prevoza, četudi je naš cilj samo bližnja relacija do prve trgovine, pošte ali zdravnika. Ne preseneča podatek, da je v vasi toliko osebnih avtomobilov, kot je imetnikov voznških dovoljenj in še kakšen zraven. Prvi avto v vasi, rabljen modri fičko, pa je kupil Emil - Milo Čehovin Voukou leta 1960.

POTOČANI, POTOČANKE- NJIHOVE DOMAČIJE IN KMETIJE

JOŽE ROLIH (l. 1948), Rolhov, št. 4

Jožeta sem zmotila pri pomladanskem opravlilu obrezovanja sadnega

Jože Rolih na vrtu ob obrezovanju drevja, marec 2022.

drevja na vrtu. Najprej sem ga povprašala o dogodkih iz časa naše osamosvojitve države. Že pred tem časom je imel dolgoletni staž v vrstah takratne Teritorialne obrambe. Kot lovec mu rokovanje z orožjem ni bilo tuje, do njega je gojil poseben odnos.

Povzemam zapis Draga Božca iz njegove knjige **Ponosni nase**.

Že leta 1990 so družbene in politične razmere nakazovale možnost oboroženega napada s strani JLA s ciljem prevzema oblasti. Zaradi tega smo morali biti pripravljeni na učinkovit in odločen odgovor.

Slovenija pa je imela oboroženo silo, ki se je bila pripravljena upreti enotam JLA ter zaščititi pridobitve in funkcioniranje novo nastajajoče države. Dobil sem ukaz, ki me je presenetil, da je treba vse orožje, ki ga posedujemo, skriti v tajna skladišča. Orožje pa je bilo treba razpršiti na več skritih točk v občini, od koder bi ga ob mobilizaciji pripeljali na zbirališče enot. Toda najprej je bilo treba najti ustrezna, dovolj varna ter skrita skladišča in omogočiti neopazen prevoz do določene lokacije. Bilo je treba hitro in premišljeno ukrepati.

Določitev lokacije tajnih skladišč je bila tisti trenutek najtežja naloga. Božac se je spraševal, komu zaupati hranjenje tako pomembnega orožja. Koga spraviti v morda življenjske težave, ogroziti njegovo družino in

imetje? Kako speljati celo zadevo, da ne bo nikomur sumljiva, tudi članom širše družine ne, še najmanj pa sosedom? Kar je najpomembnejše, imetnik tajnega skladišča zaradi možnega nadzora KOS-a ni smel biti v ožji povezavi z nama ali z ostalimi iz obrambnih struktur občine. Najvažnejše pa je bilo to, da so bili dovolj hrabri, da so v tedanji situaciji upali izpostaviti sebe, svoje družine in imetje. Lokacija je morala zagotavljati možnost prikritega dovoza in neopaznost fizičnega prenosa zabojev v prostor skladiščenja.

Sam izbor lokacij tajnih skladišč, ki sva jih določila z Istvanom Ravbarjem, je moral zagotavljati skrajno konspirativnost skladiščenega orožja. Božac in Istvan sta zaupanje in zanesljivost ob že prej ohranjenih dobrih stikih našla pri Jožetu na njegovi domačiji. Tako sta se v septembru 1990 odpeljala na znani naslov in svojo »težavo« zaupala prav njemu.

Vesel je bil njenega obiska in takoj je bil pripravljen pomagati pri znani nameri. Dogovorili so se, da bodo že naslednji dan pripeljali pošiljko, pripraviti je moral vse potrebno za sprejem.

Orožje z naboji, ki je bilo do takrat hranjeno v prostorih Kurilnice v Divači, sta Božac in Istvan naložila v zaprt kombi, odpeljala mimo vratarja do borovega gozda na Čebulovici. Tam sta počakala, da se je stemnilo, in v

Vaški sestanek za Ždrolovo hišo s predstavniki Občine in Vodovoda l. 2009.

Vaški piknik po uspeli čistilni akciji poleti 2011.

noči pot nadaljevala do naše vasi, na dvorišče Rolhove domačije. Spokojnost noči so z lajanjem motili le vaški psi in naznanjali njihov prihod. Jože ju je tam že pripravljen čakal in ju usmerjal pred steljnik, v katerem so se podili zajci. Tam je imel že pripravljeno baterijo, ki je osvetljevala prostor, kamor so začeli prenašati zaboje. Bili so tiho in hiteli z delom. Ko je bilo vse na mestu, so se oddahnili na zabojih, zajeli sapo in si ob požirku slivovke zdravili pregrete mišice in znoj, ki je polzel čez pregrete obraze. Jože je zaboje prekril s kupom stelje, da je odražalo naravno stanje v samem steljniku. Ob slovesu jima je dejal, naj bosta brez skrbi, vedoč, kje ju zaboji čakajo (v zabojih je bilo 51 kosov orožja in 6580 nabojev). Žena Tatjana in hči Nives sta v času akcije spali, sin Ljubo pa je takrat služil vojsko v Mariboru.

Zaboji z orožjem so na tej skriti lokaciji ostali do junija 1991, pod budnim očesom lastnika prostora. Takrat so ga odpeljali za namene naše osamosvojitvene vojne.

Leta 2010 je bila na Rolhovi domačiji postavljena spominska plošča pripadnikom MSNZ, ki so skrivale orožje.

Pogovor sva nadaljevala o lovski tematiki, saj je ta njegov hobi prisoten že zelo dolgo. Povedal mi je, da se je k lovcem včlanil že leta 1975 v domačo Lovsko družino Senožeče. Veselijo ga skupni pogoni in druženja sotovarišev največkrat v lovskem domu v Dolenji vasi, za katero pove, da je tudi njen oskrbnik. Za namene druženja dostikrat skuha tudi okusen lovski golaž ali pečenko. V njegovem daljšem lo-

Spominska plošča na Rolhovi hiši postavljena leta 2010

vskem stažu mu ne manjka raznih hodomušnih lovskih zgodb. Imel je tudi bližnje srečanje z medvedko in mladici v domačem lovišču, ki pa se je na njegovo srečo dobro izteklo. Pove še, da bo lovec ostal do konca svojih dni in da so v svojih vrstah složni.

V tem pomladnem času pa ima mnogo dela z oskrbo sadnega drevja, ki ga skrbno neguje, pomlajuje in prezikuša tudi nove vrste. Včasih potoži, da ga bolijo roke in da slabše vidi, potem pa nadaljuje z delom. Družbo mu delajo tudi pes, mačke, trije zajci in rumeni ptič.

Žena Tatjana ob pomoči hčerke Nives poskrbi za urejenost vseh rož, grmovnic in vrta pred hišo. Komaj čaka, da bo lahko posadila prve sadike paradiznikov, ki jih v verandi z vso ljubeznijo goji in opazuje, kako iz semena poganja nova rastlina. Po travnikih pa

Tatjana Rolih ob svojem paradizniku, marec 2022.

že nabira vse potrebne »rožice« za pravo zeliščnega likerja. Zelo okusna in dobra so tudi vsa njena peciva, kruh, krofi, ki jih večkrat pripravi in sodeluje na pogostitvah in aktivnostih v našem Kulturnem društvu v Senožečah.

Na Rolhovi domačiji so bile v družini poleg Jožeta rojene še polsestra Marija (rojena leta 1932), ki se je poročila in odselila v Senožeče, sestra Marta (rojena 1935) in sestra Štefanija (rojena leta 1938). Marta je odšla v Avstralijo in se tam poročila in ustvarila družino. K njej je že priletna odletela tudi mama Antonija in ostala pri njej. Obe sta pokopani v daljni Avstraliji. Štefanija - Štefka, kot smo jo mi poimenovali, si je tudi boljše življenjske pogoje iskala v Novi Gorici, kjer si je našla najprej delo v gostilni »Pri hrastu« v letu 1962 in tam spoznala svojega moža Antona Široka. Poročila sta se leta 1965, januarja

Potočani spomladi 2013 (od leve proti desni): Breda Može, Štefka Širok, Marjan Može in Jožefa-Pepca Čehovin-voukova.

Stanko Može, v hlevu, marec 2022.

Darkove ovce v Lukatovem hlevu, marec 2022.

Emil Čehovin-Voukov, Može Jože-Kusov in pri hiši Pepi Franetič-Ždrolov v letu 1995

naslednje leto sta postala starša hčerki Lei. Štefka se je nato zaposlila v tovarni Meblo in tam ostala vse do upokojitve. Vse skozi pa je Štefka ohranjala željo, da se vrne v rodne kraje. Leta 1977 sta z možem kupila v Potočah manjše sosedovo zemljišče (Čeledinovo), ki je mejilo na njihov domači vrt in sta po letu 1982 tam pričela graditi novo hišo. Ko se je tudi Štefkin mož upokojil, sta se preselila v novozgrajeno hišo (št. 11a) in postala naša sovaščana-soseda. Po moževi smrti leta 2004 je Štefka ostala v Potočah. Ko pa ji je zdravje začelo pešati, po letu 2015, je zanjo poskrbela najprej hčerka Lea na nekdanjem domu v Novi Gorici, kasneje pa je potrebovala nego v Domu upokojencev, kjer je tudi spomladi leta 2020 umrla. Na njenem vrtu pa še vedno vzcvetijo slive, jabolka, ozeleni trava in obrodi grozdje na latniku za hišo.

KUSOVA KMETIJA

Kusova domačija (št. 7) stoji v spodnjem delu vasi in obsega stanovanjski objekt s prizidkom in ločeno gospodarsko poslopje. V stanovanjskem objektu tako trenutno sobivajo tri generacije. Na domačiji je po starih kmetijsko dejavnost prevzel najstarejši sin Stanko z družino in tako nadaljujejo z delom, ki so ga mnogo let pred njim z vso skrbnostjo in ljubeznijo opravljali njegovi starši. V hlevu mi je pokazal živino, ki je ob mojem prihodu s plahostjo zaznala neznanega človeka. Privezanih ima devet glav goveda rjavo bele barve (krave, teleta, biki) in v ločeni obori še dva konja, ki sta začudeno pogledovala za mano. Vso živino spomladi odženejo na ograjene pašnike v neposredni bližini vasi in tako zunaj ostane do pozne jeseni, ko jih zopet vrnejo v hlev. Za

krmo uporabljajo seno, ki ga pokosijo na svojih parcelah, nekaj površin pa imajo tudi v najemu, da si zagotovijo zadostno količino krme. Govedo vzrejajo za meso. Na kmetiji posadijo tudi druge pridelke in žito za lastno uporabo. Za gospodinjstva dela pa poskrbi Vera. Ko ga povprašam, kako kaže v bodoče s kmetovanjem, mi s tihim glasom odgovori, da ne najboljše, četudi imajo potrebno kmetijsko mehanizacijo, saj mu zdravje zadnje čase ne služi več najbolje, mlajši pri hiši pa so vsi zaposleni v različnih krajih.

Hčerki Irena in Alenka sta se tudi poročili na isti dan v jeseni leta 1997. Irena je ostala doma. Z družino živijo v prizidku obstoječe hiše. Mlajša Alenka pa se je odselila v Vipavo in ima tudi svojo družino.

Mlajši brat Darko je za svojo družino zgradil novo hišo na domači parceli in

Matej Može in Maks Rakič, KUSOVI aprila 2022.

Čistilna akcija leta 2013.

prostorih nekdanjega silosa ob koncu sedemdesetih let prejšnjega stoletja. Tudi on ohranja ljubezen do živali in zemlje in to prenaša na mlajše rodove – sina Mateja in vnuka Maksa. Že več let ohranja čredo ovc, ki šteje približno 30 glav. Čez zimo je ta na varnem v prostorih Lukovega hleva in do tja se tudi odpelje z avtom, ker zaradi bolečih nog zelo težko hodi. Odpre mi vrata hleva in zazrem se v te belo puhasto ostrizene živali. Ko vstopim, se vse njihove glave dvignejo in z zanimanjem opazujejo dogajanje. Pozdravijo tudi z znanim blejanjem. V hlevu zadiši po domačem senu, ki ga imajo čez zimo za krmo. Od pomladi dalje pa se bodo tudi one radoživo pasle na prostranih travnikih. Tudi te površine je treba ograditi pred različnimi plenilci, ki so pri nas kar pogosti. Tudi za ovce je treba pripraviti zalogo sena za dolgo zimo. Pri košnji in ostalih kmečkih opravilih mu, kot pove, složno pomagajo vsi člani družine. Ovce vzreja za meso, za domačo uporabo tudi par prašičev. Pred hišo pa žena poskrbi, da je vrt poln zelenjave. Tudi v njihovi hiši sobivajo tri generacije, zadnje čase pa celo štiri, saj skrbijo še za ženinega očeta Janeza. Prav na koncu vasi pri žaganju drv zmotim še Darkovega sina Mateja (rojen leta 1990). Posedeva se pred njegovo lovsko hiško, kjer ga najprej povprašam o njegovi dolgoletni strasti – lovu. Povedal mi je, da je že kot otrok čutil navdušenje in ljubezen do narave, rad hodi v gozd, zanimalo ga je lovstvo. Tako je že pri petnajstih letih začel sodelovati pri lovcih tudi ob podpori svojih vzornikov kot pripravnik. Ko je postal polnoleten, pa je bil kot lovec sprejet med člane Lovske družine Senožeče, ki trenutno šteje nekaj čez 50 članov.

Vaška drobnica na paši, poleti 2019

Sam ima na domačem lovišču postavljene 3 visoko zaprte preže. Podnevi tudi dnevno naredi obhod po lovišču. Redno skrbi za krmljenje divjadi tudi čez celo leto predvsem s koruzo, senom, soljo. Udeležuje se rednih skupnih pogonov in hodi na lov tudi sam. Doma ima tudi dva lovška psa, kot pove, je eden izučen za pogon, drugi pa za iskanje po krvni sledi. Povprašam ga tudi o trenutnem stanju najbolj prisotnih divjih živali na našem področju, saj kot je znano, nekatere povzročajo veliko škodo predvsem kmetom. Matej pove, da je tudi pri nas v porastu populacija divjih prašičev, ki so se namnožili predvsem zaradi izobilja hrane, ki so jo imeli v preteklih letih (žir, želod). Lansko leto so jih v lovski družini odstrelili približno 250. Škodo povzročajo na travnatih površinah, kjer prerivajo zemljo. Več pa je tudi jelenjadi in škode, ki jo povzročajo. Posledično pa je srnjadi manj. Več je tudi večjih zveri, predvsem medvedov. Po izvajanih štetjih in opazovanjih naj bi jih bilo tudi v našem lovišču

med 15 in 20, pove naš lovec. Volkovi so bolj prehodni in so opaženi na področju Vremščice in Laž. Redno so pa v okolici vasi prisotni tudi šakali. Njihovo prisotnost naznanjajo tudi z značilnim oglašanjem in zavijanjem kot sirena. Seveda pa so pri nas opažene tudi druge divje živali, lisice, jazbec, zajci ... Že kot mladi lovec je pri dobrih dvajsetih letih na Banderi uplenil medveda in kasneje volka pri vasi Laže. Imel pa je tudi priložnost opazovati medvedko z mladičem iz varnega zavetja preže. Je tudi član komisije Primorskega LUO-ja (lovsko upravno območje) za ocenjevanje trofej. Med najinim pogovorom se nama je pridruži tudi Maks Rakič (rojen 2014), Matejev nečak, radoživ in zgovoren fant. Maks je najmlajši prebivalec naše vasi. Pove mi, da obiskuje 2. razred podružnične Osnovne šole v Senožečah in tudi edini, ki je v šoli v Senožečah (kjer je pet razredov) iz vasi. Pove, da jih je v razredu skupaj s prvošolci 14, njegovih sošolcev pa 10. Rad hodi v šolo, ker se tam tudi najraje igra s sošolci v podaljšanem bivanju. Tudi košarko rad igra, kjer trenirajo v telovadnici z učiteljem. V vasi pa nima prijateljev, s katerimi bi se igral. To si resnično želi. Ti pridejo le občasno predvsem Mark in Viktorija. Takrat se podijo po vasi in igrajo. Prijatelje si je našel tudi v Senožečah, kamor se največkrat z očetom s kolesi odpeljeta do njih. Tam pa se igrajo z različnimi vozili. Sicer pa pomaga domačim pri delu, z nonotom hranita ovce in negujeta kar nekaj kanarčkov. Ko bo velik, še ne ve zagotovo, kaj bo. Mogoče pa lovec, z nasmehom pristavi, in Mateja večkrat prigovarja, naj pokaže svoje trofeje, predvsem

Žanjemo, poletje 2015.

volka in medveda.

Skupaj si v lovski hiški ogledamo razstavljene trofeje in se fotografiramo.

JOŽEFA ČEHOVIN – PEPCA VOUKOVA, naša najstarejša vaščanka, rojena l. 1935 na Velikem Polju, sedaj prebiva v Domu upokojencev v Sežani od decembra leta 2019. V našo vas se je iz Vrhov priženila leta 1958 na Voukovo domačijo. Vajena kmečkega dela, ki je bilo še kako potrebno za delo na polju, hlevu, vrtu, poleg tega pa še vseh gospodinjstvih opravil (prali so še na roke) in skrbi za otroke. Najprej se jima je rodila hči Ida, čez tri leta pa še sin Milan. Ko sta bila otroka še majhna, je padla z drevesa in si zlomila hrbet. Kot je povedala, jo je pred hujšimi posledicami padca rešila strokovna pomoč mimosodočega. Leta 1970 pa ji je zaradi tromboze grozila amputacija roke. Operacija v zadnjem trenutku in strokovnost zdravnikov jo je obvarovalo tudi pri tem. Seveda je sledilo daljše okrevanje, ki pa je bilo ob majhnih otrocih in delu na kmetiji zanjo zelo obremenjujoče. Očetu sta tako pri vseh opravljenih pomagala otroka. V tistem času so drugi v vasi kupili nov črno-beli televizor, ki je bil v tistih časih dražji aparat.

Vedno pa je ohranjala optimizem in dobro voljo, kar jo je navdajalo pri vseh nadaljnjih življenjskih izzivih. Zelo je bila vesela rojstva vseh 4 vnukov in 4 pravnukov. Leta 2007 ji je umrl mož Emil.

Sedaj 87-letna Pepca, kakor jo mi poimenujemo, je poskrbela, da je bila vedno urejena in počesana, kar je tudi pristajalo k njeni vitki postavi. Veliko oblačil tako otrokom kot sebi je sešila sama. Rada je tudi pletla puloverje, nogavice. Pokazala nam je tudi, kako

Otorci na gugalnici, poleti 1999

se prede na kolovratu. V njeni vedno urejeni kuhinji je dostikrat zadišalo po sveže pečenem kruhu. Zelo dobra so bila tudi njena drobna peciva.

Še vedno spremlja aktualne družbene in politične razmere doma in po svetu, o zdravju in zelo rada poklepeta tudi o tem. Ob trenutnih razmerah pove, da je zaskrbljena, ne toliko zase, ker pravi, da je že stara, ampak za mlajše in nas. Zaradi ukrepov, povezanih z virusom, so bili v domu dalj časa izolirani, tudi ona je zbolela. Z nekaterimi vaščani ohranja stike, trenutno predvsem s telefonskimi pogovori.

Povedala mi je še, da so pri njihovi hiši prvi poslušali radio, ki ga je v letu 1947 ali 1948 kupil možev brat Anton v Beogradu.

MLAJŠA GENERACIJA

Karin Može Pavlin, rojena leta 2005, dijakinja 2. letnika gimnazije v Sežani. Glasba ji je bila položena že v zibelko, pela je, odkar je začela izgovarjati prve besede. Z glasbo se ukvarja že od najzgodnejših let. V glasbeno šolo so jo

starši vpisali, ko je obiskovala 1. razred osnovne šole v Senožečah, in jo k glasbenemu pouku trikrat na teden vozili v Divačo, kjer se je učila igrati eno leto na kljunasto flavto, nato pa ostalih šest let prečno flavto. Zadnja tri leta je večšine igranja na instrument pridobivala v Sežani. Ko je končala nižjo glasbeno šolo, se je najprej pridružila orkestru v Sežani, nato pa je igranje na flavto nadaljevala v Pihalnem orkestru v Divači. Do izbruha epidemije se je večkrat na teden vozila na vaje orkestra v Divačo in se z orkestrom udeleževala nastopov v različnih krajih naše domovine. Še posebej sta se ji ohranili v lepem spominu budnici ob prvem maju. Ravno tako se je že v začetku šolanja vključila in prepevala v otroškemu pevskemu zboru v šoli, najprej v Senožečah in kasneje tudi v Divači. S pomočjo zborovodkinje Ade Škamperle, kot pove Karin, je dosegla veliko odlike in sanje, ki bi bile brez nje manj mogoče. »V svojem zadnjem letu šolanja na osnovni šoli v Divači mi je tudi ona predlagala in predstavila možnost nadgrajevanja

Mali pustarji, 1999

Mladina barva klop, poleti 2015.

petja v Slovenskem otroškem zboru v Ljubljani. Odšla sem na avdicijo, kjer je potekal izbor pevcev. Bila sem izbrana in med poletnimi počitnicami se je začel teden intenzivnih vaj petja v Ljubljani za **končni nastop v Filharmoniji** v Ljubljani in na Bledu. Tudi naslednje leto, 2020, sem se ponovno udeležila učenja petja in intenzivnih vaj z zaključnim nastopom tudi v Ljubljani.« Po dveh letih brez nastopanj in petja je dobila informacijo, da se v Ljubljani odvijajo avdicije za opero v Glasbeni matici. Tudi tokrat jo je žirija izbrala in bila je povabljen za petje v mladinskem zboru opere. »*Hodila sem na vaje in dobila svojo vlogo. Bila sem srečna, ker je bil to moj prvi nastop v operi. V naslednjih mesecih smo dobili informacije, da je oseba, ki igra glavno vlogo, malega Poponela, v karanteni. Režiserka me je takoj izbrala in mi dodelila njegovo glavno vlogo. Zelo sem se veselila, saj bom prvič nastopala v operni predstavi in imam že veliko vlogo. Informacija o karanteni je prišla tik pred zdajci, zato nisem imela nobenih posebnih vaj. Ko so se drugi pevci opevali, sem se jaz na hitro naučila melodijo in besedilo. Prišel je dan generalke, na katero so bili vabljeni člani družine. Bila sem živčna, vendar nam je uspelo predstavo speljati brez napake. Naslednji dan je bil dan premiere. V Linhartovi dvorani se je zbralo več ljudi kot prejšnji dan. Samozavestno smo stopili na oder in peli s srcem. Tudi ta predstava je uspela. V zaodrju so nas nato postregli s hrano in pohvalami. V naslednjem tednu smo imeli še 3 predstave, tudi uspešne. Komaj čakam, da bom lahko po-*

Karin Može-Pavlin na nastopu v Postojni, poleti 2021.

novno pela in igrala.»

Na nedeljo, v mesecu aprilu letos, proti večeru, ob vračanju iz Senožeč pred hišo pregovorim še dva mlajša prebivalca naše vasi. Po skupnem druženju in športnih aktivnostih sta se z žogo v nahrbtniku peš vračala domov Primož Zelen in Andraž Čič. Povprašala sem ju, kaj počnejo mladi, kakšne so njihove želje in pričakovanja. Oba sta se z družinama priselila v našo vas, ko so si na novo postavili tudi hiše. Zelenovi pred desetimi leti, Čičevi pa že pred dvajsetimi leti. Obe družini imata tudi po tri otroke. Zzadovoljstvom mi povesta, da se v vasi počutijo v redu, ker so vaščani prijazni, komunikativni in predvsem se zelo dobro razumejo tudi s sosedi. Primož in Andraž letos zaključujeta šolanje na srednji šoli v Novi Gorici. Ob prostem času pa gresta največkrat do Senožeč na igrišče, kjer se s sovrstniki pomerijo v košarki. Primož še doda, da tudi trenira košarko v KK Nova Gorica – mladi.

Oba sta izrazila začudenje in obžalovanje, da je kljub prizadevanjem za ureditev prostora za igro in druženje, ki smo ga načrtovali na prostoru na obrobju vasi, naša pobuda ostala nerealizirana. Posledično ugotavljata, da mladina iz vasi zato išče možnosti za rekreacijo in druženje v drugih krajih. Pravita tudi, da bi bila lokacija, ki smo jo predvideli, primerna, saj se sedaj predvsem v poletnem času, ko so počitnice, na vasi zberejo tudi otroci in mladina iz drugih krajev ali pa so v vasi na počitnicah pri sorodnikih. Zavedata se, da včasih z glasnim govorjenjem in igro motijo že nočni počitek ljudi v sredini vasi in bi tudi zaradi tega raje imeli prostor, kjer ne bi nikogar motili. Sama z entuziaz-

Primož Zelen in Andraž Čič, po prihodu družinje s sovrstniki v Senožečah, april 2022.

Naše igrišče v Ogradi

mom nanizata kar precej predlogov za popestritev družabnega življenja in športnih dejavnosti v naših krajih. Vesela sem bila njunega razmišljanja. Predlagala sem jima, da se vključita v posamezna društva, kjer bi lažje uresničila svoje ideje.

ČLANEK SE NADALJUJE V NASLEDNJI ŠTEVILKI GLASNIKA.

Mojca Može-Škapin

Foto: Mojca Može-Škapin in Andrej Škapin

Zaključni nastop slovenskega otroškega zboru V Filharmoniji v Ljubljani, 30. 6. 2019. Karin - šesta v prvi vrsti od leve proti desni in Gaja Čič - štirinajsta v drugi vrsti od leve proti desni.

UČENCI IN UČITELJI DIVAŠKE ŠOLE OB DNEVU ŠOLE SKLENILI KROG PRIJATELJSTVA IN OBJELI VREMŠČICO

V mesecu marcu vsako leto obeležujemo dan šole, ki je posvečen spomenu na pisatelja in zdravnika Bogomirja Magajno, po katerem nosi naša šola ime. Letos smo se našega pisatelja spomnili s planinskim pohodom na Vremščico, kar pa ni naključje, saj se je tudi Bogomir Magajna rad povzpel na »Goro«, kot jo je sam imenoval.

V čudovitem sončnem ponedeljkovem jutru smo se zbrali pred šolo in se z avtobusi odpeljali do izhodiščnih točk pohoda. Vrh Vremščice smo osvojili po petih različnih smereh. Učenci in učitelji prvega triletja smo naš vzpon začeli v Volčah, drugo triletje se je na pot podalo s Čebulovice, tretje pa z Gornjih Ležeč. Učenci in spremljevalci podružnične šole Senožeče so se na pot odpravili peš kar iz šole. Vremski učenci in učiteljice so svoj vzpon pričeli na parkirišču »pri vagonu«.

Poti so bile različno dolge in strme, vsem pa je bilo skupno to, da so se vzpenjale skozi gozd in nas pripeljale na skupno točko z nadmorsko višino 1027 m, imenovano Velika Vremščica. Med potjo smo naredili postanek in si privoščili malico iz nahrbtnika. Naš športni dan je bil tudi kulturno obarvan. Pomerili smo se v kvizu o poznavanju življenja in dela Bogomirja Magajne.

Vrh smo osvojili po uri oz. dveh hoje. V

jasnem in sončnem vremenu se nam je odprl čudovit razgled na Vremsko dolino, Brkine in sosednje hribe Nanos, Slavnik in Snežnik.

Sledil je zaslužen počitek in dobrote iz nahrbtnikov.

Ob 11. uri smo si vsi učenci, učitelji, spremljevalci in ravnateljica podali roke ter objeli vrh Vremščice, tako smo sklenili Krog prijateljstva s sporočilom: »MIR OBCUTITI, PRIJATELJSTVO DELITI.« Z roko v roki smo skupaj zapeli pesmi Mi smo otroci enega sveta in Kekčevo pesem. Tako smo po dolгих dveh letih pandemije znova vzpostavili običajno človeško bližino, ki smo jo tako dolgo pogrešali. Ko smo se zazrli v modrino neba, je

nad nami letel dron in ujel naše skupne trenutke miru, prijateljstva in povezanosti.

Polni energije, čudovitih vtisov in malce utrujeni smo se spuščali na naše izhodiščne točke. Sproščen klepet s sošolci, petje, opazovanje narave, pa še marsikaj nas je tako zaposlilo, da smo bili kar prehitro na cilju.

Tako smo ob dnevu šole združili šport s kulturo, še pomembneje pa je, da smo se po dolгих dveh letih spet družili brez mask in preživeli skupni športni dan v naravi.

Nives Skuk,
vodja Zdrave šole
Foto: Alen Franetič

MALI EKOLOGI

Skrb za naše okolje je zelo pomembna, saj imamo le en planet, na katerem živimo. Pomembno je, da skupaj poskrbimo za lepo, zdravo in čisto okolje, v katerem se bomo vsi skupaj dobro počutili.

Ekološki problemi so sicer globalni, vendar lahko vsak posameznik z majhnimi koraki pripomore k čistejšemu planetu. Zato je pomembno, da že najmlajše otroke seznanimo s problematiko in jih spodbujamo k skrbi za okolje. S tem jim privzgojimo zelo pomembne vrednote, ki bojo vplivale na to, v kakšnem okolju bojo odraščali.

V skupini Miške smo se poglobili v razvrščanje odpadkov. Ker so otroci

stari od 1 do 2 let, smo se osredotočili na ločevanje papirja in plastične embalaže.

Najprej smo obiskali ekološki otok v bližini vrtca in si na slikah na zabojskih ogledali, kateri odpadki sodijo v določen zabojnik. Osredotočili smo se na rdečega za papir in rumenega za plastično embalažo. V naslednjih dneh smo si tudi sami v igralnici izdelali rdeč in rumen zabojnik. V zabojni-

ka smo nato razvrščali odpadke, ki so se raztresli po naši igralnici. Nekatere odpadke pa smo reciklirali. Iz velikih kartonastih škatel sva s sodelavko izdelali labirint, v katerem so otroci zelo uživali. Odpadne kolute od lepilnega traku pa so otroci pobarvali z rumeno oz. rdečo barvo. Te smo uporabili za igro razvrščanja.

To je le nekaj utrinkov našega raziskovanja ekologije. Poleg tovrstnih

dejavnosti otroke vsakodnevno navajamo na varčevanje z vodo in energijo. Čeprav so otroci res še zelo majhni, je skrb za okolje pomemben in dolgotrajen proces. Temelji ekološke naravnosti pa se začnejo graditi že v tem zgodnjem obdobju.

Mateja Marolt,
vzgojiteljica

Foto: Mateja Marolt

GLASNIK **GOSPODARSTVO**

GRADNJA DRUGEGA TIRA NA OBMOČJU DIVAČE

Gradnja drugega tira na območju med Divačo in Lokvijo napreduje po zastavljenih načrtih. Na odprtem delu trase po koncu postaje v Divači poteka priprava terena za prestavitev obstoječe proge, začetek teh del je odvisen od oddaje javnega naročila in je predviden še v letošnjem letu. V nadaljevanju trase proti predoru Lokev poteka tudi drobljenje izkopenega apnenca, ki ga izvajalec del po drobljenju uporabi za izdelavo betonov ter tako ponovno uporabi pridobljeno mineralno surovino.

Tudi dela v predoru Lokev (T1), ki bo s 6,7 kilometri najdaljši predor na trasi drugega tira, potekajo dobro. Izvajalec je do sredine aprila izkopal približno 600 metrov glavne predorske cevi in se z deli že oddaljuje od Lokve, kar pomeni, da bo vpliv gradnje čedalje manjši.

Med deli v predoru so izvajalci odkrili že 16 kraških jam, dolžina rova v najdaljši doslej odkriti je bila 80 metrov. Vse jame skladno s protokolom ukrepov v primeru odkritja jam, ki se v Republiki Sloveniji uporablja že vrsto let,

raziščejo, izmerijo in dokumentirajo strokovnjaki krasoslovci z Inštituta za raziskovanje krasa. Ti predlagajo ukrepe, ki jih skladno s protokolom potrdijo v Zavodu za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Jame ohranijo, če niso na poti predora, vhode v jame pa izvajalci del zazidajo.

Na območju Divače v družbi 2TDK načrtujemo tudi postavitev info točke projekta Drugi tir na platoju pred

železniškim vodohranom ob vhodu v Divačo. Trenutno poteka izdelava idejne zasnove info točke in izdelava projekta za izvedbo ureditve platoja pred vodohranom. Pri tem izvajalci upoštevajo smernice varuhov kulturne dediščine. Info točka bo predvidoma postavljena do jeseni.

2TDK,

Družba za razvoj projekta, d. o. o.

Foto: Kolektiv za 2TDK

AKTUALNO DELOVANJE LAS KRASA IN BRKINOV

Pripravili smo pregled delovanja Lokalne akcijske skupine Krasa in Brkinov (v nadaljevanju: LAS) v zimskem obdobju.

Sodelovali smo pri pripravi dveh prijav na 6. Javni razpis projektov sodelovanja LAS

V obdobju december 2021–februar 2022 je LAS Krasa in Brkinov skupaj z več slovenskimi LAS-i in partnerji znotraj svojega LAS, aktivno pripravljala dva projekta sodelovanja ter kot partnerski LAS oddal dve prijavi. Prijavljeni operaciji (projekta) sta:

- Gastronomske poti Primorske (akronim: Okusi Primorske) ter
- Veriga eko zelišč od Dolenjske do Krasa.

Glavni poudarek letošnjega razpisa je bilo zasledovanje strategije »Od vil do vilic« za pravičen, zdrav in okolju prijazen prehranski sistem, kar pomeni, da operacija prispeva k trajnostni ekološki proizvodnji hrane ali prispeva k spodbujanju priprave ekološke hrane za trg oziroma k omogočanju prehoda na zdrave in trajnostne načine prehranjevanja. Bistven poudarek letošnjega razpisa je bil na vključevanju deležnikov s področja ekološkega kmetovanja.

V projektu **Gastronomske poti Primorske** poleg LAS Krasa in Brkinov sodelujejo še LAS Vipavska dolina, ki je vodilni partner, LAS med Snežnikom in Nanosom, LAS Istre, LAS V objemu sonca ter dva tuja LAS – LAG Sjeverna Istra in GAL Carso – LAS Krasa.

Poleg ostalih skupnih, so glavni poudarki predloga projekta za LAS Krasa in Brkinov: prevetritev minimalnih pogojev oziroma standardov za ponudnike, revitalizacija sadne brkinske ter kraške vinske ceste in preveritev ponudnikov glede izpolnjevanja prenovljenih pogojev. Poleg tega pa je načrtovano izobraževanje ter nakup smiselne opreme ponudnikov in ostalih deležnikov za izboljšanje ter nadgradnjo ponudbe na območju brkinske sadne ceste ter kraške vinske ceste.

Projekt **Veriga eko zelišč od Dolenjske do Krasa** se je oblikoval med LAS Dolenjska in Bela Krajina, ki je vodilni partner, LAS Krasa in Brkinov, LAS Suhe krajine, Temenice in Krke, LAS Po poteh dediščine od Tur-

jaka do Kolpe ter tujim LAS – LAS Čačak – Gornji Milanovac (Srbija).

Glavni cilji projekta za območje LAS Krasa in Brkinov so: razvoj in promocija novih zeliščnih živilskih in neživilskih proizvodov (fitoterapevtskih, kozmetičnih) in novih storitev (izobraževalnih, turističnih ...) znotraj območja partnerskih LAS, krepitev prepoznavnosti domačih (eko) zeliščnih izdelkov s poudarkom na visoki kakovosti in dodani vrednosti uporabe le-teh, spodbujanje ekološke gojenja zelišč kot kmetijskih praks, ki znižujejo sproščanje toplogrednih plinov, ohranjajo biotsko raznovrstnost, kakovost voda in kakovosti tal, zmanjšujejo uporabo fitofarmaceutskih sredstev, ohranjajo pridelavo avtohtonih vrst/sort zelišč brez GSO ter boljša (turistična) prepoznavnost območja partnerskih LAS na področju zeliščarstva.

Podrobnejše informacije o prijavljenih projektih so dostopne na spletni strani www.laskrasainbrkinov.si

V bližnji prihodnosti pričakujemo dopolnitve zgoraj navedenih operacij ter upamo na njihovo potrditev s strani Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja. Konkurenca je bila po pričakovanjih precejšnja, saj je bilo operacij, in s tem zaprosenih sredstev, dvakrat več kot razpisanih sredstev.

Tekoče delo

Sicer pa LAS vsem prijaviteljem in njihovim partnerjem v odobrenih operacijah nudi pomoč pri ustreznem izvajanju operacij. Z namenom ustreznega beleženja in zbiranja dokumentacije za pripravo zahtevkov za izplačilo sta bili v februarju 2022 izvedeni dve delavnici, po dogovoru s prijavitelji pa bomo preostale izvedli v prihajajočem času.

Vabimo vas, da si več informacij o zaključenih operacijah ter operacijah v izvajanju preberete na spletni strani LAS, v zavihku Projekti.

V marcu 2022 je bila opravljena tudi kontrola delovanja LAS Krasa in Brkinov (podukrep 19.4), izvedena s pomočjo Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP), ki smo jo uspešno prestali.

Natečaj za najuspešnejšo podeželsko skupnost pod sloganom

»Gradimo mostove«

Na naši spletni strani smo objavili povabilo k prijavi na 2. nacionalni natečaj za najuspešnejšo podeželsko skupnost pod sloganom »Gradimo mostove«. Društvo za razvoj slovenskega podeželja, ki mu je Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano zaupalo koordinacijo postopka izbora, poziva podeželske skupnosti (vas, skupina vasi, občina, skupina občin ...), da se **pridružijo natečaju za izbor podeželske skupnosti za leto 2022 pod geslom »Gradimo mostove«**. Rok prijave je **15. 4. 2022**.

Evropska delovna skupnost za razvoj podeželja in obnovo vasi (ARGE Landentwicklung und Dorferneuerung), katere članica je tudi Slovenija, vsaki dve leti razpisuje natečaj za evropsko nagrado za razvoj podeželja (več o tem na www.landentwicklung.org). Skupnost, izbrana na nacionalnem natečaju, bo Slovenijo zastopala na 17. evropskem natečaju za Evropsko nagrado za razvoj podeželja in obnovo vasi za leto 2022. V kolikor prepoznate potencial vaše podeželske skupnosti (vas, skupina vasi, občina, skupina občin ...), vas toplo vabimo k prijavi. Več informacij je dostopnih preko povezave na spletni strani www.laskrasainbrkinov.si

Facebook stran LAS Krasa in Brkinov

Na Facebook strani LAS Krasa in Brkinov (<https://www.facebook.com/LAS.Krasa.in.Brkinov/>) se trudimo redno objavljati aktualne novice in pozive, zato vabljeni k spremljanju, »všečkanju« in deljenju.

Povabilo k včlanitvi v LAS Krasa in Brkinov

LAS Krasa in Brkinov še vedno vabi za interesirano javnost k včlanitvi v LAS. Na spletni strani www.laskrasainbrkinov.si najdete prijavnico obrazec, ki ga izpolnjenega pošljete na elektronski naslov info@laskrasainbrkinov.si ali po navadni pošti na LAS Krasa in Brkinov, Partizanska cesta 4, 6210 Sezana.

Jerneja Modic in Maja Colja,
LAS Krasa in Brkinov

NOVI USPEHI KK BUSHI DIVAČA

Zadnji dve leti sta bile za Karate klub Bushi vse prej kot mirni. Tekmovanja, kot smo jih bili navajeni, so bila odpovedana, treningi se niso izvajali in epidemija COVID-19 se je le stopnjevala. A letos so se epidemiji šteli zadnji dnevi in končno je napočil trenutek, da se klub vrne v stare tirnice in pokaže zakaj se vztrajnost in disciplina obrestujeta. V nedeljo, 10. 4., je potekal 1. JKA pokalni turnir v Mežici, na katerem so naši člani dosegli številna odličja. Dva najmlajša člana Tim Horvat in Armin Selinovič sta prvič stopila na tatami in izpeljala zelo kvaliteten nastop. Odlične dosežke beležijo tudi:

V disciplini kumite (borbe) posamezno:

1. mesto: Samir Junuzović
2. mesto: Nikolina Dević
3. mesto: Tea Božič, Pija Miklavec

V disciplini kate posamezno:

1. mesto: Goran Dežjot
1. mesto: Nikolina Dević
2. mesto: Aleksej Skok
3. mesto: Nika Tavčar, Pija Miklavec, Tom Miklavec
4. mesto: Tea Božič

Vsem tekmovalcem iskreno čestitamo za dosežene rezultate in jim želimo veliko sreče na bodočih turnirjih.

Trenutno se v klubu pripravljamo na 16. JKA Gasshuku seminar, ki bo potekal v mesecu maju pod mentorstvom vrhunskega mojstra Nemota Keisuke. Seminar je prilagojen posameznim stopnjam, zajema osnovne tehnike, borbene tehnike, osnovne šolske in mojstrske kate. Poleg vadbe bodo takrat potekali tudi izpiti za višje DAN stopnje. Kot vsakič do zdaj se bomo skušali seminarja udeležiti v čim večjem številu.

Nicol Vujović
Foto: KK Bushi

AMD DIVAČA ŽELI V ŠPORT PRIPELJATI ČIM VEČ MLADIH

AMD Divača se je po 21 letih delovanja odločilo, da bo dolgoletni tradiciji ukvarjanja z varno mobilnostjo dodalo še en korak več. Zato se tudi formalno spušča v športne vode s športno sekcijo *Racing team*.

In zakaj je prišlo do te odločitve?

Predsednik društva, gospod Anton Šajna, pove, da želi z ustanovitvijo športne sekcije AMD Divača približati šport mladim, da se skozenj naučijo maksimalno izkoristiti svojo energijo in prosti čas: »Mladi, ki se športno udeležujejo, se zavedajo pomena zdravega načina življenja in se teh

načel držijo tudi v svojem življenju. Kot otroci in potem najstniki, mladi iščejo meje, do kod se lahko spustijo, se preizkušajo. Te meje so v organiziranem športu zavarovane in zato za naše otroke varne. To so glavni razlogi, da želimo v šport pripeljati čim več mladih. Vemo pa, da dobri športniki

Anton Šajna, predsednik društva AMD Divača in dirkač Tadej Maver Guštin; Foto: AMD Divača, februar 2022

Tadej na dirkališču La Scintilla, Rieti
Foto: Team 96, april 2021

privablajo druge v šport, zato je prvi član novo odprte sekcije obetavno ime slovenskega cestno hitrostnega dirkača, Tadej Maver Guštin.«

Tadej je bister štirinajstletnik. V sezoni 2020 je bil najboljši dirkač med starejšimi otroci v minimotu in dosegel naziv državnega prvaka v kategoriji Minimoto Otroci 2. Leto kasneje, v se-

zoni 2021, je debitiral v kraljevski kategoriji, Minimoto Open, kjer so njegovi sotekmovalci odrasli dirkači. Prvi med vsemi je njegov učitelj in bivši evropski prvak, Jan Poropat. Tadej je v sezoni 2021 dosegel naziv državnega podprvaka v kategoriji Minimoto Open, bil pa je tudi sedmi na izredno kompetitivnem italijanskem držav-

nem prvenstvu. Svojo prihodnost vsekakor vidi v motorjih, kam bo zavila njegova pot pa za enkrat še ne izda in vas vabi, da ga spremljate, ter tako ugotovite sami, kaj imata AMD Divača in mladi Kraševc v mislih.

AMD Divača

KULTURNI VEČER OB MEDNARODNEM DNEVU ŽENSK IN MATERINSKEM DNEVU

Mednarodni dan žensk in materinski dan naj bi prinašala poklon ženskam. Tradicija je krepko spremenila svojo noto. S spreminjajočim se svetom se spreminja tudi zavedanje »BITI ŽENSKA«, »BITI MATI«.

Skupna je želja, da samo vsi skupaj, ne glede na spol, tvorimo lepši svet.

V Divači je Občina Divača kulturni večer namenila vsemu lepemu in dobremu, vsem ženskam. In z njimi tudi moškim.

Glasbena skupina VOLK FOLK iz Ilirske Bistrice, skupina mažoretk Osnovne šole Divača z mentorico Polono Šenkinc in »naš« Rok Gombač s harmoniko so razveseljevali, nas nasmejali in z vsemi delili dobro voljo. Županja občine Divača pa je zbranim namenila prijazno voščilo in razmišljanje o vlogi žensk v družbi.

Romana Derenčin, Občinska uprava Občine Divača
Foto: arhiv Občine Divača

VELIKONOČNA DELAVNICA V VREMAH

Pred velikonočnimi prazniki smo na delavnico povabili krajane, naše člane društva Urbanščica ter člane Društva upokojencev Divača. Delavnico je vodila Olga Grgorovič, ki nam je že prej pripravila ves potreben material za delo. Najprej smo blago krojile, izrezovale, nato pa je Olga kroje kokoši sešila, me smo jih napolnile s polnilnim materialom in sledila so zaključna dela z lepljenjem detajlov. Vsaka od nas se je lahko pohvalila z izdelano kokoško, ki nam bo mizo krasila skupaj z velikonočnimi dobrotami. Delavnice so se udeležile tudi štiri članice Društva upokojencev iz Senožeč, ki so poskrbele, da smo med delom še zapele, po končanem delu pa so nas pogostile z domačim pecivom. Bilo je koristno, lepo in prijetno druženje.

Mirjam Frankovič Franetič

Foto: Mirjam Frankovič Franetič

OBISK V DOMU UPOKOJENCEV SEŽANA

Obdobje epidemije in zdravstvenih razmer je onemogočalo tudi obiske v domovih starejših. Po dolgem času so razmere izboljšane in v velikonočnem predprazničnem času je županja občine Divača Alenka Štrucl Dovgan s predstavnicami Občinske uprave lahko obiskala stanovalce Doma upokojencev Sežana. Tokrat se je županji pridružil tudi predstavnik mladih, Tine Svetina, ki je na obisk v Sežano vzel s sabo tudi harmoniko. S stanovalci in z zaposlenimi je stekel prijeten pogovor o marsičem, še posebno o času epidemije, ki je prinesel veliko

preizkušenj in trpkih trenutkov, vendar pa je predpraznični pomladni čas spet vrnil nasmeh in dobro voljo, kar je bilo ob obisku tudi čutiti. Dobro voljo in razgibanost je v dom prinesla tudi velikonočna tržnica, ki je v domu potekala na dan obiska. Na tržnici so potekale različne velikonočne delavnice, predstavljali so se lokalni ponudniki hrane in mize so bile obložene z velikonočnimi dobrotami, naša dobra znanka in kolegica gospa Marija Merljak je delila z vsemi dobre misli in nasvete o zdravi prehrani ter zdravem slogu življenja. Vsekakor pa je treba

veliko pohvalo nameniti zanimivi in domiselni velikonočni in pomladni dekoraciji prostorov. Vse skupaj je spletalo celoto odličnega vzdušja in prijetnega počutja.

Pozornost je županja namenila stanovalcem iz naše občine, z vsakim posebej se je zadržala v pogovoru in vsi so bili obiska zelo veseli in zanj hvaležni. Veseli so bili tudi novic iz domačih krajev. Posebno pa so bili presenečeni in navdušeni nad našim Tinetom, mladim harmonikašem iz Dolnjih Ležič, ki je iz Divače prinesel v dom do-

mačo pesem, dobro voljo in pri marsikom vzbudil solzo v očeh – solzo sreče po dolgem času preizkušenj. Vse želje so bile enotne: »Tine, pride še! In harmoniko prinesi s sabo.« Obisk je sovpadal s časom vsesloven-

ske prostovoljske akcije Dan za spremembe, v okviru katere poteka tudi v naši občini več dogodkov in aktivnosti. Tudi ta obisk je na svojevrsten način udeležil vodilno misel Dneva za spremembe: Ne prepuščaj se toku,

SPREMINJAJ tudi TI – SOUSTVARJAJMO SKUPNOST.

Romana Derenčin,
Občinska uprava Občine Divača
Foto: arhiv Občine Divača

TRADICIONALNI JUBILEJNI 25. POHOD OB PONORU REKE REKE V NEDELJO, 10. 4. 2022

Turistično društvo Škocjan je organiziralo že 25. tradicionalni in tokrat tudi jubilejni pohod ob ponoru reke Reke.

Na dan jubilejnega in že tradicionalnega pohoda ob ponoru reke Reke smo se prebudili v čudovito jasno, a hladno jutro.

Trasa pohoda je bila speljana po po-

dročju Regijskega parka Škocjanske jame in je bila zelo razgibana. Pohod se je začel na začetku vasi Matavun, in sicer z vzponom proti vasi Dane. Na vrhu vzpetine se je pot nadaljevala po stezi, ki vodi po robu udorne doline Sokolak. Nadaljevalo se je s spustom do vasi Naklo, nato pa do Reke. Po levem bregu se je pohod nadaljeval v

smeri toka proti prvemu ponoru Reke v Mahorčičevo jamo. Pohodniki so si del te čudovite jame lahko tudi ogledali. Pot se je nadaljevala po desnem bregu kanjona Reke v smeri proti toku. Na tem področju so nekoč delovali trije vodni mlini, katerih ostanki so lepo vidni. Sledil je strm vzpon na planjavo pod hribom Vremščica, ki se

imenuje Gabrk. Tam so na ogled razvaline gradu Školj, ki stoji nad strmimi pečinami kanjona. Pot se je nadaljevala do vasi Brežec, skozi dolino Dol in naprej do vasi Gradišče, kjer stoji cerkev svete Helene. Cerkev je znana po svojih freskah, ki jih je naslikal Janez iz Kastava, bolj znan po hrastoveljskih freskah – Mrtvaški ples. Sledil je še zadnji del poti proti cilju, po robu Velike doline, kjer Reka še drugič in zadnjič ponikne. Sledilo je še prečkanje naravnega mostu, ki ločuje Veliko in Malo dolino. Cilj pohoda je bil v Škocjanu. Pohod je bil označen in dolg približno deset kilometrov. Pričakali smo približno 1100 pohodnikov, ki so bili ob koncu pohoda prijetno utrujeni, predvsem pa zadovoljni. Ob cerkvi v Škocjanu smo jih

pričakali s toplo hrano in hladno pijačo. Ob prijetnih glasbenih taktih se je nekaj pogumnih pohodnikov, ki še niso porabili vseh svojih moči, veselo zavrtelo.

Jubilejni 25. pohod so obiskali tudi ga. Ludvika Foški, g. Stojan Ivančič in g. Dušan Ivančič. Naj prejmejo iskrene čestitke, saj od vseh 25-ih pohodov niso zamudili niti enega! Prejeli so darila sponzorjev pohoda: Hausbrandt cafe, d. o. o., Hostel in bistro Škrla, Holding Kobilarna Lipica, Trgovina Nataša narava in Biovis, Vinakras Sežana in Park Škocjanske jame.

Medijska partnerja pohoda sta bila Radio 1 in Radio Antena.

Avtor: Tjaša Opara

Foto: Borut Lozej

»SKUPNO(ST)«

Ob Dnevu za spremembe, ki se je odvil **v soboto, 9. 4. 2022**, smo v sodelovanju s **Slovensko filantropijo, Občino Divača, Osnovno šolo dr. Bogomirja Magajne Divača, Nacionalnim inštitutom za javno zdravje – NIJZ (Program Mira), Zdravstvenim domom Sežana, Društvom invalidov Se-**

žana, Društvom upokoencev Sežana in Društvom Vita organizirali skupnostno akcijo z naslovom »SKUPNO(st)« s katero smo želeli krepiti medgeneracijsko sodelovanje. Vseslovenska prostovoljska akcija Dan za spremembe, ki jo že od leta 2010 organizira Slovenska filantropija skupaj z ostalimi organizacijami, je

nastala z namenom spodbujanja ljudi, da aktivno pristopijo k odzivanju na potrebe svoje skupnosti. Na ta dan se različne organizacije, posameznice in posamezniki lotevamo konkretnih dejanj, s katerimi izboljšujemo življenje v svojem okolju in v širši družbi. Pri tem so posebnega pomena aktivnosti medgeneracijskega sodelova-

nja, povezovanja in solidarnosti. Te v skupnosti krepijo sožitje med članicami in člani.

Na letošnjem Dnevu za spremembe smo se povezovali preko turnirjev balinanja, šaha, košarke in ustvarjanja glinenih posodic in obeskov iz sivke. Za spominek pa smo izdelali tudi

zapestnice prijateljstva. Zdravstveni dom in Nacionalni inštitut za javno zdravje – NIJZ sta pripravila informativni stojnici o zdravju in zdravem načinu življenja. Pestremu dopoldanskemu dogajanju je sledil pozdravni nagovor **Alenke Štrucl Dovgan, županje Občine Divača, Neven-**

ke Ražman, v. d. direktorja Doma na Krasu, in Urške Sorta Kovač, vodje projekta »Doma na Krasu« in podelitev priznanj zmagovalkam in zmagovalcem turnirjev.

Zahvaljujemo se vsem sodelujočim!

Brigita Obreza

Projekt Doma na Krasu

Foto: arhiv Doma na Krasu

ČISTILNA AKCIJA "ZA LEPŠE OKOLJE"

V mesecu aprilu potekajo po Sloveniji čistilne akcije, ki jih organizirajo lokalne skupnosti, razna društva, lovske in ribiške družine, spodbuja pa jih tudi Turistična zveza Slovenije s sloganom »Spomladansko urejanje okolja«. Že vrsto let se pridružujemo tej akciji in skušamo čim lepše urediti svojo okolico. Letošnja čistilna akcija je bila del projekta **"Za lepše okolje" LAS-a Krasa in Brkinov**, kot podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost iz »Evropskega sklada za regionalni razvoj«. K sodelovanju smo v soboto, **9. aprila, ob 9. uri** povabili KS Vreme ter društva, ki delujejo v naši lokalni skupnosti. Za tisti dan napoved vre-

mena ni bila najboljša, kljub temu pa se nas je zbralo nekaj članov **Društva vremske mladine** in članov turističnega društva ter v nekaj urah očistili dve divji odlagališči. Prvo pod cesto, ki vodi proti Kalu in Neverkam, v neposredni bližini literarne Magajnovne poti, ki preči cesto na Vremščico. Že nekaj let opažamo, da je na tem izogibališču pod cesto zelo atraktivna lokacija za tiste, ki z veliko brezbriznostjo onesnažujejo naravo, vanjo izmečejo in odvržejo večje kosovne odpadke ter avtomobilske gume. To divje odlagališče smo pred nekaj leti že očistili, žal pa ne preprečili, da se odlaganje ne bi ponavljalo. Tokrat smo ponovno zavihali rokave in napolnili traktorsko prikolico raznih odpadkov, plasti-

ke, spužvastih podlog, pločevink in stekla. Nižje pod tem odlagališčem poteka vzporedno tudi makadamska gozdna cesta, prava lokacija za tiste, ki skrivoma pripeljejo in odvržejo avtomobilske gume. Te se skotalijo po brežini navzdol in ostanejo "nekoliko skrite" na gozdni površini, vendar ne za dolgo tistim, ki se radi sprehajamo in opazujemo naravo. Odkrili smo pravo odlagališče teh tujkov v naravi, jih odstranili ter tako omogočili, da je okolje lepše in čisto. Morda bi na tej lokaciji le pomagala opozorilna tabla **»PREPOVEDANO ODLAGANJE ODPADKOV!«**

Mirjam Frankovič Franetič

Foto: Mirjam Frankovič Franetič

V NASELJIH NAKLO IN KAČIČE-PARED NAMEŠČENA DEFIBRILATORJA

V participativnem delu proračuna za leto 2022 sta bila izglasovana predloga za nabavo defibrilatorjev v naseljih **Naklo in Kačiče-Pared**.

V torek, 5. 4. 2022, je predstavnik podjetja Medic-UM STORE, d. o. o., iz Velenja defibrilatorja namestil na vaška domova v Naklem in Kačičah-Paredu. V popoldanskih urah je bilo v obeh vaseh s strani podjetja Medic-UM STORE, d. o. o. izvedeno izobraževanje o temeljnem postopku oživljanja ter uradna predaja aparata predstavnikom vasi.

Predavatelj je poudaril, kako pomembno je, da začnemo takoj izvajati temeljni postopek oživljanja, in podrobno razložil postopek uporabe defibrilatorja.

Krajani, ki so se udeležili predavanja, so lahko na lutki tudi sami poizkusili,

kako pravilno izvajati masažo srca. Zadovoljni z novo pridobitvijo in znanji ter zavedanjem o pomembnosti, da je naprava na dosegu roke, v kolikor pride do potrebe po uporabi, so

poudarili, da si kljub vsemu želijo, da ga ne bi bilo treba nikoli uporabiti.

Suzana Škrlič
Foto: Suzana Škrlič

ZNANJE REŠUJE ŽIVLJENJE

Ugotovili smo, da si vozniki, ki so pred leti opravili vozniški izpit, želijo znanje obnoviti. Zato smo bili v Avto-moto društvu Divača zelo veseli, ko nas je AMZS povabila k sodelovanju. Dne 5. aprila 2022 smo tako v Divači v sodelovanju z AMZS-jem, Rdečim križem Slovenije, občino Divača ter ob podpori mednarodne avtomobilistične zveze FIA izvedli brezplačni obnovitveni tečaj prve pomoči.

Triurni tečaj je minil, kot bi mignil, saj nam je izvrsten predavatelj podal precej res uporabnega znanja. Hkrati smo udeleženci med drugim lahko osvežili svoja znanja in veščine o temeljnih postopkih oživljanja z uporabo AED (avtomatski zunanji defibrilator), zaustavljanju hudih krvavitev ter drugih najnujnejših ukrepih prve pomoči. Reševalci so seboj pripeljali tudi lutke, na katerih smo lahko izva-

jali umetno dihanje in masažo srca, ter lutko, na kateri smo lahko vadili Heimlichov prijem.

Presenetilo nas je, koliko udeležencev tečaja je prišlo v Divačo z Obale in celo iz Ljubljane. Vsi udeleženci so tečaj pohvalili ter predlagali, da bi izvedli tudi obnovitveni tečaj cestnoprometnih predpisov. V prejšnjih mesecih smo že izvedli webinar in tečaj varne vožnje za motoriste. Razmišlja-

mo pa tudi o ideji, ki so nam jo dali udeleženci tokratnega tečaja. Zato vas vabimo, da našo internetno stran (<https://amd-divaca.si>) spremljate še naprej, saj smo za vas letos planirali kar nekaj predavanj in dejavnosti.

AMD Divača

Foto: AMD Divača, april 2022

PRAVLJIČNI KAMIŠIBAJ

Po dveletni pravljlični suši, ko nam jo je zagodel virus in smo pravljlične urice umaknili s knjižničnega programa, smo tako na prvi aprilski torek z velikim navdušenjem, pričakovanjem, žejni pravljličnih zgodb, in v zavidljivo lepem številu naših najmlajših obiskovalcev in njihovih staršev prisluhnili dekletom iz domače Osnovne šole dr. Bogomirja Magajne Divača. Mlade kamišibajkarke pod mentorstvom Vesne Marion obiskujejo krožek, v katerem spoznavajo to edinstveno japonsko obliko pripovedovanja zgodb ob slikah na malem odru. S pesmicami, kot so *Kuža pazi*, *Jutro*, *Darovi*, *Nesreča*, ter zgodbicami *Kako je Pavliha kukca prodal*, *O fižolčku*, *ogelčku in slamici*, *Zlatolaska* ter *Hvaležni medved* so se nam tako predstavile Ana Vuković, Brina Premrl, Emina Dulić, Tonja Zrnc ter Živa Cesar. Ob koncu pravljličnega druženja smo se pripovedovalkam skupaj z mentorico zahvalili, da so se tako velikodušno odzvale povabilu, ter jim zaželeli še veliko ustvarjalnosti pri nastajanju novih zgodb.

Tanja Bratina Grmek

Foto: arhiv Knjižnice Divače

Učenke z mentorico Vesno Marion

V APRIL Z MARELAMI

Svoje nadvse vesele, živopisne marele so na ogled postavile Sovice iz divaškega vrtca ter tako ozaljšale prostore divaške knjižnice. Pod mentorstvom vzgojiteljice Barbare Majcen so otroci na liste ilustrirali tisto, kar jih je najbolj nagovorilo ob

prebiranju prikupno navihane *Marele* izpod pesniškega peresa Andreja Rozmana Roze. Z omenjeno razstavo ilustracij smo hkrati obeležili rojstni dan Hansa Christiana Andersena, tj. 2. april, ko širom sveta praznujemo mednarodni dan knjig za otroke.

Pa naj vas zgodbe, ki so krila, kot je zapisal kanadski pisatelj v letošnji poslanici, vsak dan ponesejo le in samo kvišku.

Tanja Bratina Grmek
Foto: arhiv Knjižnice Divače

SEDMOŠOLCI RASTEJO TUDI Z DOBRO KNJIGO

Rastem s knjigo kot nacionalni projekt spodbujanja bralne kulture deluje pod okriljem Javne agencije za knjigo Republike Slovenije. Le-ta skuša tako osnovnošolce kot tudi srednješolce motivirati za branje mladinskega leposlovja slovenskih avtorjev ter jih spodbuditi k obiskovanju splošnih knjižnic. Vsled tega sta oba razreda divaških sedmošolcev v začetku aprila obiskala domačo splošno knjižnico, kjer so učenci prisluhnili sezanski knjižničarki Neži Bandelj ter si s pridnim sodelovanjem in na novo pridobljenim knjižničnim znanjem prislužili knjigo pisatelja Vinka Möderndorferja z naslovom *Jaz sem Andrej*, ki jo v celoti financira že omenjena agencija. Upamo in želimo le, da bi cilji projekta *Rastem s knjigo* dosegli svoj namen ter v knjižnico med knjižne police pritegnili mlade nadobudne bralce.

Tanja Bratina Grmek
Foto: arhiv Knjižnice Divače

PRIDNI KOT ČEBELE

»Slovenci imamo bogato čebelarstvo dediščino in z njo povezane vrednote, ki se že stoletja prenašajo iz roda v rod. Avtohtona kranjska čebela ali sivka, čebelnjaki, ki zaznamujejo slovensko pokrajino in jih ostali svet ne pozna, AŽ panji, poslikane panjske končnice, odlični čebelji pridelki so slovenska posebnost in ponos,« je v svojem virtualnem sklepnem nagovoru učencem Mreže šol parka Škocjanske jame povedala kustosinja za kulturo gospodarskih sistemov in prometa Slovenskega etnografskega muzeja, etnologinja Barbara Sosič, ki nam je postregla še s podatki, da je kranjska sivka v našem okolju prisotna že 10.000 let, da imamo v Sloveniji 14.000 čebelnjakov in več kot 11.000 čebelarjev. Slovenci preprosto moramo biti ponosni na svojo čebelarstvo izročilo.

V šolskem letu 2021/2022 so učenci vseh osmih šol Mreže šol PŠJ v okviru raziskovalne naloge v počastitev mednarodnega dneva žena raziskovali značilnosti čebelarstva, kako se je to v naših krajih razvijalo skozi čas ter kakšno vlogo, če sploh, so pri tem imele oziroma imajo ženske. Tudi letos smo si predstavitev opravljenega dela in poučne nagovore zaradi covid-19 bili prisiljeni na ogled poslati preko spleta.

Učenci **Celodnevne osnovne šole Pinka Tomažiča iz Trebča** so pod mentorstvom Elizabete Stopar, Roberta Mozetiča in Nataše Kralj pod drobnogled vzeli štirinajst čebelarjev najrazličnejših poklicev, starih med 34 in 79 let iz okolice Trsta, nadiških dolin, Vipavske doline in Gorjanskega. Slednji čebelarijo s kranjsko sivko in italijansko čebelo, največ v panjih Dadan, na slovenski strani meje pa predvsem v AŽ panjih. Panje postavijo drug ob ali nad drugega, v strnjene vrste po pet, ob stene, na rob travnika ali ob hišo, so ugotavljali učenci. Največ pridelajo cvetličnega medu, sledi akacijev, lipov in rešeljikin med. Vključeni so v Čebelarški konzorcij za tržaško pokrajino, Društvo slovenskih čebelarjev Trst, Čebelarstvo društvo Šempeter in Čebelarstvo zvezo Slovenije. Učenci so zabe-

ležili, da vprašanim čebelarjem čebele pomenijo zdravo okolje, svobodo in simbol življenja kot takega.

Na **Osnovni šoli dr. Bogomirja Magajne iz Divače** so učenci interesne dejavnosti šolski vrt pod mentorstvom Barbare Jazbec in Nele Subič pekli medenjake, učenci raziskovalnega krožka Danile Grželj so se preizkusili v izdelovanju naravne kozmetike iz čebeljega voska po receptih čebelarke Almiere Bernetič iz Rodika, učenci 6. a razreda pa so pod mentorstvom Vesne Marion udeležili zamisel preminule razredničarke Mirjam Trampuž in poslikali panjske končnice. Učenec Miha Grandič iz 6. b razreda je pod mentorstvom Tine Počkar izvedel izjemno poučen intervju z veterinarico in čebelarko Suzano Skerbiš iz Završka ter podrobneje preučil še čebelnjake v Dolnjih Vremah, Gornjih Ležečah, Podgradu pri Vremah in na Vatovljah. Gospa Suzana mu je med drugim zaupala, da na ob-

močju Vremske doline najpogosteje v Alberti-Žnideršičevih ali AŽ panjih čebelari približno petnajst čebelarjev. V preteklosti so bili to predvsem moški, danes pa tudi ženske, vsi z širokim razponom v izobrazbi, tj. od doktorjev znanosti do kmetov. Video predstavitev opravljenega dela je zmontirala Petra Fabjan.

Pod mentorstvom Andreje Perhavec Čok, Petre Rakovec in Petre Pugelj Peca so učenci 1. do 5. razreda **podružnične šole Vreme** izvedli videokonferenčni intervju s čebelarko Petro Gombač iz Naklega, članico Čebelarstva društva Sežana. Zaupala jim je, da jo je za čebelarjenje navdušil mož, njega pa starejši čebelar iz iste vasi, ki mu je na začetku tudi nudil pomoč. Čebelariti sta začela leta 1996 s tremi panji, sedaj imata 90 čebeljih družin, en stacionaren čebelnjak in tri prevozne enote, s katerimi peljejo čebele na pašo. Vsa dela opravijo v družinskem krogu. Z možem pregle-

dujeta čebelje družine, pri zimskem krmljenju pomagata sinova, pri točenju medu pa še starši. Vremski učenci so na podlagi slišane likovno ustvarili proces od paše čebel do medu v kozarcu, se preizkusili v izdelovanju sveč iz voska, peki medenjakov ter zaplesali čebelji ples. Njihovo video predstavitev pogovora, izdelkov in plesa je zmontiral Martin Fabčić.

Učenci 5. in 6. razreda **Osnovne šole Rudija Mahniča – Brkinca Pregarje** so pod mentorstvom Tanje Šuštar literarno ustvarjali z rimano besedo ter izvedli dragocena intervjuja s čebelarjema Dorjanom Bubničem iz Pregarij in Džanijem Kirnom iz Čelj. Gospod Bubnič je učencem zaupal, da je na Pregarjah sedaj šest čebelarjev, pred prvo svetovno vojno pa sta bila le dva. Med seboj sta sodelovala, si izmenjavala znanje in izkušnje. Tudi mlajši čebelarji so kar nekaj svojega znanja pridobili iz pogovorov s starejšimi, so se pa obenem udeležili čebelarskih tečajev in se podučili v knjigah. Pred prihodom AŽ panjev oziroma pred prvo svetovno vojno so tod čebelarili v kranjčih. Dorjanu Bubniču je starejši čebelar zaupal, da si je prvo čebeljo družino pridobil na odsekanem drevesnem panju. Tudi gospod Kirn je svoj prvi roj čebel našel na drevesu. Danes ima že 130 panjev. Za vsakega posebej si svoja opažanja skrbno zapisuje v dnevnik. Vključen je v Čebelarsko društvo Ilirska Bistrica,

saj tako kot gospod Bubnič meni, da je to koristno za pridobitev dodatnih znanj idr. ugodnosti.

Na **Osnovni šoli Košana** so k projektному delu pristopili učenci 1. do 5. in 8. razreda pod mentorstvom Kattje Čekada, Sabine Jejič Turk, Marije Mršnik, Tine Dolgan in Barbare Škabar. Prvošolci so izdelali lonček za svinčnike, drugi razredi so se posvetili poslikavi panjskih končnic, četrti razredi pa z mislijo na zmanjševanje odpadkov izdelovanju povoščene krpe. Šolo je obiskala čebelarka Marta Prelc iz Košane, ki je učencem od prvega do petega razreda predstavila to staro obrt. Učenci 8. razreda pa so z njo izvedli intervju, v okviru katerega jih je med drugim podučila, da živi v enem panju 20 do 80.000 čebel, katerih življenjska doba je 60 dni, in 900 do 1000 trotov. Obenem je povedala, da v Košani trenutno deluje deset čebelarjev, med katerimi sta le dve ženski. Izrazila je skrb, da med mladimi za to dejavnost ni interesa. Kljub vsemu je razveseljivo, da se člani Čebelarskega društva Pivka, kamor spadajo tudi Košanci, na god sv. Ambroža, tj. zavetnika voskarjev in čebelarjev, vsak december v drugem kraju zberejo pri sveti maši, po kateri pripravijo srečanje s pogostitvijo.

Čebelarstva so se na **Osnovni šoli Dragotina Ketteja iz Ilirske Bistrice** v prvi vrsti lotili najmlajši z

ustvarjanjem. Učenci 1. b razreda so se pod mentorstvom Metke Šestan in Petre Sedmak Strle posvetili čebelnjakom in basni pesnika Dragotina Ketteja o čebeli. Učenci 2. b in 3. b razreda so pod mentorstvom Laure Novak in Tine Tomšič izdelali čebelji koledar, zgolj pod mentorstvom Laure Novak pa so isti učenci osnovali še igro Medena pot. Pod mentorstvom Jožice Novak so se tudi učenci 2. a posvetili čebelnjakom, učenci 2. b pa so za svoje ustvarjanje pod mentorstvom Helene Iskra vzeli za motiv čebele. Z mentorico Eriko Čuš so se drugi razredi izurili še v čebeljem plesu. Pod mentorstvom Martine Petek Goljak je učenka Lucija Šajn iz 8. b s pomočjo treh zelo izkušenih čebelarjev raziskala točenje medu in uporabo medenih izdelkov. V zadnjih desetletjih je po mnenju vprašanih čebelarjev vrednost vsestransko uporabnih čebeljih pridelkov upadla, je poročala, obenem jim veliko težav povzročajo vremenske neprilike, a odločeni so, da te dejavnosti ne bodo zapustili, saj je čebelarjenje nenadomestljiv del njihovih življenj. Šolsko video predstavitev raznolikega poglobljanja na temo, ki jo ob Luciji vodi še Tina Jenko iz 3. b, je zmontirala Nuša Valenčič.

Na **Osnovni šoli Antona Žnidaršiča iz Ilirske Bistrice** so se na etnografsko terensko delo podali učenki 6. razreda in učenec 9. razreda pod mentorstvom Vere Frank ter učenci 8. razreda pod mentorstvom Nadje Baša. Obiskali so dve čebelarki. Gospa Irena Flego se je na Prem preselila pred petimi leti, ko je tudi začela s čebelarjenjem. Sedaj ima že 50 panjev. Z učenci mentorice Vere Frank je o svojih čebelah podelila številne zanimivosti. Tako so med drugim izvedeli, da morajo čebele v panju, ko se izlegajo mladiči, ustvarjati s tresenjem svojega telesa temperaturo 35°C, s čimer nas učijo sodelovanja in solidarnosti. Da za en gram medu, čebela izleti 60-krat in izleta cel dan, če je polna luna pa tudi ponoči. Gospa Mara Renko - Bubčeva iz Brc pri Ilirski Bistrici pa je pri svojih častitljivih 90 pomladih, učencem mentorice Nadje Baša pripovedovala o čebelarjenju na Bistriškem od 40. do 80. let 20. stol. V njenem otroštvu je bilo čebelarjev v okolici malo. Poleg njenega očeta je bil po eden na Pregarjah, v Jasenu in v Trnovem ter dva

v Ilirski Bistrici. Pri njih doma so imeli devet panjev, kjer so pridelovali med za svojo rabo in sorodnike. Po vojni ni bilo sladkorja, zato je bil med zelo dobrodošel. Z njim so krmili tudi čebele pozimi. Sama je čebelarila po očetovi smrti med 1962 in 1977. Takrat še niso poznali zaščitne opreme. Pred piki se je zaščitila le s »cunjom«.

Čebelarje v Kočaniji so temeljito preučili učenci višje stopnje **Osnovne šole Podgora Kuteževo** pod mentorstvom Jane Smajla in Nine Kalc. Našteli so sedem aktivnih čebelarjev in eno čebelarko. Povečini so starejši od 80 let. Prav tako jih je večina čebele podedovala. Učencem so razložili, da so se največje spremembe pri čebelarjenju v teh krajih zgodile v času razcveta AŽ panja od 20. let 20. stol. naprej.

Povedali so, da so na panje sprva tudi risali, kasneje pa so jih začeli barvati s tremi osnovnimi barvami, tj. zeleno, rumeno in rdečo. V nadaljevanju pa so učence z zaskrbljenostjo podučili, da se v zadnjih časih v čebelarstvu ponovno dogajajo spremembe, tokrat zaradi prekomerne rabe pesticidov, gnojil in boleznih. Posledično namesto v izdelovanje novih čebeljih družin, čebelarji vedno več truda vlagajo v njihovo ohranitev. V tem okviru se tudi veliko ukvarjajo z ozaveščanjem ljudi o prekomerni rabi kemikalij, ki negativno vplivajo na razmnoževanje in življenje čebel.

Poleg problema pesticidov, je biolog in čebelar Miloš Bartol iz Parka Škocjanske jame v svojem nagovoru učencem podrobneje razložil še negativne vplive podnebnih sprememb in globalizacije

na čebele, za katere so sicer čebelarji našli določene rešitve, a jih precej zaposlujejo. Če spomladi, ko čebele vzrejajo svoj zarod, rastline zaradi visokih temperatur prej zacvetijo, nato pa pozebejo, to uniči zaloge hrane, kadar jih čebele najbolj potrebujejo. Prav tako za čebele ni dobra koncentracija padavin v krajših časovnih obdobjih, ki ji sledijo dolga sušna obdobja. Suša ustavi medenje rastlin, medtem ko padavine fizično izperejo nektar iz cvetov, posledično čebele stradajo. Globalizacija pa je v naše kraje prinesla bolezni in parazite, na katere naše čebele niso odporne. Čebelarji upajo, da bodo še naprej ostali kos bodočim izzivom.

Darja Kranjc

Fotografije so vzete iz spletnih predstavitev posameznih šol.

POMLAD V ZNAMENJU FILMA

Vstopili smo v toplejše dni in se razveselili številnih šolskih skupin, ki so ponovno potrkale na naša vrata. Konec marca smo na **Kulturnem bazarju** v Cankarjevem domu predstavili naš program in pedagoške vsebine. Med 4. in 10. aprilom smo se pridružili vseslovenski spletni akciji **Naprej v preteklost**, ki se je pod okriljem *Skupnosti muzejev Slovenije in Službe za premično dediščino in muzeje* odvila že petič. Tokrat sta bili v ospredju 150-letnica rojstva velikega arhitekta Jožeta Plečnika, ki jo obeležujemo letos, ter obletnica Poletne muzejske noči, ki se bo letos odvila že 20. leto zapored. V Muzeju slovenskih filmskih igralcev smo pripravili spletno predstavitev **V osrčju kraške arhitekture**, skozi katero smo predstavili

zanimive arhitekturne elemente, ki zaznamujejo Škratelnovo domačijo, govorili pa smo tudi o njeni prenovi, za katero so arhitekti Matjaž Bolčina, Ernest Milčinič in Teja Savelli leta 2011 prejeli prestižno Plečnikovo nagrado. Letošnja pomlad je filmsko obarvana, zato smo pripravili številne dogodke, na katere toplo vabimo v prihajajočih tednih. V sredo, 18. maja, bomo obeležili **Mednarodni muzejski dan**. Ob tej priložnosti bo vstop v muzej med 10. in 18. uro brezplačen, ob 16.30 pa bomo postregli tudi z vodenim ogledom obeh stalnih razstav. V sklopu **Tedna ljubiteljske kulture**, ki je letos posvečen filmu, v soboto, 28. maja, v sodelovanju z JSKD OI Sežana vabimo na večer z risankami. Ob 18. uri bo na sporedu otroška ustvarjalna delav-

nica **Podobe filma: Kinoočesa**, na kateri bomo odslužene kovinske zamaške s pomočjo izrezkov iz filmskih časopisov in revij spremenili v broške naših najljubših risanih junakov. Po delavnici bo možen ogled obeh stalnih razstav, s programom pa bomo nadaljevali ob 20.30, ko bo na sporedu koncert **En večer z risankami na Škratelnovi domačiji**. En big band bo zaigral melodije iz slovenskih in tujih risank ter nam pričaral nostalgичne spomine na brezskrbno otroštvo. Tretja sobota v juniju bo tudi tokrat rezervirana za **Poletno muzejsko noč**. Letošnje druženje bomo začeli ob 18. uri, ko bo na sporedu brezplačen voden ogled stalnih razstav. Ob 19.30 bo sledilo odprtje začasnih razstav **Le-pota znotraj** mladega in talentiranega fotografa *Jerneja Jelena*, ob 20.30 pa se bomo zbrali na našem borjaču, kjer bomo prisluhnili čudovitim melodijam z novega albuma nadarjene

kantavtorice in skladateljice *Ditke* z naslovom **Med nama je angel**. Ditki se bosta na koncertu pridružila odlična glasbenika *Gorazd Čepin* na klaviaturah in spremljevalnem vokalu ter *Jan Lužnik* na električni kitari. Ogleđ muzeja bo možen vse do 22. ure, vstop pa bo od 18. ure dalje brezplačen. V petek, 1. julija, ob 20.30 vabimo na **Poklon Marijani Brecelj**. Ob 21.30 bomo pod zvezdnatim kraškim nebom zavrteli romantično dramo **Pod**

njenim oknom (2003) režiserja Metoda Pevca. V filmu Marijana Brecelj

Pod njenim oknom, 2003; arhiv Slovenske kinoteke.

blesti v izjemni vlogi Dušine mame Vande, za katero je na Festivalu slovenskega filma prejela posebno nagrado žirije. Dogajanje bo z glasbo pospremila izvrstna zasedba Fake Orchestra, druženje pa bomo ob kozarcu odličnega vina lokalnih vinarjev zavlekli v pozne večerne ure. Vljudno vabljeni!

Tamara Udovič

Muzej slovenskih filmskih igralcev

Foto: Jaka Ivančič (En big band),

Nika Hölbl Praper (Ditka)

NOVO VODSTVO VETERANOV IN ČASTNIKOV KRASA IN BRKINOV

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Krasa in Brkinov in Območno združenje slovenskih častnikov Sežana sta na svojem rednem občnem zboru in na redni letni skupščini pregledali opravljeno delo v preteklem letu, sprejeli program delovanja za tekoče leto, podelili priznanja zaslužnim članom in organizacijam ter izvolili novo vodstvo. Tako je Janez Pajer, ki je kar pet mandatov predsedoval OZVVS, predal funkcijo predsednika dosedanjemu predsedniku OZSČ majorju Dejanu Stančiču, medtem ko je Josip Biro postal predsednik sežanskega OZSČ.

Na zboru obeh združenj, ki se je 1. aprila 2022 odvijal v Sarajevski pivnici v Sežani in so se ga med drugim udeležili tudi domači župani z bivšim komenskim županom in sedanjim poslancem Markom Bandellijem, je retrospektivo delovanja obeh društev povzel Janez Pajer, ki je OZVVS Kasa

in Brkinov vodil 20 let oz. kar pet mandatov, od začetka ustanovitve leta 1998 do 2014, nato sta bila predsednika Mitja Miklavec in Dejan Stančič od leta 2018 do letos. Pajer je opravljal tudi druge vidne funkcije. Tako dobro pozna problematiko, s katero se srečujejo veteranske organizacije, katerih delo temelji prav na povezovanju. Veliko so naredili tudi na prepoznavanju veteranskih organizacij za bodoče rodove. Tako so postavili 7 spomenikov, spominsko ploščo na železniški postaji v Sežani in sedem spominskih plošč na domovih veteranov, ki so od 17. maja 1990 do konca osamosvojitvene vojne hranili orožje za potrebe Teritorialno obrambe. Povezanost Kraševcev in Brkincev med osamosvojitveno vojno leta 1991 so zabeležili v dveh knjigah. Poleg zbornika več avtorjev o južnoprimorski pokrajini je izšla tudi obsežna knjiga podpolkovnika Draga Božca „Ponosni nase – razvoj TO in prispevek

pri osamosvojitvi Slovenije na Krasu in v Brkinih“.

V osamosvojitveni vojni za Slovenijo je bilo leta 1991 aktivnih 978 teritorialcev na Krasu in v Brkinih, medtem ko jih je sedaj 541 aktivnih članov OZVVS in 168 članov OZSČ, v teh treh desetletjih pa je umrlo 31 članov. Obe združenji tesno sodelujeta od leta 2008 pri organizaciji in udeležbi na vseh pohodih, proslavah, spominskih srečanjih, predavanjih, druženjih in pri urejanju skupnih društvenih prostorov ter sodelujejo tudi z vsemi štirimi občinami in sorodnimi veteranskimi domoljubnimi organizacijami.

Predvsem so prepoznani po organizaciji dneva državnosti, ki se prične s kratko proslavo ob spomeniku Dan prej v Divači in pohodom na hrib Kokoš, kjer se zbere okrog 300 udeležencev.

Lani so uspešno organizirali centralno proslavo južnoprimorske regije ob

30. obletnici samostojne Slovenije, ko so organizirali okroglo mizo, kjer so na temo vojne za samostojno Slovenijo spregovorili najpomembnejši akterji in organizatorji teh dogodkov in slavnostno otvorili spominski park nasproti sežanskega sodišča. Obravnavali so tudi problematiko odstranitve spomenika narodnega heroja Alberta Grudna Bliska, ki je bila podana že dvakrat na seji občinskega sveta ter enotno s pisnimi argumenti zavrnila ta predlog. Inštitut za novejšo zgodovino je podal pozitivno mnenje, da je Bliskov spomenik na ustreznem mestu, medtem ko se je lastnica zemljišča, kjer stoji omenjeni spomenik (tj. Občina Sežana), strinjala, da ostane doprsni kip na omenjenem mestu. Tako skupni interesi združujejo veterane osamosvojitvene vojne 91' in tudi častnike. Udeležujejo se številnih pohodov, kot so pohod prijateljstva Vrba, Šarkov pohod, pohod po Tigrovski

poti, odprta meja, po graničarski poti, ob reki Reki, po Kosovelovi poti, od kala do kala itd. Udeležujejo se tudi proslav in spominskih srečanj, ki jih organizirajo domače občine in sorodne organizacije. Že sedaj vabijo svoje člane 30. 11. na prednovoletno druženje v Kobjeglavo.

Nekaj enkratnega in posebnega v slovenskem merilu pa je tudi predsedstvo, ki je enotno za obe združenji. Tako so število članov z 11 zmanjšali na 7, za kar so dosegli večjo operativnost, boljše povezanost in lažje delovanje novega vodstva, ki ga z novimi volitvami sestavljajo: Dejan Stančič (Predsednik OZVVS in podpredsednik OZSČ), Josip Biro (predsednik OZSČ in podpredsednik OZVVS), Zvonimir Vatovec (dolgoletni sekretar in blagajnik) ter člani Milivoj Štrekelj, Mitja Miklavec, Janez Pajer in Ištvan Ravbar.

Na zboru članov so podelil nazive častni člani, ki so jih dobili častniki in

podčastniki, ki so v zadnjih dveh letih dopolnili 80 let. Preostala priznanja ZSČ pa so prejeli: pisno priznanje Vladimir Korošec, Miran Fakin, Valter Makovec; bronasto medalja Bruno Kocjan in Ištvan Ravbar, častni znak za sodelovanje Policijsko veteransko društvo Sever za Primorsko in Notranjsko, OZVVS Krasa in Brkinov Sežana, ZB za vrednote NOB Sežana in Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij TIGR Primorske. Priznanja ZVVS pa sta prejela David Terčon (bronasta plaketa) in Marko Bandelli (zahvala). Ob proslavi od dnevu državnosti pa bodo še podelili red 3 stopnje dr. Miranu Fakinu, zlato plaketo Milivoju Noviču in spominske plakete Vidu Šibelji ter divaški in hrpeljsko-kozinski županji Alenki Štrucl Dovgan in Saši Likavec Svetelšek.

Olga Knez
Foto: Olga Knez

LITERARNI VEČER IN MAGAJNOV POHOD

Na predvečer 14. Magajnovskega pohoda smo v soorganizaciji z JSKD-Območno izpostavo v Sežani uspeli v Dvorani Rudnik Vreme predstaviti novo knjigo ljubezenskih pesmi Ivka Spetiča - Magajne z naslovom "Amerike". To je avtorjeva že petindvajseta knjiga, ki je nastajala z uredniškim odborom "ženskega tima", Vladislavo Navotnik, Matejo Kralj, Stanko Hrstelj, Niko Babuder ter Ano Kodelja. V uvodnem delu večera sta prisotne na prireditvi pozdravili Mirjam Frančič Franetič, predsednica društva TKŠD Urbanščica, ter Vladislava Navotnik, vodja Javnega sklada za kulturne dejavnosti - Območne izpostave Sežana. Z avtorjem se je pogovarjala

Dragica Markovič, njegove pesmi pa so brali člani Literarnega društva Ilirska Bistrica in Izak Ban iz Lokve. Za prijetno vzdušje je na predstavitvi poskrbel saksofonist Tomaž Nedoh iz Lokve, ki je na zaključku avtorja privabil na ples. V rokopisu je knjiga nastajala v letu 2021, ko je Ivko Spetič - Magajna praznoval 90-letnico. S finančno podporo avtorja in Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti OI Sežana je knjigo v mesecu marcu v nakladi 200 izvodov natisnila Tiskarna Mljač iz Divače.

Naslednji dan, v nedeljo, 27. marca, smo organizatorji pohoda s pomočjo planinskih vodnikov PD Sežana na Magajnovem pohodu vodili 100 ljudi. Večina je opravila pot v celoti, mlajši učenci pa so opravili krajšo pot do Gornjih Vrem in obiskali še nekatere druge vasi ter si ogledali zanimivosti Vremske doline. Pri rojstni domačiji bratov Magajna je njihovo delo in živ-

ljenje predstavila domačinka Helena Zrnec Vidmar, članica društva Urbanščica in turistična vodnica Društva turističnih vodnikov Krasa in Brkinov. Malo nad domačijo smo bili deležni sladice, s katero nas je presenetila vaščanka Majda Skalec. Pot proti Vremščici se je začela strmo vzpenjati, nekajkrat smo naredili krajši postanek, se odžejali in se na vrhu predali toplim žarkom in fotografiranju. Sledil je sestop v dolino, do cilja v dvorano, kjer sta nas pričakala dva muzikanta ter enolončnica, ki nam je kmalu povrnila izgubljeno energijo. Pohod je bil evidentiran tudi kot drugi pohod, ki ga obeležujemo ob 70. obletnici PD Sežana. Prvega smo opravili prejšnjo nedeljo po Kosovelovi poti. V avgustu sledi še tradicionalni pohod na Kokoš, v septembru pa jubilejni pohod. Pohodnike z opravljenimi tremi pohodi čaka lepo presenečenje. V mesecu novembru pa bomo jubilej obeležili s

slavnostno prireditvijo, ki bo potekala v veliki sejni dvorani občine Sežana.

Mirjam Frankovič Franetič
Foto: Mirjam Frankovič Franetič

SOPOTNIKI OB MEDNARODNEM DNEVU ŽENSK

Z vsakim klicem starejšega in vsakim novim kilometrom, zapisanim v števcih naših vozil, se v Zavodu Sopotniki s hvaležnostjo zavemo, kako daleč smo prišli. Ob ustanovitvi 2014. leta si nismo predstavljali, da se bo spontana potreba po pomoči starejšim in krepitvi njihove mobilnosti prelevila v tako močno življenjsko poslanstvo. Poleg truda, da brezplačni prevozi, ki jih sedaj tedensko v 13-ih enotah po Sloveniji omogočimo preko 170, za več kot 3700 uporabnikov, tečejo čim bolj neovirano, smo tudi ponosni,

da s skrbnimi odnosi in predanostjo prostovoljcev uspevamo uresničevati svoje osnovno poslanstvo, da smo več kot prevoz, kar nam potrjujejo odzivi s terena in naraščajoče število starejših občanov, ki nam zaupajo. Prostovoljci so tisti, ki črpajo vso energijo v srce Sopotnikov in s požrtvovalnostjo, toplimi besedami, pozitivno popestrijo dan marsikateremu osamljenemu starejšemu občanu in krepijo samozavest ter zaupanje tistim, ki imajo le redko priložnost zapustiti svoje domove na sicer idiličnih, a zelo

odročnih lokacijah. O dobrih delih naših prostovoljcev zagotovo ne najdemo zadostnega števila besed hvaležnosti. Prazniki, obeležja so za Zavod Sopotniki vsako leto priložnost, da našim starejšim naklonimo še malo več pozornosti, izmenjamo lepe misli in se spominjamo lepih trenutkov. 8. marec, s katerim obeležujemo mednarodni dan žensk, nam ogromno pomeni, saj se na naših poteh srečujemo z mnogimi zgodbami žensk, katerih življenjske situacije in spontane besede modrosti še dolgo odzvanjajo v naših mislih. Tr-

dimo, da je ženska v vseh življenjskih obdobjih vredna vsega spoštovanja in mora imeti vse možnosti v družbi, da dostojno živi to, kar svobodno in samostojno izbere. Vemo, da si je vse pravice, ki jih uživa danes, morala v preteklosti trdo priboriti. Našim gospem smo želeli izkazati spoštovanje in spodbuditi iskre sreče v srcu, ki je kdaj že malo utrujeno od vseh preizkušenj življenja. Pripravili smo tisto, kar opažamo, da jim prinese največ veselja – pogovor o življenju, kot je nekoč bilo. Dodali smo še pisma, ki smo jih napisali v kolektivu, jih obdarili z rožami ter s sladkim presenečenjem.

Z vami delimo spomine na 8. marec, ki nam jih je zaupala gospa, ki se z nami vozi prav v enoti Kras-Brkini. Orisujejo trenutke, ko je življenje teklo v drugačnem ritmu kot danes. Pripovedovala nam je, da osebno temu prazniku sicer ne posveča posebej pozornosti. Včasih so težko živeli, nam je zaupala, praznovanja 8. marca ni videla niti pri svoji materi, ker je bilo preveč slabega, da bi se temu posvečali. Dokler je živela drugače, je bilo vse drugače, je razmišljala, sedaj je 8. marec dan, ko živi v miru. Dodala je še, da naj bodo dejanja iskrena. Poudarila je, da se moramo ženske še vedno vsak dan boriti za obstoj. Lepo je, da je en dan namenjen temu, sama pa je pristaš tega, da naj bo vsak dan prisotno medsebojno spoštovanje vseh.

Enota Kras-Brkini je naša prvo ustanovljena enota in tudi na-

jaktivnejša, saj prostovoljci opravijo približno 4500 km na teden za 451 starejših občanov. Ozke poti, ki se vijajo med kraškimi vrtačami in borovci ter potujejo skozi Brkine, nas vedno pripeljejo do prijaznih in hvaležnih starejših občanov, da lahko večkrat prisluhnemo življenjskim zgodbam, kot je ta ob mednarodnem dnevu žensk, kar nam vsem v zavodu daje krila, ki se zlahka ne utrudijo. Iskreno se zahvaljujemo tudi družbi Hofer Slovenija za sladke paketke s kavo, ki bodo našim gospem polepšali še kakšen dan več.

Stisk rok, rdeč nagelj, pogled v oči, so bili tokrat dovolj, da smo vsaj za trenutek pomislili, da je na svetu vse v najlepšem redu. Sopotniške zgodbe, ki jih delimo z vami, pa naj vsaj poskušajo orisati, kako je biti prostovoljec, predvsem pa, da je lepo in častno biti Človek Človeku Sopotnik.

Zavod Sopotniki

Foto: arhiv Zavoda Sopotniki

PODPISAN SPORAZUM O SOFINANCIRANJU REKONSTRUKCIJE CESTE PREGARJE-TOMINJE IN ZAVRHEK-ARTVIŽE-PREGARJE

Republika Slovenija, Ministrstvo za infrastrukturo, Občina Ilirska Bistrica, Občina Hrpelje – Kozina in Občina Divača so dne 24. 3. 2022 podpisali sporazum o sofinanciranju **Rekonstrukcije ceste RT-940/3213 Pregarje – Tominje od km 1+135 do km 5+040 in od km 5+620 do km 6+870 in RT-940/3214 Zavrhek – Artviže – Pregarje od km 10+750**

do km 23+590.

V sklopu rekonstrukcije se bo izvedla naslednja dela:

- pridobitev projektne in investicijske dokumentacije,
- aktivnosti za pridobivanje zemljišč ter pridobitev dokazil o razpolaganju z zemljišči za cesto,
- ureditev ceste RT-940/3213 Pregar-

je – Harije v območju naselij Pregarje, Tominje in Harije

- rekonstrukcija ceste RT-940/3214 Zavrhek – Artviže – Pregarje od 23,380 do km 23,590 in na odseku 3213 Pregarje - Harije od km 1,135 do km 5,040 in od km 5,620 do km 6,870
- povezovalni vodovod Ilirska Bistrica - Rodik, Sklop 3: Vodovod na

- odseku Harije - Pregarje
- sanacija vozišča regionalne ceste III. reda št. 940, odsek 3214 Artviže - Pregarje, od km 20.470 do km 23.380 (občinska meja - naselje Pregarje)
- povezovalni vodovod Ilirska Bistrica - Rodik, Sklop 4: Vodovod na odseku Pregarje - Rjavče
- sanacija vozišča regionalne ceste III. reda št. 940, odsek 3214 Artviže - Pregarje, od km 10.750 do km 20.470 (naselje Artviže – občinska meja)
- povezovalni vodovod Ilirska Bistrica - Rodik, Sklop 5: Vodovod na odseku Rjavče - Artviže, etapa občinska meja - naselje Artviže.

Občinska uprava Občine Divača

Foto: arhiv Občine Divača

ŽUPANJA OBČINE DIVAČA IN POVELJNIK ŠTABA CIVILNE ZAŠČITE OBČINE DIVAČA PREJELA PRIZNANJE CIVILNE ZAŠČITE

V okviru Dneva Civilne zaščite, ki ga obeležujemo 1. marca, so bila v sredo, 23. 3. 2022, v Interpretacijskem centru kraške vegetacije v Botaničnem vrtu Sežana podeljena Priznanja Civilne zaščite za območje Notranjske. Gostiteljica prireditve je bila občina Sežana. V uvodnem nagovoru je prisotne pozdravil župan občine Sežana David Škabar, v nadaljevanju pa je priznanja podelil Poveljnik civilne zaščite za Notranjsko Sandi Curk.

Med prejemniki **srebrnih priznanj civilne zaščite** je bil **Matija Šemrov**, poveljnik štaba Civilne zaščite občine Divača.

Matija Šemrov je vsestransko predan poveljnik, ki svoje zadolžitve izvaja prizadevno in dosledno. Odlikujeta ga odzivnost in osredotočenost pri izvajanju vseh zadolžitvev ter uspešno sodelovanje z ostalimi enotami in strukturami sil za zaščito in reševanje v občini.

Bronasti znak civilne zaščite je prejela **Alenka Štrucl Dovgan**, županja Občine Divača.

Županja posebno pozornost namenja strukturam, enotam in službam, ki se ukvarjajo s področjem zaščite, reševa-

nja in pomoči. Skrbi za zagotavljanje pogojev za delovanje služb in deluje kot osrednji povezovalni dejavnik na področju zaščite in reševanja.

Bronasti znak so prejeli še: Uroš Frol, David Škabar, Zdravstveni dom Ilirska Bistrica, Aljaž Penko, Jakob Slavec, Tadej Šajn, Jaka Lepčihar, Benjamin Penko, Rene Šajn.

Srebrni znak so prejeli še: Tomaž Česnik in Dragan Črnetič, ki je priznanje prejel že 1. marca na prireditvi na

Brdu pri Kranju. Kulturni program je obogatil **Trobilni kvintet Glasbene šole Sežana**.

Iskrene čestitke vsem prejemnikom priznanj.

Suzana Škrlič
Foto: Denis Zobarič

OBČINA DIVAČA PREJEMNICA PLAKETE DRUŠTVA SEVER

Zveze policijskih veteranskih društev Sever (ZPVD Sever) je podelila najvišja priznanja ZPVD Sever za leti 2020 in 2021, ki jih ob upoštevanju prepovedi druženja na javnih shodih in prireditvah zaradi aktualnih epidemio-

loških razmer ni bilo mogoče vročiti v tekočem letu.

Županja Občine Divača Alenka Štručl Dovgan je 19. 3. 2022 na imenovani skupščini društva SEVER v Radencih v imenu Občine Divača prejela PLA-

KETO SEVER za pomembno pomoč pri organizaciji in delu združenja v letu 2020.

Občina Divača, Občinska uprava
Foto: arhiv Občine Divača

DIVAŠKI ORKESTER V NOVIH PROSTORIH IN NA INTENZIVNIH VAJAH V PODČETRTRKU

Prostori divaškega godbenega doma so nam postali premajhni, saj število godbenikov vztrajno narašča in se bliža številki 50. V dogovoru z občino in Krajevno skupnostjo Famlje smo zato sprejeli ponudbo in od februarja gostujemo v dvorani v Famljah. Tu smo smo se že kar lepo udomačili in se zahvaljujemo krajevni skupnosti za prijazno povabilo.

Od 4. do 6. marca smo gostili Dirigentsko šolo, ki deluje pod mentorstvom Mira Sajeta. Udeležilo se je šest dirigentov z vse Slovenije. Teoretični del šole je bil izveden v godbenem domu, praktični del pa v fameljski dvorani. V vseh terminih je bil udeležencem na razpolago naš orkester. Godbeniki so šolo dobro sprejeli, nekaterim se je

zdelo zanimiva, saj so spoznali nove dirigente in se prilagajali njihovem delovanju; drugim pa je bil tak način dela nekoliko monoton, saj so morali enak repertoar večkrat ponoviti.

“Bolj intenzivno moramo vaditi,” se je odločil naš dirigent. “Konec maja nas namreč čaka nastop.” In tako smo v petek, 25. marca, staršem pomahali v slovo, se vkrcali na avtobus in jo

mahnili na pot. V Podčetrtek, namreč, s katerim nas družijo že stara poznanstva in sodelovanja. Ampak da ne boste mislili, da smo hodili samo v bazene. Ne, ne, naš program je bil kar naporen. Že v petek po večerji smo imeli skupno vajo, sledilo je nočno kopanje, ki je bilo mogoče do polnoči, zato pa je bilo v soboto težko zgodaj vstati. Zajtrk je bil namreč že ob 7.00, do 12.00 pa so sledile sekcijske vaje. Po kosilu so nam končno "pustili malo dihati" in smo si lahko privoščili poležavanje

ob bazenu. A le do 16.00, nakar so zopet sledile najprej ločene vaje, nato pa še skupna. Obiskal nas je tudi župan Podčetrčka, tudi sam godbenik, nekdanji član Godbe Slovenskih železnic iz Zidanega Mostu. Kot se za sobotni večer spodobi, je bil ta brez obveznosti – nekateri so ga izkoristili za nočno kopanje, drugi za druženje v apartmajih in igranje briškule, nekateri so bili pa utrujeni in so zaspali. Ker smo v nedeljo po kosilu krenili nazaj proti domu, smo dopoldne izvedli

samo še skupno vajo.

V naslednjih mesecih načrtujemo veliko nastopov – 22. maja nas čaka tekmovanje Zveze slovenskih godb v Krškem, junija koncert v Famljah, julija pa koncert ob občinskem prazniku. Informacije o datumah in lokacijah ostalih nastopov lahko spremljate na našem Facebook profilu.

Jana Volk

Foto: David Vatovec, Boris Selko

KONCERT V POKLON LJUBEZNI

JURE POČKAJ S POZABLJENIM ORKESTROM je preverjeno zagotovilo za doživet večer, ki poboža dušo. V znamenju poklona ljubezni in »v stilu Vivo per lei« je v marčevskem večeru Senožeče preplavila glasba. Liričen večer v zvoku prodornega glasu in čutne interpretacije baritonista Jureta Počkaja je bil prijeten, odličen; program vrhunski, merjen v presežkih presežnikov; »ekipa«

na odru je navduševala občinstvo in stopnjevala vzdušje v dvorani. Baritonist Jure Počkaj je v Senožečah zapel v poklon dekletom, materam, ženskam – v poklon LJUBEZNI. Jure Počkaj velja za enega najbolj prepoznavnih mednarodnih baritonistov med Srednjo in Južno Evropo. Njegovi koncerti navdušujejo občinstvo, ki uživa v vrhunski in sproščeni izbrani glasbi. Poleg zakladnice najbolj pre-

poznavnih opernih, napolitanskih in zimzelenih slovenskih napevov Počkaj programu doda prepoznavno avtorsko noto. O tem nas je že prepričal na lanskem koncertu v Divači. Pozabljeni orkester je vrhunsko nadgradil delo iz mladostniških dni, gosta večera Zala Hreščak in Vladimir Počkaj – Žlajf sta odlično dopolnila barvito paleto melodij. Dogodek je imel tudi trajnostno noto,

saj so lokalni ponudniki predstavili lokalno pridelane proizvode, dogodek pa so nadgradile spremljevalne aktivnosti z nagovarjanjem spoznavanja Evrope in Evropskega leta mladih ter približevanja Evrope lokalnim javnostim.

Z nami so bili:

Jure Počkaj, Edin Sabljakovic, Jon An Herlic, Kristijan Arh Meta Fajdiga, Nejc Počkaj, Vladimir Počkaj-Žlajf, Zala Hreščak, Žiga Klun, Anima Wine, Kmetija Počkaj, KUD Pepca Čehovin Tadjana – senožeški aktiv kmečkih žena,

MSS, Vina na Hribu, Vina Štrancar / Štrancar

Romana Derenčin,

Občinska uprava Občine Divača

Foto: arhiv Občine Divača; zanj:

Alenfra Prudoctions, Alen Franetič, s. p.

KO MOJSTER JANKO SAMSA SVOJE MAŠINE NA OGLED POSTAVI

Da je razstava petnajstih miniaturnih mašin, kot bi svoje lesene lokomotive poimenoval rokodelski mojster Janko Samsa iz Žirij, postavljena v začetku decembra lanskega leta, pritegnila zdaleč največ pozornosti naših obiskovalcev, od tistih najmlajših do tistih najstarejših, ni prav nikakršno presenečenje. Ob mojstrovinah je marsikdo ostal odprtih ust in se ni in ni mogel načuditi talentu, potrpežljivi natančnosti, mojstrstvu ter predanosti gospoda Samse. Pa tudi knjiga vtisov s pohvalami in besedami občudovanja se je pridno polnila, kar je bil dodatni signal, da smo razstavo, za katero je bilo veliko zanimanja tako s strani vrtčevskih otrok, šolarjev kot tudi ostalih posameznikov, časovno razpotegnili vse do sredine marca. Brižitka, Meharca, Živa in ostale lokomotive

so se po dolgem času bivanja v divaški knjižnici vrnile domov, a gospod Samsa nas je prijetno presenetil in za nas na ogled postavil pomanjšano, po Gutenbergu zasnovano različico

tiskarske preše. Tudi ta vas prijazno vabi, da si jo pobljže ogledate.

Tanja Bratina Grmek

Foto: arhiv Knjižnice Divača

SPOMINSKI DAN OBČINE DIVAČA

»Spomini bledijo, obujamo pa jih ne za nas same, pač pa za nove rodove, da ne bi pozabili, kako velikega pomena sta mir in svoboda in kako drago smo ju morali plačati – s krvjo in trpljenjem tisoče partizanskih borcev, zapornikov, taboriščnikov, talcev, izgnancev, beguncev, pa tudi nemočnega civilnega prebivalstva.« (iz nagovora županje občine Divača, 2019)

13. marec.

Spomin na dogodke 13. marca 1943, ko so pogumni borci Brkinske čete bojevali boj za svobodo in ko so prebivalci Kozjan občutili težo fašističnega terorja.

13. marec, SPOMINSKI DAN OBČINE DIVAČA.

Županja občine Divača je ob spominskem dnevu občine Divača skupaj s predstavniki Občinske uprave obiskala Kozjane in se pred spomenikom

na Kozjanah poklonila padlim ter položila spominsko cvetje.

Romana Derenčin,
Občinska uprava Občine Divača
Foto: arhiv Občine Divača

ČLANICE EUROPA DONNA OBALA-KRAS PRAZNOVALE OSMI MAREC

Letošnji osmi marec si bomo članice EUROPA DONNA Obala Kras zapomnile po praznovanju, ki smo ga točno v torek, na dan praznovanja, preživele v Gostilni Križman v Tubljah pri Kozini. Članice iz kraškega dela regije smo bile zadolžene za pripravo programa, za katerega smo se zelo potrudile. Bil je pester in zanimiv, z veliko smeha in glasbe. Veliko članic iz obalno-kraške regije in povabljenke iz Postojne z okolico smo se zbrale ob 17. uri in zabava se je začela. Najprej nam je dobrodošlico z lepo

dekorirano rožico zaželela regijska vodja Darja Rojec, ki smo jo naslovili kot našo častno gostjo. Ana Novak je v imenu Kraševk izrekla dobrodošlico vsem članicam in se zahvalila Darji za vse aktivnosti, čas, potrpljenje, dejavnosti, ki nam jih nameni. Kljub temu da smo se vse članice srečale s hudo boleznijo, se imamo vseeno lahko lepo. S hrano in pijačo smo bile izredno zadovoljne, pri pripravi peciva pa smo zavihale rokave vse članice s Krasa. Na zabavi sta za monokomedijo poskrbela »Jan Džan

Wan« in »mama Vanca«, ki je regijski vodji Darji podarila šopek zdravnih rastlin z dekoracijo mimoze in srčka. Imele smo tudi bogat srečelov. Da je bilo vzdušje živahnejše sta se nam proti večeru pridružila še Rok Gombač s harmoniko in Žan Čepar z bobnom, tako da smo se ob odlični hrani in

pijači zvečer še dobro naplesale. Večer je minil v poznih večernih urah, naše članice pa so se proti domu odpravile vesele in z nasmehom na ustih. Pogovori o tem, kako smo se imele, še vedno odzvanjajo v naših pogovorih in kmalu si spet želimo druženja.

Z velikim veseljem bi v svoje vrste povabile še ostale bolnice iz okoliških občin Divača, Sežana, Komen in Hrpelje Kozi

Orjana Gombač
Foto: Orjana Gombač

poSKOKčev TEAMBUILDING

Minilo je kar nekaj časa, odkar je bila celotna poSKOKčeva družina zbrana na kupu, saj se zaradi že vsem dobro poznanih razmer nismo smeli družiti, kot smo to počeli običajno. Nedeljsko popoldne, 6. marca, pa je bila odlična priložnost, da se poSKOKčevi veditelji ponovno srečamo tudi izven poSKOKčevih programov. Zbrali smo se na poSKOKčevem teambuilding-u. Na teambuilding-u so se zvrstile delavnice na temo »V slogi je moč«, varnosti pri delu z otroki in uporabe novih pripomočkov. Dopoldan smo preživeli v dobri družbi, se nasmejali, ustvarili nove ideje za prihodnje dogodke in spoznali tudi nekaj novih obrazov, saj poSKOKčeva družina vsako leto dobi tudi kakšnega novega člana.

Tako smo s teambuilding-om zarisali še en lep spomin poSKOKčeve družine. Nove spomine pa bomo risali tudi v mesecu maju, ko se bomo družili na TEČAJU ROLANJA in TEČAJU TENISA. Za več informacij spremljajte našo

spletno stran www.poskocec.si in socialna omrežja.
poSKOKčev pozdrav!

Anna Jedrejčič
Foto: Matej Čebulec

HUMANITARNA POMOČ UKRAJINI

V mesecu marcu 2022 je Občina Divača v sodelovanju s Štabom Civilne zaščite Občina Divača uspešno izpeljala akcijo zbiranja humanitarne pomoči Ukrajini.

Zbirali so se higienski pripomočki, kompleti prve pomoči, material za prvo pomoč ter prehrana.

Veseli smo bili velikega odziva občanov naše občine. Zahvaljujemo se vsem, ki so prispevali in s tem pomagali prizadetim v vojni v Ukrajini.

Hkrati se zahvaljujemo tudi Društvu upokojencev Divača, ki nam je za izpeljavo akcije zbiranja humanitarne pomoči odstopilo svoje prostore.

Suzana Škrli

Foto: Vesna Pavlovčič in Matija Šemrov

POMLADNE AKCIJE ZAVODA DOBRA POT

Prva vseslovenska akcija zapisovanja spominov starejših "Zapišimo spomine!", ki je potekala med 14. in 25. marcem, je zaključena.

Namen akcije je bil povezati kar največ ljudi v prijetnih, medgeneracijskih trenutkih pripovedovanja in obujanja spominov, ko se znanje prenaša iz generacije na generacijo in vzbudi tudi pri mladih zanimanje za dediščino, ki jo lahko predstavimo na nov, sodoben način. Hkrati pa želimo opomniti tudi na pomembno vlogo starejših v družbi kot nosilcev spomina in pričevalcev ustnega izročila.

Že novembra lani smo zbirali sredstva za izvajanje vseslovenske akcije *Zapišimo spomine* prek platforme Huda pobuda, takoj po novem letu pa smo se lotili organizacije same akcije. Pripravili smo načrt, se povezali z mediji in pričeli z oglaševanjem. Za lažji pregled poteka akcije so se posamezniki, šole, medgeneracijski centri, društva ali druge organizacije prijavili v akcijo kot zapisovalci spomina (tisti, ki bi zgodbe starejših zabeležili oz. posneli in vnesli v aplikacijo) ali kot pričevalci (starejši, ki bi želeli podeliti svoje spomine).

Za vse prijavljene je bila 7. marca organizirana spletna delavnica, na kateri smo podrobneje predstavili potek dvotedenske akcije, vse o aplikaciji Zapišimo spomina, v katero se zapisi vnašajo, prav tako pa smo predstavili še smernice za opravljanje intervjujev s starejšimi ter tudi vsebinsko pomoč za morebitne delavnice na šolah.

Vsa navodila za akcijo so bila na razpolago na spletni strani Zavoda Dobra pot in seveda na strani že obstoječe aplikacije Zapišimo spomina. Za dodatno pomoč so nas udeleženci lahko tudi poklicali.

Nestrpno smo pričakovali začetek akcije in prebiranje prvih spominov starejših. Z zgodbami starejših so nas prvi razveselili učenci OŠ Frana Erjavca iz Nove Gorice, ki so obiskali stanovalce Doma upokojencev Nova Gorica in že v prvem tednu smo v skupno malho spominov zbrali več kot 30 zapisov.

Do konca akcije se je ob beleženju ustnega izročila zbralo skupno **72 pričevanj starejših iz 10 slovenskih regij**, pri tem je sodelovalo in se povežalo **več kot 100 ljudi, 42 zapisovalcev in 63 pričevalcev**.

Spomini, ki so jih beležili zapisovalci, imajo najrazličnejše vsebine, od znanj o naravi in okolju, gospodarskih znanj in veščin, šeg in navad, ljudskega slovtva, še posebej pa so zanimive preproste zgodbe iz življenja pričevalcev.

Hvala vsem udeležencem, tako zapisovalcem kot pričevalcem in ostalim koordinatorjem za poslane zgodbe in pričevanja, ki so obogatila našo skupno zakladnico ustnega izročila.

Vseslovensko akcijo zapisovanja spominov smo zaključili uspešno, vas pa vabimo še naprej, da prispevate zgodbe starejših v našo obstoječo aplikaci-

jo **Zapišimo spomina**.

Naj zgodbe iz preteklosti služijo kot zgled, kot opozorilo in smerokaz za prihodnost!

Aktivnosti so se financirale prek platforme Huda pobuda, ki jo upravlja Inštitut Danes je nov dan, in iz projekta Digitalni dediščinski inkubator - DDI, ki se sofinancira iz sklada za NVO Ministrstva za javno upravo v okviru programa za digitalno preobrazbo nevladnih in prostovoljskih organizacij.

Delavnica ročnega tkanja

Za nami je tudi prva delavnica ročnega tkanja, na kateri smo preizkušali gibljivost prstov v rokodelski veščini, ki je več deset tisoč let prehajala iz roda v rod in sodi med najstarejše obrti na Slovenskem.

Ustvarjalna delavnica **Zavoda Dobra pot** je potekala 19. marca, na Delezovi domačiji v Parku Škocjanske jame. Spretnost tkanja nam je predstavila Žana Boltin, vodja **projekta Nit**, katerega namen je ljudem približati celoten proces izdelovanja oblačil nekoč in danes. Tokrat smo se lotili tkanja.

Že takoj na začetku smo trčili ob trd oreh ovijanja palic za pripravo okvirja za tkanje. Ko smo to večino osvojili, smo se lotili zavijanja in prepletanja preje znotraj okvirja. Na pogled preprosta tehnika je od udeležencev zahtevala popolno koncentracijo, tako da je v učilnici v določenih trenutkih nastala nenavadna tišina. Z iglo iz lesa je pretikanje niti enostavno, za boljši kontrast pri učenju prepletanja pa smo uporabili preje različnih barv in nastali so barviti prtički. Tkanje smo sneli iz okvirja, niti pa odrezali, tako da so nastale resice.

Na tokratni delavnici smo se preizkusili v ročnem tkanju na tradicionalen način, uporabili smo tehniko, ki se imenuje platno vezava. Udeleženci pa so ob pogledu na svoj prvi izdelek navdušeno spraševali, kdaj se vidimo znova, da znanje še nadgradimo.

Veseli smo, da je uporaba starih tehnik tkanja vzbudila toliko zanimanja in s tem tudi obujanje prvobitnih ro-

Medgeneracijsko srečanje na PŠ Bilje v sklopu akcije Zapišimo spomine

kodelskih veččin. Do naslednjic!

V okviru dogodkov ob prazniku občine Divača se nam pridružite na arheološkem pohodu, ko nas bo Jošt Hobič, vodja projekta Pokrajina prednikov, popeljal **po arheoloških najdiščih v okolici Famelj in**

Škofelj. Zberemo se **26. 6. ob 9.00 uri**, na parkirišču ob pokopališču Zavrhek.

Za ustvarjalce vseh starosti pa bomo skupaj s Piko Barbaro Ciuha, vodjo projekta Trajno skladno, pripravili na **Škrateljnovi domačiji** v Divači, **2. 7.,**

ob 10.00 uri, delavnico izdelovanja **papirja iz trave.**

Vabljeni na poletne dogodke Zavoda Dobra pot!

Zavod Dobra pot
Foto: Zavod Dobra pot

Izdelki na delavnici tkanja

Delavnica tkanja

SREČANJE VODSTVA OOB SEŽANA IN ŽUPANOV KRAŠKO-BRKINSKE REGIJE Z MINISTROM ZA JAVNO UPRAVO – BOŠTJANOM KORITNIKOM

V začetku meseca marca je sežanska Območno obrtno-podjetniška zbornica gostila Ministra za javno upravo Boštjana Koritnika. Na delovnem sestanku, kjer so bili poleg vodstva sežanske zbornice prisotni še župani Kraško-brkinskih občin, je bila glavna tema delovanje Upravne enote Sežana.

Območna obrtno-podjetniška zbornica Sežana kot reprezentativen organ obrtnikov in podjetnikov deluje na območju Upravne enote Sežana. Člani Kraško-brkinskih občin se namreč že dalj časa obračajo na našo ustanovo s prošnjo, da jim pomagamo pri reševanju vsakodnevnih izzivov, s katerimi se srečujejo, ko pridejo v stik z Upravno enoto Sežana – **izdaja gradbenih dovoljenj ali pa reševanje vlog – enotno dovoljenje**

za delo in bivanje. Nemalo je konkretnih primerov, ko postopki na UE Sežana trajajo predolgo. Postopek za pridobitev enotnega dovoljenja za delo in bivanje tudi tri mesece, postopek za pridobitev gradbenega dovoljenja pa tudi do enega leta in pol. V gospodarstvu s takimi roki ne moremo preživeti in mnogi verjamejo, da se je na območju UE Sežana zaradi tega dogodila že večja gospodarska škoda, katere posledice bomo nosili

vs občani. Ker vemo, da je v gospodarstvu čas zelo pomemben in odločilen dejavnik, se z odgovorom pristojnih, da imajo preveč zaposlenih na bolniškem stažu, nikakor ne moremo sprijazniti.

V tej luči so pogovori z ministrom Koritnikom tudi potekali – problematika v povezavi z upravnimi postopki iz področja Zakona o tujcih in Gradbenega zakona.

Minister je prisotnim pojasnil, da je upravna enota sicer samostojen državni organ, ki skladno z načelom samostojnosti v konkretnih upravnih postopkih odloča samostojno na podlagi veljavnih zakonov in drugih predpisov v Republiki Sloveniji. Skladno s svojimi pristojnostmi pa je načelnico Upravne enote Sežana pozval, da predstavi stanje na Upravni enoti Sežana z vidika upravnega poslovanja na področju tujcev in gradbenih dovoljenj. Z načelnico je bil tudi opravljen razgovor.

OOZ Sežana si prizadeva za povezo-

vanje vseh vpletenih akterjev. Naš namen ni bil kritizirati, ampak sodelovati, saj se dobro zavedamo, da smo vsi odvisni eden od drugega. Vsi moramo delovati moralno in etično, v dobrobit vseh občanov, se povezati na vseh re-

sorjih. Edino povezani lahko speljemo ponoven zagon gospodarstva.

In v tej želji so bili tudi potegnjeni zaključki srečanja, kako s skupnimi pogledi in predlogi pomagati tako

uporabnikom storitev javne uprave kakor tudi zaposlenim na Upravni enoti, ki te storitve izvajajo.

Klementina Križman, OOO Sežana
Foto: Klementina Križman

ŠPORTNIK KRASA IN BRKINOV ZA LETO 2021

Športniki občine Divača, občine Hrpe-lje-Kozina, občine Komen, občine Sežane, športni navdušenci, podporniki športnih dejavnosti, vsi, ki smo kakorkoli povezani s športom na območju štirih sosednjih občin, se vsako leto zberemo v eni izmed štirih občin na »prazniku športa« s podelitvijo priznanj najboljšim športnikom, športnicam, posameznikom, ekipam, klubom in športnim delavcem Krasa in Brkinov. Čas »izrednih razmer« in z epidemijo povezanih ukrepov je posegel tudi na področje športa. Že drugo leto zapored je projekt Športnik Krasa in Brkinov moral iskati nove poti in načine dela. V osveščanju, zavedanju in poudarjanju vrednote zdravja in pomena športa za zdravje vseh smo tudi letos uspeli s športom povezovati, ohranili smo tradicijo, odličnost in sodelovanje.

Tudi letos smo Marjan, Matej, Niko, Rajko, Nevenka in Romana, ki sestavljamo komisijo projekta, enotno, brez pomislekov, skupaj sklenili, da podelitev priznanj BO. Pravzaprav ni bilo niti trohice dileme. Če je v lanskem letu prireditev na drugačen način uspela, ni ovire, da ne bi letos vse skupaj izvedli še boljše. Naši športniki si

zaslužijo, da opazimo njihovo delo in njihov trud, da jih nagradimo za uspehe in jim namenimo trenutek slave na Krasu in v Brkinih.

Na razpis je prispelo izredno veliko predlogov za izbor najboljših. Dosežki in uspehi naših športnikov so bili občudovanja vredni. Izbor je bil težaven, potrebno je bilo veliko presoje, razmišljanja, posvetov. Dosežki na športnem polju so prepričali, da so razmere lahko še bolj zapletene in težavne – športa nič ne ustavi. Tudi koronavirus ne.

Skladno z veljavnimi zdravstvenimi omejitvami smo pripravili načrt podelitve priznanj, nagrajence smo povabili v Kosovelov dom v Sežani in v dvorano postavili snemalno ekipo. Še dobro, da obstaja čudovita tehnologija in še čudovitejši ljudje, ki premagajo tudi izzive omejitvenih ukrepov in postavijo prireditev v javnost. Snemali smo, ponavljali, oblikovali, sestavljali skupno PRIREDITEV ŠPORTNIK KRASA IN BRKINOV ZA LETO 2021! Dogodek smo popestrili in nadgradili z zanimivim razgovorom z našima županjama in županoma. Miha Penko, naš nepogrešljiv športni komentator in moderator, je tudi letos spretno in čudovito

vijugal med športnicami in športniki in z veliko mero potrpežljivosti in dobre volje sestavljal košček za koščkom v celoten športni mozaik. Naj športnice in športnike smo izpostavili z obiskom na njihovih športnih površinah in jih zmotili pri treningu. Z veseljem so našemu Žanu Papiču izdali in pokazali marsikaj zanimivega.

Dne 1. 3. 2022 smo javnosti predstavili premiero letošnjega »praznika športa«.

Prireditve si lahko ogledate na YouTube kanalu, na TV Galeja, na socialnem omrežju fb Gibam KRASno ter na spletnih straneh sodelujočih občin.

Tudi v lanskem letu postavljeno novost smo letos uspeli ohraniti – najboljšim smo v vseh občinah, od koder prihajajo, postavili »foto razglednico« in se tako na poseben način zahvalili za njihovo delo, trud in dosežke. Hkrati pa opozorili domače okolje, da tu prebivajo uspešne športnice in športniki, na katere smo zelo ponosni. V naši občini smo se posebno z velikim veseljem poklonili našemu **JANU LUXI**, ki je prejel prestižen naziv **NAJ ŠPORTNIKA KRASA IN BRKINOV ZA LETO 2021**.

V občini Divača letos združujejo najboljše uspehe in dosežke ŠPORTA KRASA IN BRKINOV za leto 2021

Axel Luxa, Jan Luxa, Jože Čeper, Nogometni klub Železničar Divača in član Avto-moto kluba Divača – Tadej Maver Guštin.

Tudi letos nam je uspelo s prireditvijo priti v vsak dom in vse obvestiti o uspehih in dosežkih naših športnic in športnikov. Za dolgo in dobro delo ter sodelovanje je upravičeno nameniti zahvalo občinskim športnim zvezam, občinskim upravam, predvsem pa našima županjama in županoma, ki so vedno del prireditve in podelitve, saj športnike in športne delavce cenijo, spoštujejo in jim pomagajo.

V občini Divača je vrsto let navada, da naše nagrajene športnice in športnike, ki se uvrščajo med **NAJBOLJŠE športnike Krasa in Brkinov**, sprejme županja. Znale razmere in ukrepi so to v zadnjem času onemogočali. Končno pa so prišli v marcu spodbudnejši časi druženja, da smo lahko organizirali tudi tradicionalni sprejem pri županji. Povabili smo najboljše, ki so se dokazali z uspehi v letu 2021, in naj športnico iz naše občine, ki je ta naslov prejela v lanskem letu.

Letos smo pripravili sprejem malce drugače. V stilu razmer. Za naše najboljše športnice in športnike smo pripravili dogodek, ki bo ostal zapisan v zgodovini. Povabili smo jih k sodelovanju v »pravem filmskem spektaklu« - poimenovanem »V soju žarometov« (v skladu z možnostmi v naši občini). Županja občine Divača Alenka Štručl Dovgan je najboljšim čestitala za dosežke in uspehe ter poudarila pomembnost sodelovanja. V sproščenem pogovoru, ki ga je vodil športni novinar Ervin Čurlič, je bilo letos še posebej čutiti veliko prijateljstva in zadovoljstva, saj je vsakoletno »športno« srečanje na Občini pod pokroviteljstvom županje svojevrsten pomemben dogodek, ki se ga veselimo vsi. Športnice in športniki iz občine Divača vedno znova dokazujejo svojo vztrajnost, sposobnost, zmogljivost, in »športni duh«. S svojimi dejanji ponašajo ime domačega kraja in občine v svet. Dokazali pa so, da se znajo tudi zelo izvirno in suvereno spogledovati z objektivom kamere.

Športni video si lahko ogledate na YouTube kanalu in na spletni strani Občine Divača.

Predstavitvi mladih uspešnih kulturnih ustvarjalcev iz naše občine, ki smo jih predstavili v videu ob Kulturnem dnevu občine Divača, smo sedaj dodali še predstavitev mladih uspešnih športnikov in športnic. Vemo, še veliko jih/vas je, ki zaslužite pozornost in »svoje mesto v soju žarometov«. Na vse smo ponosni.

Naj športnik Krasa in Brkinov za leto 2021

Najboljši med najboljšimi na območju Krasa in Brkinov

NAJŠPORTNICA Krasa in Brkinov - 2021: Tanja Marc

NAJŠPORTNIK Krasa in Brkinov - 2021: Jan Luxa

NAJŠPORTNI KLUB Krasa in Brkinov - 2021: NK Tabor Sežana - Članska ekipa Nogometnega kluba CheryBox24 Tabor Sežana

PLAKETA ZA NAJBOLJŠE ŠPORTNE DOSEŽKE Krasa in Brkinov - 2021: Jože Čeper, Axel Luxa, Domen Makuc, Gašper Povh, Martin Zdauc

Naziv NAJPERSPEKTIVNEJŠI MLAD ŠPORTNIK/ŠPORTNICA

Krasa in Brkinov - 2021: Jaka Štremfel

PRIZNANJE ZA NAJBOLJŠE ŠPORTNE DOSEŽKE MLADIH NA PODROČJU Krasa in Brkinov - 2021:

Tadej Maver Guštin (AMD Divača), Matic Kompare, Črt Pfeifer, Jan Guštin, Mladinski pogon ŠD Hopla Sežana, Tija Kocjan, Lina Funa, Nik Trobec, Ekipa U15 rdeči Košarkarskega kluba Sežana

PRIZNANJE ŠPORTNIK Krasa in Brkinov - 2021: Moška članska ekipa

Balinarskemu kluba Agrochem Hrast Kobjeglava Tuplče, Simon Strnad, Erik Čeh, Ekipa 3X3 Klančar žerjavi, Dino Stančič, Avto klub - Vouk team

JUBILEJNE PLAKETE srebrna plaketa - za 20 let in

več dela v športu: Klub Kraški dren, Ženski rokometni klub Sežana

zlata plaketa - za 30 let in več dela v športu: Nogometni klub Železničar Divača, Smučarski klub Sežana

ČASTNA LISTINA ZA ŽIVLJENJSKO DELO - 2021: Marjan Olenik

Iskrene čestitke!

Romana Derenčin,
Občinska uprava Občine Divača
Foto: arhiv Občine Divača

SOUSTVARJANJE TRAJNOSTNIH TURISTIČNIH PRODUKTOV

V Štanjelu je v četrtek, 3. 3. 2022, potekala okrogla miza projekta Kaštelir, Pomen vključitve deležnikov v soustvarjanje trajnostnih turističnih produktov, ki smo se je udeležili tudi predstavniki Doma na Krasu.

V projektu smo aktivno sodelovali z izdelovanjem spominkov – replik prazgodovinskih skledic, ki so jim življenje vdahnili stanovalci Doma na Krasu, ki so z gnetenjem in oblikovanjem gline vanje vtkali svojo neizbrisno sled.

Povabila k sodelovanju v projektu smo bili stanovalci in zaposleni zelo veseli. Izdelovanje glinenih skledic je popestrilo dneve stanovalcev, ki so si v instituciji zelo podobni. Ogromen pomen je za stanovalce to, da delajo in ustvarjajo. S tem se dviga samopodoba posameznikov in skupine, krepi se samozavest in »vrednost« posameznika; posledično so stanovalci bolj zadovoljni, cenjeni, nasmejani in nenazadnje so za svoje delo tudi simbolično plačani. Preko projekta se vključujejo v skupnost in niso potisnjeni na rob družbe, kar se, žal, še pre pogosto dogaja.

V projekt je bila tudi vključena socialna nota, kar je izrednega pomena. Želimo si, da bi ta vključenost in s tem priložnost za sodelovanje v raznih projektih postala stalnica. Vključenost socialne note v razpisno dokumentacijo bi morala imeti večjo vlogo pri točkovanju za izbiro projekta, s čimer

vključenost te tematike v razpise ne bi bila odvisna samo od dobre volje prijaviteljev projekta.

Resnično upamo, da se bo to tudi zgodilo, saj se na ta način ozavešča splošno javnost, odpravlja stigme in posledično pomaga ljudem s takimi ali drugačnimi težavami, da so korak bližje dostojnemu življenju, ki se vsem nam zdi nekaj samoumevnega.

Ema Ferenc, ki je sodelovala v projektu, je o projektu in o zaključni okrogli mizi napisala: *Udeležili smo se prireditve okusi bronaste in železne dobe v Štanjelu. Vse se vrti okoli kaštelirjev, izdelkov iz gline, izkopanin. Predstavili smo znanje Doma na Krasu. Ob-*

moče Krasa, Brkinov in Čičarije je polno prazgodovinskih gradbišč – kaštelirjev. Projekt KAŠTELIR je nastal z namenom aktivnega ohranjanja te prezrte, izjemno bogate dediščine ter obuditve starodavne povezanosti ljudi z rastlinami. Pogledali smo tudi kratek film, spoznali goste iz različnih krajev, med drugim tudi z Hrvaške. No, bilo je odlično – in seveda vsa z Julijo predstavili tudi umetnine Doma na Krasu in tudi razmišljanje našega doma.

**Projektna skupina
»Doma na Krasu«
Foto: Martina Čiković**

V prejšnji številki Glasnika je iz prispevka z naslovom Dedek Mraz v Senožecah avtorja Andreja Škapina nehote izpadla fotografija. Avtorju se za nevspečnosti opravičujemo in objavljamo fotografijo Dedek Mraz je obiskal Maro Antončič v Gabrčah.

DOSEŽKI DRUŠTVA ŠOLA ZDRAVJA V LETU 2021

Društvo Šola zdravja se pripravlja na redni letni zbor članov, ki ga bodo že tretje leto opravili delno po skupinah, ker so epidemiološke omejitve in ukrepi še vedno prisotni. Gradivo so že poslali vodjem skupin, ki bodo v času od 25. marca do 16. aprila izvedli delni zbor članov v svojih skupinah. Tudi javno bi radi poudarili dosežke, ki so jih dosegli kljub večmesečnemu omejenemu gibanju, ki je posledica ukrepov stroke za zajezitev epidemije Covid-19.

Ustanovili so 25 novih skupin, trenutno so prisotni v 89 slovenskih občinah. V letu 2021 se je včlanilo 681 novih članov, (skupaj 4410 članov na dan 17. 3. 2022).

Zaradi izrednih razmer Covid-19 in prepovedi druženja so v spomladanskih mesecih leta 2021 ponovno imeli prepoved izvajanja jutranje telovadbe na prostem. Zato so v času od januarja do aprila 2021. organizirali jutranjo vadbo "1000 gibov" preko Zooma. Jeseni, od 8. novembra dalje, so ponovno organizirali jutranjo vadbo "1000 gibov" prek Zoom aplikacije, ker je vlada določila pogoj PCT za udeležbo na vadbi in zaradi pojava novih nalezljivih različic korona virusa (delta, omikron). Vsak delovnik ob 8. uri sta vadbo preko Zooma vodila kineziologa Eva Jeza in David Domjanič. V letu 2021 so skupno izvedli 113 zoom vadb "1000 gibov" s skupnim številom udeležencev 6.490. Povezava do telovadbe preko Zooma je bila javno dostopna tako njihovim članom kot vsem zainteresiranim, saj gre za društvo s statusom humanitarne organizacije.

Preko Zoom aplikacije so v popoldanskem terminu od 18. 1. do 3. 3. 2021 dvakrat tedensko izvajali dodatne vaje za moč, povezava pa je bila tudi javno dostopna. Vaje je vodila kineziologinja Eva Jeza. Vse dodatne vaje za moč so posneli in posnetke objavili na YouTube kanalu Društva Šola zdravja. Aprila 2021 so za svoje člane pripravili Priročnik z dodatnimi vajami za moč v nakladi 1500 izvodov, ki ga je pripravila Eva Jeza, mag. kineziologije.

Preko projekta "Usposabljam.se" Zavoda za zaposlovanje so usposabljali 3 diplomante kineziologije, ki so tri mesece obiskovali in telovadili s skupinami na Štajerskem. Projekt je bil

financiran iz sredstev EU in se je izvajal od 15. februarja do 15. maja 2021. Z mladimi kineziologi društvo sodeluje tudi po zaključenem usposabljanju (zunanji strokovni sodelavci društva). Ob svetovnem dnevu zdravja so v aprilu skupaj s Stičičem Središčem (Zavod Nefix), izvedli akcijo telovadbe na delovnem mestu Mala gibalna malica. Akcija je trajala od 12. do 23. aprila, vsak delovnik, 3x na dan po 10 min. Vaje so izvajali zgoraj omenjeni diplomanti kineziologije.

Od 22. aprila do 23. julija je po Sloveniji potovala Slovenska olimpijska bakla. Kar nekaj skupin **Šole zdravja** je spremljalo slovensko olimpijsko baklo na poti po Sloveniji (Domžale, Mengeš, Medvode, Sevnica, Krško, **Šmartno pri Litiji, Mirna Peč**).

V juniju 2021 so začeli izvajati nov projekt "Dihamo z naravo", ki je sofinanciran iz sredstev javnega razpisa Ministrstva za zdravje za sofinanciranje programov neposredne pomoči, svetovanja in oskrbe ranljivih, ogroženih oseb, ki jih izvajajo humanitarne organizacije v letu 2021 in 2022. Vadba "Dihamo z naravo" se je izvajala od junija do oktobra 2021 na 18. različnih lokacijah po Sloveniji v popoldanskem času enkrat tedensko po 90 minut.

V poletnih mesecih leta 2021 so v sodelovanju s Termami Krka začeli z organiziranjem Družabno-rekreativno-izobraževalnih tednov. Organizirali so tri termine (julija, avgusta in oktobra), ki so potekali v Hotelu Šport na Otočcu. Pripravili so pester program, v katerem se je kaj zanimivega našlo prav za vsakogar. Poleg jutranje telo-

vadbe "1000 gibov", nordijske hoje, kopanja in sprehodov po okolici ter predavanj in delavnic (13x), je bilo dovolj časa tudi za druženje (spoznavni večer, vožnja s turističnim vlakcem, tombola, nočno kopanje).

Množično so se udeležili Dneva slovenskega športa (23. 9. 2021) v Tivoliju, v organizaciji Olimpijskega komiteja Slovenije, ki so jim omogočili brezplačne avtobuse za udeležbo njihovih članov iz drugih koncev Slovenije. Tako so se prireditve udeležili člani skupin iz Maribora, Nove Gorice, Vipave, Ajdovščine, Črnomlja, Grosuplja, Kranja, Bleda, Pragerskega, Mengša, Metlike, Ljubljane.

OKS je v sodelovanju s strokovnim kadrom **ŠUSA** izvedel meritve telesne pripravljenosti v okviru evropskega tedna športa s **člani Šole zdravja (101 član iz osem skupin). Meritve je izvajal strokovni kader kineziologov.**

Konec leta 2021 so posneli film "Dihamo z naravo" in ga dali na [youtube](https://www.youtube.com/watch?v=...). Treba je omeniti tudi to, da so v času prepovedi skupne telovadbe na prostem naredili korak naprej in oba posneta filma ("Metoda 1000 gibov" in "Dihamo z naravo") ponudili lokalnim televizijam po Sloveniji, da ju uvrstijo v svoj redni program. Za to so se odločili, ker je televizija dostopna večjemu številu prebivalcev kot YouTube kanal, ki je vezan le na internet. Spet se je odzvalo veliko lokalnih tv postaj, v začetku leta 2021 (22 postaj) in na ponovljeni akciji ob koncu leta 19 lokalnih postaj, ko se je epidemiološka slika ponovno poslabšala: STV (Savinjska TV), VI-TEL (Primorska TV),

TV Bled, AS televizija (MS), TV Vaš kanal, Koroška TV, Koroška Regionalna TV, Gorenjska TV, E-Posavje TV, ETV HD (Zasavje), GO TV, R Kanal, TV Medvode, TV Uršlja, Vascom TV, KTV Ormož, Zasavska TV, SIP TV in PeTV.

V letu 2021 je 9 skupin Šole zdravja praznovalo 10 let delovanja: Lj – Dravljje, Domžale – Stob, Maribor – Koroška vrata, Ptuj – Ljudski vrt, Sežana, Most na Soči, Nova Gorica, Pungrt – Šmartno pri Litiji in Mengeš – Oranžerija.

Kljub epidemiji so v letu 2021 organizirali in izpeljali 21 izobraževanj in predavanj v živo s skupno 737 udeleženci.

V nekaterih občinah, kjer so prisotne

skupine Šole zdravja, so ob upoštevanju navodil stroke sodelovali z Domo vi za starejše občane. Člani so skupaj z varovanci domov občasno telovadili, peli ter se z njimi sprehajali.

Kljub epidemiji so uspešno sodelovali z drugimi nevladnimi organizacijami, ki organizirajo različne projekte in prireditve. Sodelovali so v projektu Peš bus in spremljali otroke nižjih razredov v šolo; udeležili so se Evropskega Tedna športa; sodelovali so v Evropskem Tednu mobilnosti – Dan brez avtomobilov; vključili so se v Teden vseživljenjskega učenja – Parada učenja; aktivno so sodelovali na Festivalu za tretje življenjsko obdobje. Vključeni so bili v še veliko drugih

lokalnih prireditev po vsej Sloveniji, saj njihove skupine delujejo po večini slovenskih regij;

In za konec še priznanje! Od Vlade Republike Slovenije je Društvo Šola zdravja prejelo spominski znak za poštrevovalnost pri izvajanju ukrepov za preprečevanje širjenja epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) med ranljivimi družbenimi skupinami.

Neda Galijaš
Foto: Mirjam Frankovič Franetič

TA NORI PUST

Konec meseca februarja 2022, v pustnem času, smo v razstavnem prostoru občine gostili razstavo Foto kluba Žarek iz Sežane, ki že od leta 1993 povezuje ljubiteljske fotografije in v okviru katerega deluje tudi likovna sekcija Zlati žarek.

Razstava z naslovom »Ta nori pust« je pričarala pustno vzdušje, predstavilo se je 11 avtorjev, članic in članov društva. Na fotografijah so bili ujeti trenutki in motivi pustnih mask iz domačih pustovanj in Beneškega karnevala.

Pustne maske so uspešno pregnale zimo in v naše kraje prinesle pomlad.

Suzana Škrlič
Foto: Igor Petaros

FAMELJSKI PUST

Že drugo leto zapored se vaščani nismo odpravili v pusta in tako nismo obiskali Famelj in Gorič, kar je že dolga tradicija. Kljub temu pa smo obeležje pusta vseeno pripravili. Letos nas je vodila misel, da je to leto super volilno leto in da bomo na voliščih kar pogosto, zato se je tudi vaš pust praznje oblekel, vzal aktovko ter se s kolesom podal na volišče. Med potjo je seveda še enkrat tehtno razmislil, koga bo volil. Maskota je pritegnila kar veliko pozornosti, tudi voznikov, ki so nehote začeli zavirati, saj so mislili, da gre za kolesarja. Tako smo iz marsikaterih ust slišali, da smo pa letos z fameljskim pustom skrbeli tudi za prometno varnost, čeprav nehote.

Barbara Race Krašovec
Foto: Barbara Race Krašovec

REKONSTRUKCIJA IN ADAPTACIJA CESTE GORNJE LEŽEČE

Občina Divača je konec leta 2021 pristopila k rekonstrukciji in adaptaciji cest v naselju Gornje Ležeče, z deli pa dokončno končala v mesecu februarju 2022.

Predhodno se je v naselju opravila kategorizacija cest in ureditev parcelnih mej. Tako so v naselju ceste kategorizirane kot:

- JP 562130, odsek 562131 R2 405-Gornje Ležeče, ki pelje od državne ceste R2 405, odsek 1022 Famlje-Ribnica do konca naselja Gornje Ležeče,
- JP 562130, odsek 562135 Gornje Ležeče-železniška postaja, ki pelje od železniškega mostu do železniške postaje,
- JP 562130, odsek 562133 Gornje Ležeče 21, ki pelje od centra vasi do hišne številke 21,
- JP 562130, odsek 562134 Gornje Ležeče 20, ki pelje od hišne številke 21 do hišne številke 20 ter
- JP 562130, odsek 562132 Gornje Ležeče-R3 622, ki pelje od konca naselja Gornje Ležeče do državne ceste R3 622, odsek 6848 Goriče-Kal.

Dela, vezana na rekonstrukcijo in adaptacijo, je izvedlo podjetje CPK, d.d., družba za vzdrževanje cest, gradbeništvo in druge poslovne storitve, ki je za predvidena dela podalo najugodnejšo ponudbo.

Sredstva za izvedbo rekonstrukcije so bila zagotovljena iz proračuna Občine Divača za leto 2021 in leto 2022

V sklopu rekonstrukcije in adaptacije so se izvedla naslednja dela:

- ureditev odvodnjavanja preko mulde, sistemom kanalskih cevi in ponikovalnic ter obnova dotrajanih cestnih rešetk, kanalet in jaškov,
- odstranitev poškodovanega asfalta ter asfaltiranje lokalnih plomb v

Gornje Ležeče

Kategorizacija cest

- grobem asfalu,
- izvedba novega podpornega zidu in postavitve JVO ograje,
- preplastitev obrabnega sloja asfalta ter izdelava bankin.

Prav tako se je v sklopu rekonstrukcije po navodilih Zavoda Republike

Slovenije za varstvo narave odstranil mogočni hrast, ki je zaradi propadanja, sušenja ter slabega stanja v krošnji imel vedno manjšo stabilnost in s tem ogrožal prebivalce in udeležence v prometu. Ker so na deblu bile zaznane številne luknje od hro-

Odstranjevanja hrasta

Asfaltiranje

štev (predvidevalo se je, da sta prisotna vrbov zavrtič in hrastov kozliček), se je zaradi njihovega varovanja del debla hrasta ohranil in deponiral na bližnjem travniku.

Občina Divača se ob tem zahvaljuje vsem prebivalcem naselja Gornje Ležeče za sodelovanje, pomoč in potrpežljivost v času izvajanja del.

Boštjan Delak,
svetovalec Občinska uprava
Občine Divača
Foto: arhiv Občine Divača

GRADNJA POVEZOVALNEGA VODOVODA ILIRSKA BISTRICA–RODIK

Občina Divača je skupaj s partnerji projekta Občino Hrpelje-Kozina in vodilnim partnerjem Občino Ilirska Bistrica v letu 2016 pričela s prijavo skupnega projekta »Povezovalni vodovod Ilirska Bistrica–Rodik« za pridobitev sredstev sofinanciranja.

Po dolgih letih priprav, projektiranja ter pridobivanja vseh soglasij in dovoljenj so se z začetkom leta 2022 pričela gradbena dela.

V okviru projekta, ki je razdeljen na več sklopov, bo Občina Divača poleg sofinanciranja povezovalnega vodovoda Sklop 6: Vodovod na odseku Rjavče–Artviže, etapa naselje Artviže–VH Rodik, zgradila štiri sekundarne vodovode: Tatre–Kozjane, Artviže–Vareje, Vareje–Vatovlje in Vareje–Podgrad. Gradbena dela že potekajo na Sklopu

10: Sekundarni vodovod Artviže–Vareje in Sklopu 11: Sekundarni vodovod Vareje–Vatovlje, dela na Sklopu 7: Sekundarni vodovod Tatre–Kozjane so trenutno v pripravljalni fazi, dela na Sklopu 12: Sekundarni vodovod Vareje–Podgrad pa se bodo pričela z zaključkom del na Sklopu 10.

Prav tako dela potekajo na območju Občine Hrpelje–Kozina na Sklopu 6, ki poteka od Artviž po gozdni poti do naselja Rodik in vodohrana Rodik v skupni dolžini približno 7 km, zaradi česar je trenutno občasno moten dostop po gozdni cesti Rodik–Artviže, po cesti v Rodiku pri hišnih številkah 28, 29, 30, 30a, 33 in 34 in po gozdni cesti proti vodohranu.

Dela trenutno potekajo brez večjih težav in po terminskem planu, zaključiti

la pa naj bi se predvidoma 30. 4. 2023. Povezovalni vodovod Ilirska Bistrica–Rodik bo tako zagotovil vodo občinam Ilirska Bistrica, Hrpelje–Kozina in Divača. Poleg tega bosta s tem postala povezana ilirskobistriški in kraški vodovod in si bosta vodo v slučaju pomanjkanja lahko pridobila iz povezanega vodnega vira.

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Kohezijskega sklada.

Iztok Felicijan,
direktor Občinske uprave
Foto: arhiv Občine Divača

Gradbena dela sklop 10

Gradbena dela sklop 11

Gradbena dela sklop 6

Gradbena dela sklop 11

DORIS KEKIČ ČERNE – KAPLJA V BISERU ALI JANTARJEVA SOLZA?

Doris Černe iz Divače, avtorica dveh knjig, *La folie* in *Sikomora*, čuječe spremlja okolje, v katerem živi, želi, da bi vsem bilo lepó in je prepričana, da nas tudi umetnost lahko povezuje in poveže.

Že pred tremi desetletji je sodelovala v deinstitucionalizaciji socialno-varstvenega zavoda Hrastovec-Trate kot zagovornica spremembe, da bi ljudje z diagnozo duševna bolezen ali motnja v razvoju bili sprejeti v družbo, kjer bi jim omogočili normalno življenje. Razume pa tudi notranjo stisko in čustveno tesnobo med Divačani, ko je mednje v začetku letošnjega leta zavel dih deinstitucionalizacije Doma na Krasu z namero "prehitre" in preštevilčne integracije v "nepripravljeno" skupnost krajanov Divače.

Doris Černe, 2022: Svoja občutenja lastnega spreminjanja Doris Černe primerja z metamorfozo oblakov, še bolj pa s senzibilnimi metaforami, povezanimi z morjem: Iz kaplje rojena, morju podarjena, ... kot Afrodita na morskem dnu ... v varnosti morske tišine, ... kot delfin, biserna školjka, ... sedaj sem kaplja v biseru ... postala sem Afrodita, ... šepet morja, morski piš, objem morja, globine morja, galebi.

SPOMINI NA OTROŠTVO V DIVAČI

Doris Kekič, roj. v Kopru, 21. 4. 1969. Osnovo šolo je obiskovala v Izoli. Po poroki sta si z možem Danijelom dom ustvarila v obnovljeni hiši none Drage in nonota Ivana Mirc v Divači, ob železnici v bližini divaškega tehničnega spomenika – vodnega rezervoarja, kjer živita že tri desetletja.

Otroška leta je Doris preživela med Izolo in Divačo. "Obiskovala sem vrtec v Izoli, velikokrat sem se pridružila skupini otrok v vrtcu v Divači zaradi

takratnih družinskih razmer," se spominja Doris, "saj sem imela v Divači bratranca, ki je bil leto dni starejši 'moj mali brat', skupaj sva prebolela vse otroške bolezni in ušpičila marsikatero otroško vragolijo."

Tako se je pred vstopom v šolo z njim Doris naučila brati. "To je bila največja magija življenja," pove, "ko so črke dosegle besedo, ko so se le te prelile v čarovnijo pravljice sveta. Odprl se mi je svet pravljič, svet besede, moj svet utehe in ustvarjalnosti. Knjige, pravljice, so bile moj zaklad, ki ga hranim še danes, predelala sva jih tudi s sinom Anom, saj sem želela, da pos-

tanejo tudi del njegovega otroštva, del njega."

"Divača mi je v otroških letih pomenila pustolovščino," se spominja Doris, "posebno prašno podstrešje, kjer je preteklost ušla iz steklenice in oživila, kjer je stara šara odpirala vrata radovednosti in naredila most med generacijami." – Ob pogledu na železničarsko signalno svetilko karbidovko od nonota, ki je vozil električno lokomotivo serije 361, je Doris vedno oživil zvok lokomotive.

Še en spomin na ustvarjalno preživljanje prostega časa v otroštvu: "Z bratrancem, malim bratom, sva na zloženih drvih napela rjuho za zaveso in pripravila oder. Izvajala sva skeče iz vsakdanjega življenja najin角度 nonotov in starejših sosedov, ki so se v času 'mižerje' morali znajti. V Italiji so prodajali svoje dobrine za lažje preživetje. Na predstavi za sosede in sorodnike v nedeljo popoldne sva razkrila v najin角度 skečih vse skrite trike noninega 'švercanja'. Obiskovalci predstave so se nasmejali. To so bili kratki trenutki sreče v njihovih težkih življenjskih zgodbah sredi druge polovice prejšnjega stoletja v Divači."

Ko je Doris Kekič obiskovala srednjo pedagoško gimnazijo v Kopru, se je navduševala nad dramatik, kot so: I. Cankar, H. Ibsen, O. Wild, J. P. Sartre ...

"PODIRANJE STEREOTIPOV IN TABUJEV, PRESEGANJE STIGME V DRUŽBI, JE POSTALO DEL MENE, DEL MOJEGA POSLANSTVA, DEL MOJEGA ŽIVLJENJA"

Že kot študentka defektologije, smer MVO (motnja vedenja in osebnosti) se je Doris Kekič srečevala z ranljivimi skupinami družbe: duševnimi bolniki, zaporniki in mladoletniki z vedenjskimi težavami, kjer se je aktivno vključevala v njihovo socialno

rehabilitacijo preko svetovalnega in podpornega dela z njimi pod okriljem Ministrstva za pravosodje. "Začutila sem težo stigme, težo drugačnosti in izobčenosti," pravi Doris, "in sem kot borka in njihova zagovornica empatično padala v njihove svetove, krivice otroštva, krivice okolja, kjer so se ranljive duše zlomile in iz lastne bolečine prestopile družbene norme."

V letih 1980–1990 je sodelovala pri projektu deinstitucionalizacije socialno-varstvenega zavoda Hrastovec-Trate pod vodstvom mentorja dr. Vita Flakerja. Podirali so tabuje na področju duševnega zdravja, manjšali stereotipe in strahove družbe pred ljudmi, ki so imeli težave v duševnem zdravju. Tudi v Divači je v okviru CSD Sežana zastavila temelje prve stanovanjske skupine, ki je kasneje zaživela pod društvom Vezi. "Leta 2000 sem svoje delo nadaljevala v Kopru, kjer je bila ustanovljena prva stanovanjska skupina na Obali za uporabnike storitev duševnega zdravja," pravi Doris. Glede na svoje dvajsetletne izkušnje na področju duševnega zdravja poudarja, da jo preseneča število uporabnikov, ki naj bi se integrirali, torej oskrbovancev Zavoda Doma na Krasu, glede na velikost naselja Divača, saj je mnenja, da je potrebno oskrbovance razpršiti po različnih občinah.

Doris Kekič Černe je ena izmed nad 385-tih podpisnic in podpisnikov peticije (februar 2022) civilne iniciative Gibanje za Divačo, ki jo je zbolelo pisanje medijev, da smo krajanje Divače nestrpni in diskriminatorni, ko smo zahtevali pojasnila o postopkih projekta deinstitucionalizacije Dóma na Krasu, in jih krajanje nismo dobili. V javnem pismu županji (8. 3. 2022) je med drugim zapisala: "Krajanje so se odzvali predvsem zaradi netransparentnega postopanja na projektu Dóma na Krasu. Sicer pa so krajanje Divače že dokazali svojo odprtost do drugačno ranljivih skupin. Ne poznam tako majhne občine, ki ima tako širok spekter raznih socialnih zavodov in ostalih organiziranih socialnih skupin ..."

Doris nadalje v javnem pismu opozarja, da krajanje zaradi neinformiranosti mešajo 'jabolka in hruške' in pojasnjuje: "Populacija ljudi, ki prihaja iz Dóma na Krasu, ni enaka populaciji, ki je že mnogo let med nami, to je Vzgojno-delovni center. – VDC so

ljudje z motnjami v razvoju. – Ljudje, ki prihajajo iz Dóma na Krasu, pa imajo težave v duševnem zdravju. – Velika razlika v pristopu in delu z njimi."

Poudarja pa tudi, da množično naseljevanje ranljivih skupin ljudi v enem kraju lahko bistveno poslabša njihovo integracijo in poveča nezadovoljstvo krajanov. In nadaljuje, da je pomembno sobivanje obojih, a to se prične že ob planiranju projekta, in ne takrat, ko so objekti že zgrajeni v nekem okolju.

– "Ni dovolj," pravi, "da se ljudje priseljujejo v Divačo, paziti je potrebno na razvoj kraja, da ne bi govorili le o kvantiteti, ampak o kvaliteti bivanja."

DORIS ČERNE – LITRARN USTVARJALKA, MOJSTRICA SUBTILNEGA

Leta 1993 je izšla njena zbirka liričnih besedil, pesmi v prozi, z naslovom **La folie (Norost)**.

"Moja kratka proza," pojasnjuje avtorica, "je bila moj krik bolečine in hkrati osebna terapevtka, da sem predelovala svoj notranji svet in utišala bolečino krivice življenja."

Zbirka obsega 4 razdelke: *Santa sangre, Mammilaria, Minotaver, Samorog*. Bralca sočustvuje z avtoričinim empatičnim telesnim trpljenjem in njeno duhovno bolečino, ki ju izrazi z močnimi metaforami ("Osamljen čoln ... Sprejemališče razrezanih src."), še več, občuti ju kot del sebe. Doris bralca popelje v pristno sočutenje in do najčistejše življenjske energije. – Nagovarjajo tudi izpovedi, kot so: "Želim živeti!! ... Bolečina ... Krik

Doris Černe: Mandala

... Napor ... Neusmiljenost ... Zelena sprostitiv ... želja po zelenem." (Iz pesmi *Želja po utripu zelenega*.) – Ali pa vzdih po osnovnem. "Hlepim po kapljici svežine." v besedilu Mavrica. – Avtorica pripisuje velik pomen potrebi po človeški bližini in zdravlilnem dotiku v besedilu *Vijoličasto*: "Nežni dotiki jo obudijo, dvigne pogled 'Kdo si?', 'Človek' ji odgovorim. Oba sva človeka sredi mrzlo okamenelih kipov ljudi."

V besedilu *Plesalci z ulice* nas avtorica sili k razmišljanju z nizanem vsakodnevnih zgodb: "Otroški proseči pogled. ... Koliko prerezanih dlani, koliko ranjenih src, koliko nategnjenih ušes, koliko grdih besed, koliko umazanih misli. Vsak dan poln strahu. Strahovi. Krik nemih oči. ... Koliko povzročenih bolečin, koliko upov utopljenih v megli ... Kriki otrok ... Pretesne sobe, predebele stene, ki govore ..." – Močno izpovedno je tudi besedilo *Sladki vrtinec norosti*: "Oči so me razrezale! Nisem več jaz, temveč tista, ki so jo želeli videti in jo stigmatizirati. ... Sedaj mi je ime Nora. Sedim v kotu sobe in pojem hvalnico norosti." Tudi zgodba prekrasne rdeče mušnice, ki prosi zaman za človeško toplino, ker je drugačna od drugih, jo poteptajo in le narava jo sprejme z vso njeno drugačnostjo. – O smislu bivanja spregovori v besedilu *Presušeno zrcalo*: "Uspeh, lepota, ugled, šarm, podeljena pohvala pred množico ljudi ... Avtorica najde smisel samo v ljubezni, čisti ljubezni, v belini odnosa: snežnobeli duši ... belo z belim ... bela duša ... belo pri belem ... beli vratovi ... labodji ples."

V *Spremni besedi* k pesniški zbirki **La folie** je pisatelj **Tone Svetina** napisal: "Doris Kekič – Sirod (brano nazaj) je rahločutna in ranljiva duša,

ki se izraža s pomočjo iracionalnih metafor. Njene besede zvenijo v tišini tajinstveno in močno kot spev studentnice ali divjega petelina ... V slovensko poezijo vnaša nekaj novega, svežega in močnega. ... Sanjski svet ji je bližji kot objektivna resnica, ki ljudi prizadene v ranljivo dušo."

Avtorica je v svoji kratki ekspresionistični prozi iztisnila svoje občutke, ujela subjektivnost človeških čustev. Odkriva svoj notranji svet, ki ga ob razkroju humanističnih idealov prežemajo tesnoba, ko občuti svojo nemoč, hkrati pa upor in ogorčenost. "Proza je bila del mojega notranjega kolesja, ki je v meni poganjalo življenjsko energijo in optimizem. Objavljala sem v literarnih revijah: Primorska srečanja, Mentor, Apokalipsa, Zlati čoln." razlaga.

V drugi knjigi, zbirki kratke lirске proze, ki jo je avtorica Doris Černe naslovlila **Sikomora** (Koper, 2009), se bo bralec podal, kot je avtorica zapisala: *na imaginarno pot odkrivati skrivnosti neznanega, na pot, ki vodi k najbolj skritim vzgibom dejanj in odpira našega duha ... razgiba bralčeve intelektualne, domišljjske in čustvene dejavnosti,*" skozi 22 lirskih kratkih besedil, s katerimi avtorica s svojim nizanem asociacij v realnih in manj realnih situacijah navdihuje v bralca prebujajo čute, ga spodbujajo k ozaveščanju lastnih občutkov. Njene besede nagovarjajo slehernega: "Ustavi se in se začuti." In nas sprašuje: "Ali sploh živimo svoje življenje s svojimi občutki, ko hitimo od ene obveznosti k drugi, ali živimo življenje, ki so nam ga 'vsilili' drugi – starši, družba, mediji, TV, internet, ...?"

Za svoje ustvarjanje bi potrebovala svoj atelje, a ustvarja kar na restavrirani mizarski mizi, ki jo je uporabljal že njen nono Ivan Mirc.

Senzibilnost, ki jo je veliko ljudi v današnjem 'hitrem' svetu v sebi 'pohodilo' in potlačilo, Doris Černe omogoča odkrivati sebe, svoje želje in hrepenenje, kar ji ne prinaša odrešitve, saj se zaveda, da nihče pravzaprav ne pozna njene duše. Ko sije užitek v njeni biti in išče Afrodito (simbol lepote in ljubezni) v sebi in ne želi po poti Lepe Vide, ji zavidajo, ker je sposobna uvida same sebe – da posledično v njej zasijeta moč in pogum, da jo težnja po lepoti, ljubezni in ustvarjanju ženeta naprej k nečemu globljemu in večjemu, na vedno višjo vejo drevesa sikomora.

Kot deklica je Doris sledila svojim sanjam, kasneje kot ženska svojim željam in hrepenenju, kar izrazi v naslednjem zapisu: "Divača s svojimi travniki, kraška gmajna, ko ležeš, opazuješ metamorfozo oblakov in poletiš na krilih domišljije ..."

Pisatelj **Marjan Tomšič**, ki je napisal spremno besedilo z naslovom **Iz kaplje rojena, oceanu predana** ... je o Doris napisal: "Proza Doris Kekič Černe je povsem razprta v čutila, v polno in strastno čutenje vseh in vsakogar ... In samo nedolžnost otroške psihe zna tako polno, močno in iskreno doživljati."

Skozi prozne zapise bralec spremlja avtoričine otroške iluzije nedoživetega, otroške solze, skomine zatrtih želja, neizživeto energijo pod oklepom

zrele ženske, vrec strasti v njej kot gejzir, ki si želi izbruhniti z vso svojo energijo, hrepenenje ugodja, ki se peni po njenem telesu, zatrte strasti hrepenenja, hrepenenje brez dna v njenih očeh, blaznost občutkov hrepenenja. Odrešenje avtorica vidi v toploti čutnosti, človeški toplini dotikov, ko v objemu za sekundo začutiš Enost, ki je več vredna kot vsi biseri: "Želim si čutiti trenutek, živeti v njem in ga izživeti." pravi avtorica. – In nato sledi kontrast, ko vlak zatrobi, ko ostro piskanje vlakov preseka idilo domačnosti: "Moja hotenja odnese morskpiš. ... Hrepenenje morja, hrepenenje mojega srca. ... Bolje umreti kot nehati ljubiti."

ENOST JE VEČ VREDNA KOT VSI BISERI

V Smerokazih zbirke *Sikomora* je avtorica zapisala: "Povsem nepričakovano je na sikomoro sedla ptica z imenom An ... Želim, da bi ohranila svojo čarobnost, sedala na najvišje veje in se na sikomori počutila domače."

Meni pa je Doris zaupala, da je takó pesnikovanje zamenjala 'za previjalno mizo'.

"Svojemu otroku sem želela ponuditi odprtost kraške gmajne, cvetoče travnike ... kjer se lahko rodi navdih in poleti z domišljijo ustvarjalnosti. Glede na njegovo drugačno barvo kože

sem imela pomisleke in strahove, kot mama, kako bo sprejet v manjšem kraju, kot je Divača. Vemo, da različnost rase v večjih mestih ne predstavlja take izpostavljenosti. Moji pomisleki o nesprejetju so bili popolnoma odveč. Vzgojitelji, učitelji, šolsko okolje in sokrajani so dokazali, da je Divača odprta, srčna in človeška. Dokazali so, da presegajo vse stereotipe o vaški zaprtosti. An je zato navezan na svoj kraj in kljub študiju v Berlinu se zelo rad vrača v Divačo.” pove Doris. V času karantene sta soprog in sin Doris Černe igrala glasbo na balkonu njihovega doma vsako nedeljo. Del Divače je lahko poslušal v živo in za eno uro pozabil na vse tegobe in težave. “Tudi umetnost nas lahko povezuje in poveže,” pravi Doris.

“Vsa koleščka umetnosti: proza, glasba, likovno izražanje ..., vse to so blažilci teže sedanjega časa, v katerem moremo najti lahkotnost življenja in trenutke sreče.” pravi.

Doris Černe je umetnica. Ustvarja mandale, je mojstrica v risanju na svilo (marsikdo, tudi v Divači, nosi njeno unikatno svileno ruto ali kravato), ukvarja se s kaligrafijo – potrebovala

bi atelje, prostor za ustvarjanje ... Ker stoji njen dom v neposredni bližini železnice, ji zvoki vlakov, ki brzijo mimo, niso tuji, navadila se je na ta hrup.

Še se spominja železniške nesreče leta 1984, ki velja za najhujšo železniško nesrečo v Sloveniji,

Doris Černe: Mandala

“Prvi so prišli na pomoč Divačani, ne-sebično so pomagali reševati ljudi.” Enost soseske, v kateri živi, ji veliko pomeni, saj spodbuja: “Povezujmo se medgeneracijsko v Enost, povabimo soseda ali soseda na čaj, nasmeh-nimo se, glejmo si v oči – vse to nam lepša vsakdan, nas bogati in lajša tegobe.”

Če so se, dragi bralci, besede Doris Černe dotaknile vašega notranjega življenja, se je zgodila Enost z idejo lepote in ljubezni, Enost s kapljo v biseru in jantarjevo solzo, kar poseblja moč obstoja, in omogoča povezovanje.

In ne dovolite, kot spodbuja Doris: “... da vaša senzibilnost drhteče pronica v mivko in se tam izgublja ...”

Vsem, ki bi se v kratko prozo Doris Černe želeli potopiti, naj povem, da sta obe knjigi *La folie* in *Sikomora* še na voljo. Pokličite na T.: 031 712 212 ali pišite na e-naslov: doris.cerne@gmail.com

Jožica Planinc

Foto: Danijel Černe

“Odpravimo se na volišča in si vrnimo prihodnost.” KAMPANJA GREMO VOLIT TUDI V KOPRU, SEŽANI, IZOLI IN PIRANU

Samo skupaj lahko dosežemo spremembe

Slovenijo je letošnje pomlad povežala jasna želja: premagati občutek nemoči in na volitvah izbrati novo oblast. Po slovenskih krajih in vaseh skupine prostovoljcev zbirajo podpi-

se v podporo predloga zakona, ki ga je pripravil Inštitut 8. marec, in nagovarjajo ljudi, naj se odpravijo na volitve. »Kampanji sem se pridružil, ker nočem živeti v svetu, v katerem pozitivne spremembe v smeri večje družbene angažiranosti in enakosti niso

mogoče ali dobrodošle«, pove prostovoljec kampanje Gremo volit, **Rok Pogelšek**. V predvolilnem mesecu bodo pred dežurali pred upravnimi enotami, delili letake, ki podrobneje razlagajo vsebino predloga zakona in pripravili akcijo prostovoljcev.

Številni razlogi, zakaj podpisati predlog zakona, ki bo zradil škodljive ukrepe vlade Janeza Janše

Predlog zakona obsega kar enajst sprememb zakonov, ki jih je sprejela vlada Janeza Janše. S predlogom zakona želijo v prejšnje stanje povrniti spremembe, ki so bile narejene na različnih področjih. V preteklo stanje vračajo ureditve na področju sestave svetov izobraževalnih zavodov, kadri-ranju v policiji, izključevanje nevladnih organizacij, ki se ukvarjajo z okoljem, iz postopkov obravnave okoljske problematike, zagotovitev pravne podlage za Uber, povečan vpliv odločanja kulturnega ministra na področju kulturnih programskih in projektnih razpisih, posege v neodvisnost državnih tožilcev in tožilk in druge. "Celoten predlog zakona lahko najdete tudi na spletni strani gremovilit.8marec.si." doda **Danijela Bartole**.

Kot pove **Kristina Krajnc**, članica programskega odbora Inštituta, so v svoj predlog zakona lahko vključili zgolj nekatere spremembe 14. Vlade Republike Slovenije: "Pri sprejemanju vključenih zakonov je oblast ignorira-

la mnenja stroke, mnenja naslovnikov predpisov ter javnosti, tudi interese ljudi. S tem zakonom želimo odpraviti številne zakonske spremembe. Predlog zakona posega na najrazličnejša področja, vsem spremembam pa je skupno to, da jih je treba odpraviti hkrati. Z enim zamahom želimo nekatere določbe naštetih zakonov vrniti v stanje pred to vlado in vrniti vsaj minimalne standarde solidarnosti, delovnopravnega varstva, neodvisnosti in strokovnosti delovanja državnih organov, varnosti in sorazmernosti. Seveda je bilo v dveh letih sprejetih veliko več ukrepov, ki v ta zakon niso vključeni, saj zahtevajo celostno ureditev določenega področja."

Kako oddati svoj glas podpore predlogu zakonu in kampanja Gremo volit

Jasna Čuk Rupnik, prostovoljka kampanje Gremo volit, pojasni: "Podpora predlogu zakona, s katerim bi izbrisali škodljive ukrepe vlade, lahko izrazite z oddajo overjenega podpisov. Obrazec najdete na spletni strani predstavitve zakona, zagotovijo vam ga tudi na vsaki upravni enoti. Pravilno izpolnjen obrazec podpišete pred

uradno osebo, naslednji korak pa je, da podpisan obrazec pride do Inštituta 8. marec. Lahko ga predate prostovoljcu, ki stoji pred upravno enoto, na zbirnem mestu, ki je objavljen na spletni strani zakona ali pa ga pošljete na poštni naslov Inštituta 8. marec".

V Kopru, Sežani, Izoli in Piranu ostajamo aktivni, pojasni prostovoljka kampanje Gremo volit, **Diana Jerman**. "Kampanja ima močno voljo in željo ljudi po spremembi. Tudi v našem kraju pozivamo ljudi, da se organizirajo. Raznašajo letake. Ozaveščajo ljudi o predlogu zakona. Če želimo uspeli potrebujemo 5 000 overjenih podpisov. Če želimo pokazati, da zahtevamo spremembe, jih lahko skupaj zberemo še več. Zato vabim vse na oddajo podpisov še danes."

Zora Muzinic iz gibanja Gremo Volit je za konec opozorila na to, kako pomembno je, da na volišča povabimo svoje prijatelje in znance in se skupaj odpravimo tudi na volitve. Škodljive ukrepe oblasti lahko namreč odpravimo samo, če bomo na volitvah izvolili novo vlado. Samo z množično udeležbo na volitvah lahko dosežemo spremembe.

Inštitut 8. marec

VESELI DOGODKI GLASNIK

VISOK JUBILEJ - 90 LET JE PRAZNOVALA ALBINA MARUŽIN IZ DIVAČE

Jesen življenja preživlja Albina Maružin v Domu upokojencev Sežana. Bolezen in oslabelost jo je privedla do delne odvisnosti od drugih ljudi, tako je morala svoje dolgoletno ljubo bivališče v Divači, zamenjati z bivanjem in domsko oskrbo v Sežani.

27. 2. 2022 je gospa Albina praznovala 90. rojstni dan. Ob tej priložnosti je županja Občine Divača Alenka Štrucl Dovgan poslala slavljenci ALBINI MARUŽIN voščilo z iskrenimi čestitkami in dobrimi željami. Zaželela ji je predvsem veliko zdravja in dobrega počutja v krogu sostanovalcev. Poleg čestitke ji je poslala šopek cvetja, obisk slavljence pa se je zaradi trenutnih razmer prenesel v lepšo prihodnost, ko se bomo lahko družili.

Tatjana Cerkvenik,
Občinska uprava Občine Divača
Foto: arhiv Doma upokojencev Sežana

ANEJ

V sredo, 23. 3. 2022, se je v popoldanskem času za vedno spremenilo najino življenje, saj nama je najin sonček Anej s težo 3850 g in višino 53 cm podaril piko na i.

Postali smo družina. Zdaj se srečno crkljamo v našem domu v Dolnji vasi.

Valentina Može in Alen Novak

GLASNIK NASVETI

USTNO ZDRAVJE IN USTNE BOLEZNI

Bolezni v ustni votlini spadajo med najpogostejše kronične ne-nalezljive bolezni. Skoraj vsak se vsaj enkrat v življenju sreča z določeno obliko bolezni ustne votline. Karies se lahko pojavi že v zgodnjem otroštvu, njegova pojavnost pa s starostjo narašča, podobno je s parodontalno boleznijo. Obe stanji lahko vodita v izgubo nekaj ali vseh zob (popolna brez-zobost), ki se pojavlja pri več kot 40 % prebivalcev Evrope starejših od 80 let* Z boleznimi v ustni votlini se torej vsakdo sreča vsaj enkrat v življenju. **Karies** je povezan s prisotnostjo bakterij v zobnih oblogah, ki razgradijo proste sladkorje iz hrane v kisline, te kisline pa raztapljajo zobno površino. Med **proste sladkorje** uvrščamo *sladkorje, dodane med predelavo in proizvodnjo živil, ter sladkorje v sadnih sokovih, koncentratih sadnih sokov in medu.*

Z vidika ustnega zdravja je tako bolj zdravo uživati celo sadje kot različne sadne napitke in/ali smutije.

Druga zelo pogosta bolezen v ustni votlini je **parodontalna bolezen**, ki je prav tako povezana s prisotnostjo bakterij v zobnih oblogah ob zobnem

vratu. Te povzročajo vnetje obzobnih tkiv. Dlesen postane zadebeljena, pordela in ob dotiku zakrvari. Bolezen postopno napreduje, prične se raztapljati kost in tkiva, ki zob pripenjajo v kost. Zobje se razmajajo in lahko na koncu celo izpadejo.

Ustno zdravje je neločljiv del splošnega zdravja in pomembno vpliva na kvaliteto življenja posameznika. Povezanost ustnega in splošnega zdravja je najbolj raziskana na področju povezanosti zdravja obzobnih tkiv in **bolezni obtočil, zapletov med nosečnostjo** in nekaterih **metabolnih** (sladkorna bolezen) in **avtoimunih** stanj.

Ob neustrezni ustni higieni je z nastankom parodontalne bolezni povezano tudi **kajenje**. Kajenje je skupaj z **uživanjem alkohola** pomemben dejavnik tveganja tudi za nastanek **raka ustnega predela**.

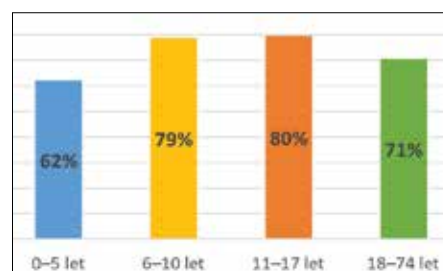
Lastna skrb za ustno zdravje – ključ do boljšega zdravja in višje kvalitete življenja

Ključna elementa lastne skrbi za ustno zdravje sta **ustna higiena** in **preventivni pregledi/obiski** pri zobozdravniku. To

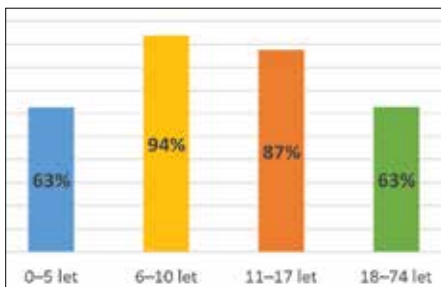

pomeni umivanje zob vsaj dvakrat dnevno z zobno pasto, ki vsebuje priporočene koncentracije fluoridov in udeležbo na preventivnih pregledih pri zobozdravniku. Na takem pregledu je namreč mogoče dovolj zgodaj odkriti morebitne bolezni in s tem doseči pravočasno zdravljenje. Ta skrb je pomembna v vseh življenjskih obdobjih, tako med otroci, odraslimi in starostniki. Podatki o pogostosti umivanja zob kažejo, da je pri več kot četrtini odraslih prebivalcev prisotna nezadostna pogostost umivanja zob.

Umivanje zob vsaj dvakrat dnevno (%)**

Zobozdravnika sta v zadnjih 12 mesecih obiskali slabi dve tretjini odraslih in štiri petine otrok in mladostnikov (6–17 let) in slabi dve tretjini najmlajših otrok.

Delež oseb, ki je obiskal zobozdravnika v zadnjih 12 mesecih (%)**

Posebno skrbni glede ustne higiene in pregledov morajo biti **kronični bolniki**, saj lahko s tem prispevajo k pravočasnemu odkritju morebitnih ustnih bolezni in hkrati tudi k boljšemu obvladovanju njihove primarne kronične bolezni.

Koraki za ohranjanje in krepitev ustnega zdravja

- Zobe umivamo **vsaj dvakrat** dnevno.
- Zobna pasta naj vsebuje ustrezne koncentracije fluoridov, pozorni pa smo tudi na količino paste:
do 2. leta: 1000 ppm, za riževo zrno paste,
od 2. do 6. leta: 1.000 ppm, za

**Ustno zdravje (otrok in mladostnikov + odraslih) 2019.

grahovo zrno paste, od 6. leta naprej: 1.450 ppm, 1–2 cm zobne paste

ZA OTROKE <2 LET JE PRIPOROČENA ENAKA KONCENTRACIJA KOT ZA STAROT 2–6 LET, A MANJŠA KOLIČINA.

- Uporabljamo mehko zobno ščetko, ki jo zamenjamo, ko je izrabljena.
- Po umivanju se izogibamo spiranju ustne votline, višek paste le izpljunemo.
- Odrasli uporabljamo tudi pripomočke za čiščenje medzobnih prostorov (zobno nitko in/ali medzobno ščetko).
- Primerno skrbimo tudi za higieno protez, ki jih umivamo pod mlačno tekočo vodo, brez uporabe zobnih past. Natančno odstranimo vse ostanke pritrdilnih past.
- **Otroku pričnemo umivati zobe ob izrasti prvega mlečnega zoba.**
- Otroku pri umivanju zob pomagamo in ga nadziramo najmanj do 6. leta.

- Izogibamo se vmesnim prigrizkom med obroki, sladkarijam in sladkim pijačam.
- Po uživanju kisle hrane in pijače ščetkanje odložimo za 15–30 minut.
- Najmanj enkrat letno obiščemo zobozdravnika, tudi če nimamo težav.

Zdravega življenjskega sloga ni brez dosledne skrbi za ustno zdravje, s primerno skrbjo za ustno higieno in rednimi obiski pri zobozdravniku.

**»Pamet v roké – za usta in zobé«
20. marec**

NIJZ

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

**Nacionalni
inštitut za javno
zdravje**

Martin Ranfl, dr.dent.med.,
specialist javnega zdravja
Christos Oikonomidis, dr.dent. med.,
specialist javnega zdravja
Vse fotografije: pixabay.com

AL' PRAV SE PIŠE

Vremenski pregovori

Mesec maj je za marsikoga najlepši mesec v letu, saj se narava prebuja. Staro slovensko ime za mesec maj je veliki traven, ime torej nakazuje, da je to čas, ko je trava že visoka (velika). Z majem je povezanih veliko vremenskih pregovorov, ki izražajo ljudsko modrost in izkušnje. Verjetno so nam najbolj poznani ledeni možje, ki jim sledi Zofka.

Sveti Pankracij, Servacij in Bonifacij so ledeni možje, če prej ni slane bilo, tudi pozneje ne bo mrzlo. Po 14. maju torej ne pričakujemo več nizkih temperatur, zato lahko na prosto posadimo tudi bolj občutljive sadike vrtnin.

Pankracija povezujejo s trgatvijo in vinarstvom – *Če se Pankracij na soncu peče, obilo mošta v sod priteče. Če Pankraca sonce peče, sladko vince v klet poteče. Brez dežja Pankrac in Urban, up dobre trgatve je dan.* Če so torej 12. maja temperature visoke in ne dežuje, bo trgatve ugodna, letina vinogradnikov pa obilna in sladka.

Servacij je zavetnik proti slani, po njegovem godu naj mraza več ne bi bilo – *Po svetmu Servati ni mraza se bati.* Če pa so temperature pred 13. majem (pre)visoke, lahko sledi pozeba – *Če je pred Servacem poletje, mraz rad pritiska na cvetje.*

Sofija oz. Zofija je v krščanstvu zavetnica vdov in priprošnjica za rast dobrih pridelkov. Po ljudskem verovanju se je šele po njenem godu cvetje postavilo na okenske police, otroci pa so lahko prvič hodili bos izven hiše. Ker na ta dan rado dežuje, se je v pogovornem jeziku prijelo poimenovanje morka ali poscana Zofka, dež pa je pomemben za nadaljnje lepo vreme, saj *Če Zofija zemlje ne poškropi, vreme poleti prida ni.*

doc. dr. Jana Volk
Oddelek za slovenistiko UP Fakultete
za humanistične študije

OBVESTILO O PRIČETKU DEL

OBČINA DIVAČA obvešča občane, predvsem pa prebivalce naselja Divača, da se postopek izbire izvajalca za projekt »Ureditev regionalne ceste R2-446, odsek 1016 Sežana–Divača od km 8,740 do km 9,540 v Divači« zaključuje. Projekt izvajata Republika Slovenija, Ministrstvo za infrastrukturo in Občina Divača. Projekt bo namenjen ureditvi regionalne ceste skozi naselje Divača, odvodnjavanja, površine za pešce, cestne razsvetljave, vodovoda ter elektro in telekomunikacijskih vodov. Pričetek del je predviden v poletnih mesecih. Občina Divača se vsem prebivalcem ter uporabnikom ceste že vnaprej zahvaljuje za potrpežljivost in razumevanje.

OBVESTILO

Občane občine Divača obveščamo, da bo do konca meseca junija 2022 Občina Divača objavila Javni razpis za sofinanciranje odvoza azbestnih odpadkov iz območja občine Divača. Na javni razpis se lahko prijavijo fizične osebe (občani), ki imajo stalno prebivališče v občini Divača in so lastniki ali solastniki stanovanjskih, kmetijskih ali drugih zasebnih gospodarskih objektov ali stanovanjskih enot. Na javni razpis se lahko prijavijo tudi fizične osebe, ki so lastniki zemljišč (parcel) na območju občine Divača. Sofinanciral se bo prevzem azbestnih odpadkov do 1 tone. Upravičenci pa bodo morali azbest oddati na Centru za ravnanje z odpadki Sežana (CERO Sežana). Vse dodatne informacije bodo podrobno navedene v razpisni dokumentaciji. Javni razpis pa bo objavljen tudi na spletni strani Občine Divača.

Občinska uprava
Občine Divača

Ob **60-i** obletnici
ukinitve šole v Škocjanu
pripravljamo razstavo

»**Spomini na šolanje
v Škocjanu**«

in

srečanje vseh učencev,

ki so kadarkoli obiskovali šolo v Škocjanu

v soboto, **28. maja 2022**, ob 18.00
v Škocjanu.

VLJUDNO VABLJENI!

Za organizacijski odbor
Vlasta Gorup
(Gombač iz Matavuna)
051 483 185

DOGAJANJE V DIVAŠKI KNJIŽNICI

MAJ 2022: Postavitev razstave lego umetnin Urbana Guliča iz divaške enote Centra za usposabljanje Elvire Vatovec Strunjan.

Petek, 6. maj 2022, ob 18. uri: Predstavitev knjige *Orhideje* v Parku Škocjanske jame ter odprtje razstave o kukavičevkah v Biosfernem območju Kras in porečje Reke. Sodelujejo: Park Škocjanske jame ter Odbor za varstvo narave BOK.

Torek, 10. maj 2022, ob 17. uri: Pravljična joga z Aniko Perhavec.

Torek, 24. maj 2022, ob 18. uri: Predstavitev monografije *Dezinstitucionalizacija I : neskončna* z avtorjema Andrejo Rafaelič ter Vitom Flakarjem v sodelovanju z Domom na Krasu.

JUNIJ 2022: Postavitev razstave otroških umetnin ob praznovanju 10. obletnice novega vrtca v Divači.

DOM UPOKOJENCEV SEŽANA SPOMLADI ODPIRA DNEVNI CENTER

V spodnjih prostorih stanovanjskega bloka Resje, ki je v neposredni bližini Doma upokojencev Sežana, se bo spomladi pričelo dogajati. Prostore je zavod v okviru projekta EU-Evropskega sklada za regionalni razvoj uredil za širitev svoje dejavnosti – izvajanje storitev dnevnega varstva. Dom upokojencev Sežana bo tako na pomlad pričel z izvajanjem aktivnosti za uporabnike dnevnega centra.

Kaj bomo delali, sprašujete?

Telovadili bomo, pa peli, risali in pisali, brali, se pogovarjali (ali tudi bili samo tiho in opazovali druge), reševali križanke in uganke, delali skovanke,

šli na sprehod, imeli goste, »kofetkali«, pojedli kosilo, pa počivali in uživali. Dnevni center je namenjen starejšim nad 65 let in invalidom, ki bodo s tem, ko bodo prihajali v dnevni center, ohranjali zdravje, krepili in negovali odnose, blažili depresijo in razbijali osamljenost, hkrati pa tudi malce razbremenili svojce, ki so sicer vsakodnevno vpeti v skrb za svoje drage.

Cena storitve je odvisna od potreb posameznega uporabnika oziroma od kategorije oskrbe, ki bi jo uporabnik potreboval, če bi bival v institucionalnem varstvu (uporabniki dnevnega centra plačujejo 70 % tako določene cene).

V Domu upokojencev Sežana imamo na voljo tudi službeno vozilo, s katerim bomo lahko poskrbeli za prevoz uporabnikov v dnevni center in nato nazaj domov.

Za več informacij ali za prijavo v program prosimo pokličite ob delovnikih med 13. in 15. uro na telefonsko številko 05/7311-714 (socialna delavka).

Vabljeni v našo sredino!

Poskrbeli bomo, da se bomo skupaj imeli lepo, da ne bo nikomur dolgčas.

DU Sežana
Foto: DU Sežana

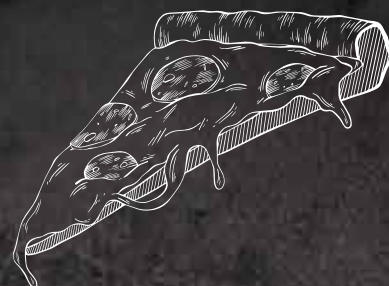
DU Sežana odpira dnevni center

Prostore dnevnega centra si je ob obisku DU Sežana v oktobru lanskega leta ogledal tudi minister Janez Cigler Kralj

Sken ali fotografijo rešene slikovne križanke (**na strani 65**) pošljite najkasneje do **30. 6. 2022** na naslov: glasnik@divaca.net, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA in vašimi podatki. Lahko pa pošljete tudi izrezano križanko na naslov: OBČINA DIVAČA (UO GLASNIK – nagradna križanka), Kolodvorska ulica 3a, 6215 DIVAČA. Nagradjenec bo objavljen v naslednji številki Glasnika. Nagrada sta **vstopnici za ogled Škrateljnovе hiše v Divači**. Obenem

vas obveščamo, da v uredništvo nismo prejeli nobene pravilno rešene križanke iz prejšnje številke, zato bomo tokrat izžrebali dve nagradi. Druga nagrada bosta **vstopnici za ogled Vojaškega muzeja Tabor Lokev**. Nagrajenca naj pokličeta na Občino Divača – 05 7310930 in se dogovorita za prevzem vstopnic. Žreb bo potekal **11.7. 2022** v prostorih Občine Divača. Komisijo bodo sestavljale članice UO Glasnika in avtor križanke g. Marijan Sotlar.

STREET FOOD FEST

- KRAJEVNA SKUPNOST DIVAČA -

KDAJ?

11.06.2022, 12:00

KJE?

DIVAČA

**PONUĐNIKI
HRANE**

D'BURGER FOOD TRUCK, SOUL KITCHEN,
PIZZA PR TEB, BIŠTEKA, SNACK BOX, BRUNDO BOX,
ROVNA ŽAR

DNEVNI PROGRAM Z
DRUŠTVI OBČINE DIVAČA

SKUPINA

ob 21:00

TEQUILA

Vabljeni!

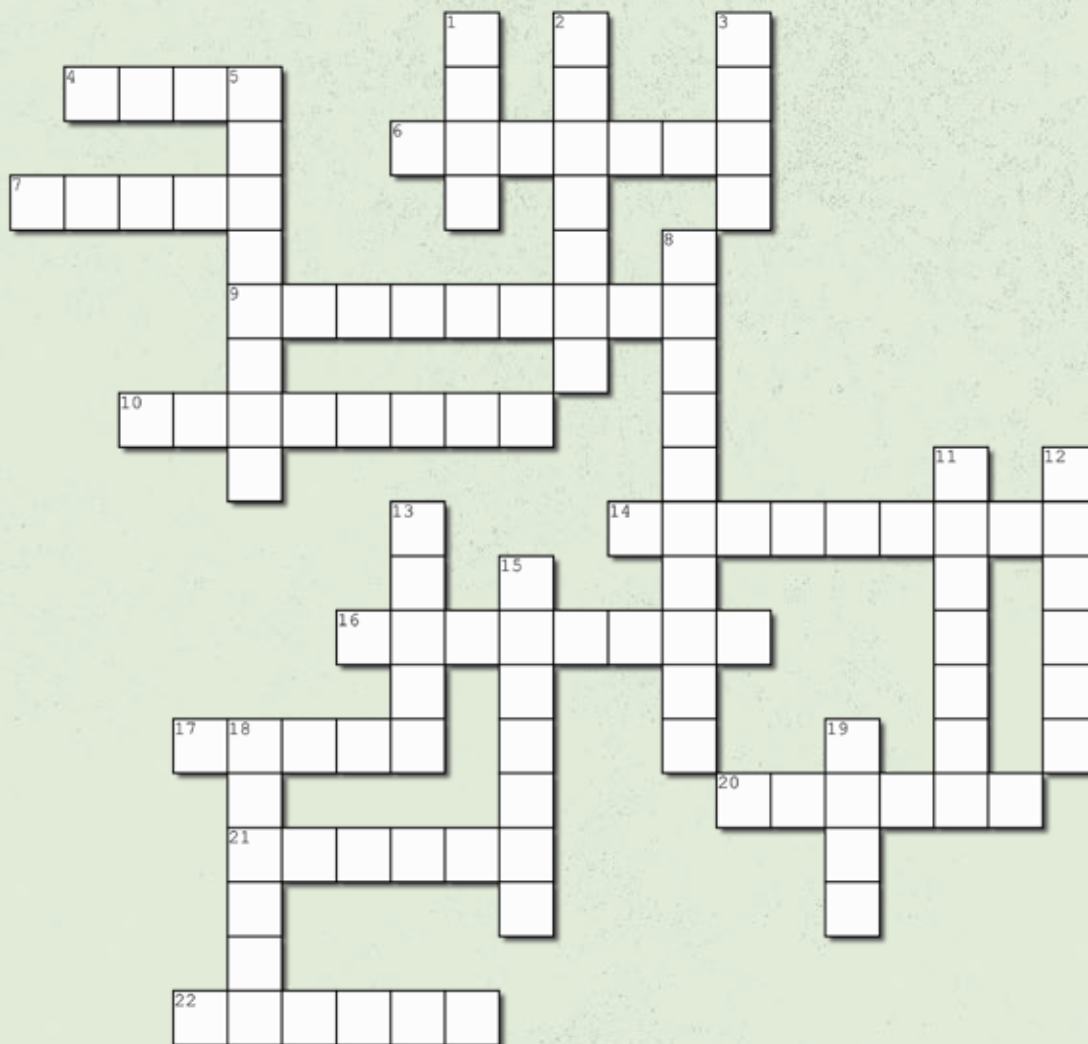
				SESTAVIL: MARIJAN SOTLAR	TOVARNJA V MURSKI SOBOTI	ITALIJANSKA ALPSKA SMUČARICA (LEILA)	OVLAŽITEV Z ROSENJEM	REKA V SEVERO-ZAHODNI ŠPANJI	VZDEVEK SLOVENSKEGA NOGOMETAŠA EMERŠIČA	JAPONSKI POLITIK IN DRŽAVNIK (EISAKU)	AVTOMOBILSKA OZNAKA CUNEA	GORA V BERSKIH ALPAH 3967 M	PLANINA V ČRNI GORI 1721 M	TRDNJAVA SV. IVANA NAD ŠIBENIKOM		
				MLADOSTNIK, ZELENEC												
				ISKANJE JUNAŠTEV												
				SPREMLJEVALEC VENERE								DEDNA OSNOVA				
				GLEJ. FESTIVAL V SARAJEVU						STANOVSKI TOVARIŠ						
				OKROGLA KOŽNA SPREMEMBA						AMERIŠKA FOLK PEVKA						
											SLUŠNE HALUCINACIJE	OBLIKA OBLEKE				
												HOLMIJ				
				GLASNIK	VILA V ROMANSKI MITOLOGIJI	MEDNARODNA VOJAŠKA SILA MESTO V VZHODNI INDIJI			AMERIŠKI KOŠARKAR NBA LIGE (JOAKIM)					NELAGODEN OČUTEK	PESEM ČUKOV ... LA LA ANGLEŠKO MOŠKO IME	
HIRONOVA MATI IZ GRŠKE MITOLOGIJE				MOČ, SILA	PLOD RASTLIN STROČNIC							ŠPANSKI NOGOMETAŠ (IKER)	PREBIVALEC IRANA			
NEMŠKO MOŠKO IME				POSUŠENA TRAVA	NARODNO-OSVOBODILNI BOJ				NEODLOČEN IZZID IGRE	ANGLEŠKI NOGOMETAŠ (ROBERT)						
GRŠKI MORSKI BOG							HODNIK OB KRAŠKI HIŠI									
							NACIONALNA MOŠKA OBLEKA V BUTANU									
GRŠKI BOG VOJNE					VIŠEK SPOLNE NASLADE						NATRIJ					
											LESEN ZABOJ					
GLASNIK	MASA (ZASTARELO)	NOGOMETNI KLUB			PUCCINIJEVA OPERA						IRSKI BRINOVEC					
		OVRTNIK KATOLIŠKIH DUHOVNİKOV			TRADICIONALNA INDONEZIJSKA JED						MOŽGANSKI DEL LOBANJE					
SPOJINA ELEMENTA S KISIKOM						DOMAČA ŽIVAL			DANSKI PISATELJ (HARRY)							
						ŠVICARSKI KANTON			UDAREC PRI KARATEJU							
UKRAJINSKI KOŠARKAR (ANATOLIJ)																
JAPONSKI OSEMKOLESNIK NA ELEKTRIČNO ENERGIJO									SLOVENSKI SLIKAR (MIRO)							
INDIJSKA PISATELJICA (NAYANTARA)									GEOLOŠKA DOBA SPODNJE KREDE			ČENČA, KLEPETULJA	MUSLIMANSKO MOŠKO IME			
									ATLETSKO METALNO ORODJE							
PLOŠČINSKA MERA				RIBONUKLEINSKA KISLINA	IBSENOVA DRAMA							EDO BRAJNIK				
												STOGLAVI ZMAJ V GRŠKI MITOLOGIJI				
GLASNIK	SLOVENSKI ALPINIST	BANTUJSKO PLEME				ŽIVAHNO LITERARNO DELO										
	ALPINIST PREDSEDNIK PZS (FRANCI)	MADŽARSKA POKRIVNA MERA					RAČ. STORITVE V OBLAKU									
							AMER FILMSKA IGRAČKA (CAMPBELL)					KOZMETIČNO PODJETJE IZ KAMNIKA	FANT, DEČEK			
ANGLEŠKI PLEMŠKI NASLOV					KMEČKO POSLOPJE							SRBSKI SKLADATELJ (VITAN)				
					ŠELIGOVA DRAMA							SLOVENSKI PISATELJ (VITAN)				
GRDO NAPISANA ČRKA						SANJE, SPANEC					SESTAVLJIVI DEL NAPRAVE					
						ČERNE NIKO					LANTAN					
KONGLOMERAT IZ PRODNIKOV APNENCA																
PREDEL MARIBORA									AMERIŠKA ARHEOLOGINJA (WOODY)							

UGANKARSKI SLOVARČEK: NOAH – ameriški košarkar (Joakim), FILIRA – Hironova mati iz grške mitologije, KAAE – danski pisatelj (Harry), MOKHOV – ukrajinški košarkar (Anatolij), ELIICA – japonski osemkolesnik na električno energijo, SAHGAL – indijska pisateljica (Nayantara), BAGI – bantujško plemo, LND – kozmetično podjetje iz Kamnika, ALANAH – ameriška arheologinja (Woody), AKOAZMA - slušne halucinacije

REŠITEV KRIZANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE: AFIRMACIJA, MANIERIZEM, BRĀONJA, LI, RUR, GANGES, LOKEV, VIANO, VTIS, THAAD, LS, ODOAKER, OPS, MO, GAJBA, OZD, ŠAPE, ARAO, GD, ALADAG, TIŠRI, LOVKA, ETI, ANK, AGILEN, RAP, IO, OČE, ALBERT, SAMUEL, ERC, ELUARD, NE, KA, PAZ, VI, AMOUR, PREDIN, SREČKO, JANA, RUT, KAG, AD, HERODOT, ZOLA, TOUR, SEŽANA, NN, AKVAREL, ENA, CIC, KLINIKA, AT, IKA

7. NAGRADNA KRIŽANKA

Vodoravno:

4. star tip osebnega avtomobila, Zastava 750
6. izraz za prekmursko pisanico
7. leseno plesišče, oder na prostem po vaseh v Brkinih
9. spravilo koruze na star način
10. ljudska kultura, umetniško ustvarjanje preneseno iz roda v rod
14. pokrita hiška s hrano za ptice
16. kratka, duhovita zgodba o znamenitem človeku
17. pust, s skalami in kamenjem pokrit predel zemlje
20. kdor prevaža s konjsko vprego
21. posušena riba trska, polenovka
22. ogrodje iz lat oz. letev za vinsko trto, popenjavke

Navpično:

1. sladkovodna riba z veliko glavo in zlato rumeno liso na bokih
2. lepa hči oskrbnika senožeškega gradu, ki so jo Turki odpeljali v suženjstvo
3. pravljичna krilata žival z eno ali več glavami, ki navadno bruha ogenj
5. ljudsko leseno glasbilo trapezaste oblike s strunami
8. obrt izdelovanja izdelkov iz medenega testa
11. kokošji mladiči
12. narečni izraz za žep
13. slađek maslen kruh
15. kraj po katerem so dobile ime svetovno znane jame, dediščina Unesca
18. narečni izraz za prostovoljno delo, tlaka
19. splav ali čoln za prevoz čez vodo

Pred vami je **7. nagradna križanka**, v kateri se lahko preizkusite v poznavanju in iskanju gesel na temo naravne in kulturne dediščine lokalnega ter slovenskega prostora. Želimo vam prijetno in poučno razvedritev, če se vam pri kakšni besedi zatakne, pa odgovor najdete na spletni strani ali Facebook strani Zavoda Dobra pot ali v aplikaciji Zapisi spomina (www.dobra-pot.si, <https://www.facebook.com/DobraPot>, <https://zapisi-spomina.dobra-pot.si/>).

Nagrade so prispevali: Katarina Barbara – unikatna keramika, Katja Prunk; Sivkin Butik, Divača; Leon Butinar, Divača; Sadjarska kmetija Biščak, Buje.

Srečni nagrajenci šeste križanke so: Sara Kozlovič iz Kozine, Andrej Škapin iz Senožeč in Tadeja Logar iz Buj.

Rešitev prejšnje križanke (1–22): škulja, petrolejka, tepežnica, pripovedka, klekljanje, drobnica, Stojan, jaslice, srobot, gumbnica, Šavrinke, piparstvo, šapa, parakarji, glovnja, šamarjanka, Idrija, Lipica, Drina, cer, Artviže, krvavica. Ponovno vabljeni, da rešeno križanko fotografirate in pošljete do 15. junija 2022 na sitka.tepeh@dobra-pot.si ali po pošti na Zavod Dobra pot, Barka 31, 6217 Vremški Britof. Imena nagrajencev bodo objavljena v eni izmed naslednjih številčk glasila.

Še enkrat se zahvaljujemo vsem donatorjem za prijazen odziv in darovane nagrade, s katerimi bomo obdarili navdušene poznavalce kulturne in naravne dediščine naših krajev.

17. OBČINSKI PRAZNIK OBČINE DIVAČA 2022

DAN	URA	DOGODEK	LOKACIJA	ORGANIZATOR
sobota, 28. 5. 2022	18.00	Razstava ob 60-i obletnici ukinitve šole v Škocjanu »Spomini na šolanje v Škocjanu«	Škocjan	Organizacijski odbor
sobota, 28. 5. 2022	18.00	»Teden ljubiteljske kulture« Otroška ustvarjalna delavnica »Kinoočesa«	Divača, Muzej slovenskih filmskih igralcev	JSKD OI Sežana, Slovenska kinoteka, Občina Divača
	20.30	Koncert »En večer z risankami« En big band Koper		
sobota, 4. 6. 2022	17.00	Prireditev v počastitev praznika Krajevne skupnosti Senožeče	Dolenja vas	KS Senožeče, Občina Divača
sobota, 4. 6. 2022	20.00	Koncert MePZ Divača , pevovodja Matej Penko in Vokalna skupina ISKRICE (Šmihel), pevovodkinja Tinkara Volk	Divača, OŠ dr. Bogomirja Magajne Divača	MePZ Divača
petek, 10. 6. 2022	17.00	»Kulturni utrinek na Gradišču« Koncert SLOVENSKI OKTET	Gradišče pri Divači, cerkev sv. Helene	Občina Divača
sobota, 11. 6. 2022	10.00	»Kulturni utrinek na Gradišču« Voden ogled cerkvice in okolice za društvo Prijatelji zakladov sv. Jurija, Piran	Gradišče pri Divači, cerkev sv. Helene	Društvo Prijatelji zakla- dov sv. Jurija, Piran, Občina Divača,
nedelja, 12. 6. 2022	18.00	Pevska revija PRIMORSKA POJE	Famlje, Dvorana Rudnik Vreme	MePZ Divača, JSKD OI Sežana, TŠKD Urbanščica
sreda, 15. 6. 2022	9.00	Strokovni posvet PREBUJENJE JESENI Kako najbolje poskrbeti za odrasle osebe z motnjami v duševnem razvoju (namenjeno strokovni javnosti; predhodne prijave)	Famlje, Dvorana Rudnik Vreme	Društvo specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije, Skupnost organizacij za usposabljanje Slovenije, Občina Divača
petek, 17. 6. 2022 sobota, 18. 6. 2022 nedelja, 19. 6. 2022		Otroški in mladinski vikend: poSKOKčev dan v Divači, mini motto program, predstavitev lokalnih nevladnih organizacij za otroke in mladino . . . <i>Program bo objavljen na spletni strani Občine Divača</i>	Divača, različne lokacije v Divači	Lokalne nevladne organizacije, Občina Divača
sobota, 18. 6. 2022	18.00-22.00	»Poletna muzejska noč« brezplačen vstop v muzej	Divača, Muzej slovenskih filmskih igralcev	Občina Divača, Slovenska kinoteka
	18.00 19.30	brezplačno vodstvo po obeh stalnih razstavah odprtje začasne razstave »Lepta znotraj fotografa Jerneja Jelena «		
	20.30	Koncert Ditka predstavitve novega albuma »Med nama je angel«		
nedelja, 19. 6. 2022	19.30	Koncert Pihalnega orkestra Divača Dirigent: Mitja Tavčar	Famlje, Dvorana Rudnik Vreme	Pihalni orkester Divača, TKŠD Urbanščica, Občina Divača
petek, 24. 6. 2022	20.00	Gledališka predstava Iskrena spoved Igrata: Maja Blagovič, Milan Vodopivec; Režija: Vladimir Jurc Tekst: Milan Vodopivec	Senožeče, Dvorana Rudolfa Cvetka	KUD Pepca Čehovin – Tatjana Senožeče, Občina Divača
sobota, 25. 6. 2022	9.00	Dan državnosti priložnostna slovesnost in 25. tradicionalni pohod na hrib Kokoš	Divača, pred spomenikom "DAN PREJ"	OZ veteranov vojne za Slovenijo Kras in Brkine, OZ slovenskih častnikov Sežana, PVD SEVER za Primorsko in Notranjsko, Občina Divača
sobota, 25. 6. 2022	19.30	Koncert za generacije Klapa LEUT Zadar in »glasbeno presenečenje« Predstavitve nevladnih organizacij, degustacija vin in lokalnih dobrot, informativne predstavitvene stojnice . . .	Famlje, Dvorana Rudnik Vreme	Občina Divača, KS Vreme, TKŠD Urbanščica

nedelja, 26. 6. 2022	9.00	Arheološki pohod v okviru projekta Pokrajina prednikov	Zbirališče: parkirišče ob pokopališču v Zavrhku	Zavod Dobra pot
nedelja, 26. 6. 2022	19.30	Koncert Pihalnega orkestra Divača Dirigent: Mitja Tavčar	Divača, borjač Muzeja slovenskih filmskih igralcev	Pihalni orkester Divača, Občina Divača
torek, 28. 6. 2022		»10 let nove stavbe vrtca v Divači« Razstava likovnih izdelkov otrok Vrtca Divača Razstava bo na ogled do 15. 7. 2022	Divača, razstavni prostor Občine Divača in prostori Knjižnice Divača	Vrtec Sežana, Enota Divača, Kosovelova knjižnica Sežana, Knjižnica Divača Občina Divača
torek, 28. 6. 2022	20.00	Gledališka predstava »Na odprtem morju« komedija v izvedbi Društva GAD Portorož Avtor: Slawomir Mrożek; Režija: Gregor Geč	Divača, borjač Muzeja slovenskih filmskih igralcev	Občina Divača
četrtek, 30. 6. 2022	19.30	Koncert Orkestra Slovenske vojske Dirigent: Aljoša Deferi in skupine Balkan Boys	Divača, borjač Muzeja slovenskih filmskih igralcev	Občina Divača
petek, 1. 7. 2022	16.00	Slavnostna seja Občinskega sveta občine Divača in podelitev občinskih priznanj ter plaket	Divača, Hotel Malovec	Občina Divača
petek, 1. 7. 2022	20.30	POKLON Marijani Breclj	Divača, borjač Muzeja slovenskih filmskih igralcev	Slovenska kinoteka in Občina Divača
petek, 1. 7. 2022	21.30	Projekcija filma »Pod njenim oknom« Po filmu nastop glasbene skupine Fake Orchestra	Divača, letni kino pri Muzeju slovenskih filmskih igralcev	Slovenska kinoteka
sobota, 2. 7. 2022	8.00	Enajsti DIVAŠKI TEK	Divača, start pred Občino Divača	Občina Divača
sobota, 2. 7. 2022	10.00	Papir iz trave – delavnica	Divača, borjač Muzeja slovenskih filmskih igralcev	Zavod Dobra pot
sobota, 2. 7. 2022	10.00	DIVAŠKA JAMA DAN ODPRTIH VRAT Prost vstop za občane občine Divača Voden ogled jame in glasbeno gledališki nastop – interpretacija pesmi Ivka Spetiča Magajne Nastopajoči: gledališka igralka Maja Blagovič, Vladimir Jurc in glasbenika Stefano Bembi, Tomaž Nedoh	Divača, Divaška jama	Jamarsko društvo Gregor Žiberna Divača
sobota, 2. 7. 2022	19.30	Koncert PERPETUUM JAZZILE (vstopnina)	Divača, Muzej slovenskih filmskih igralcev	Občina Divača
četrtek, 7. 7. 2022	19.30	Romantični koncert za Ito Rina GIANNI RIJAVEC in GODALNI KVARTET	Divača, borjač Muzeja slovenskih filmskih igralcev	Občina Divača
sobota, 9. 7. 2022	20.00	ZABAVNI VEČER LUKA BASI POLKAHOLIKI (vstopnina)	Senožeče	Imperial group, Martina Hiti s.p., Kozarišče

VLJUDNO VABLJENI

V programu so zbrani dogodki različnih organizatorjev, ki se bodo v občini Divača odvijali v počastitev občinskega praznika in v bližnjem časovnem okviru prazniku. Umeščeni so tisti dogodki, ki so bili Občini Divača posredovani do 5. 5. 2022. Organizatorji si pridržujemo/jo pravico spremembe programa dogodkov. Podrobnosti o dogodkih ter morebitni dodatni dogodki, ki jih bo organizirala Občina Divača, bodo navedeni na spletni strani Občine Divača.

Obisk dogodkov na lastno odgovornost. Glede na spreminjajočo se epidemiološko situacijo bodo organizatorji sprotno sledili morebitnim ukrepom in navodilom, ki bodo veljavni na dan dogodka.

